

GMINA JARACZEWO

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

ZESPOŁ PROJEKTOWY:

Stefan Dutkowiak – członek ZOIU Z-132

Konrad Borowski

Aleksandra Kozłowska

SPIS TREŚCI:

WSTĘP	7
Podstawa opracowania	7
Materiały wejściowe	8
Zadania studium	9
UWARUNKOWANIA	10
1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu	10
1.1. Położenie i powierzchnia	10
1.2. Powiązania zewnętrzne	10
1.3. Układ osadniczy	11
1.3.1. Układ osadniczy gminy Jaraczewo na tle województwa wielkopolskiego	11
1.3.2. Gminna sieć osadnicza	11
1.3.3. Funkcje jednostek osadniczych	13
1.4. Ludność	14
1.5. Stan planistyczny	14
1.6. Uwarunkowania zewnętrzne	17
1.6.1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego	17
1.6.2. Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo	18
1.6.3. Program Ochrony Środowiska Gminy Jaraczewo	19
2. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony	19
3. Stan środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego	21
3.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego	21
3.1.1. Położenie fizyczno-geograficzne	21
3.1.2. Ukształtowanie terenu	21
3.1.3. Budowa geologiczna	22
3.1.4. Wody powierzchniowe	24
3.1.5. Gleby i stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej	28
3.1.6. Szata roślinna, w tym stan leśnej przestrzeni produkcyjnej	34
3.1.7. Świat zwierząt	38
3.1.8. Warunki klimatyczne	39

3.2.	Stan środowiska	40
3.2.1.	Jakość wód podziemnych	40
3.2.2.	Jakość wód powierzchniowych	42
3.2.3.	Jakość powietrza	43
3.2.4.	Jakość klimatu akustycznego	44
3.2.5.	Jakość powierzchni ziemi	45
3.2.6.	Jakość gleby	45
3.3.	Obszary i obiekty objęte ochroną prawną	47
3.4.	Obszary nieobjęte ochroną prawną, istotne dla zachowania różnorodności biologicznej	48
3.5.	Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu i ochrony środowiska przyrodniczego	49
4.	Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	50
4.1.	Historia Gminy Jaraczewo	50
4.2.	Obiekty podlegające ochronie	53
4.2.1.	Obiekty wpisane do rejestru zabytków	53
4.2.2.	Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków	70
4.2.3.	Parki i cmentarze	70
4.3.	Uwarunkowania wynikające ze stanu zachowania dziedzictwa kulturowego	71
5.	Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia	72
5.1.	Demografia	72
5.2.	Zatrudnienie i stan bezrobocia	78
5.3.	Mieszkalnictwo	80
5.4.	Usługi celu publicznego	84
5.5.	Aktywność gospodarcza	89
6.	Zagospodarowanie turystyczne	93
7.	Ochrona przeciwpowodziowa oraz inne zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	95
8.	Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	97
8.1.	Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z dotychczasowego zainwestowania	97
8.2.	Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z dotychczasowego przeznaczenia terenów	98

8.3.	Uwarunkowania rozwoju wynikające z zagospodarowania turystycznego	99
8.4.	Społeczne i gospodarcze uwarunkowania rozwoju gminy	99
8.5.	Ocena występujących uwarunkowań	100
9.	Stan prawny gruntów	101
10.	Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych	101
11.	Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych	102
12.	Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych	102
12.1.	Kopaliny	102
12.2.	Wody podziemne	104
12.3.	Tereny wymagające rekultywacji	106
13.	Występowanie terenów górniczych na podstawie przepisów odrębnych	107
14.	Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	107
14.1.	Sieć drogowa	107
14.2.	Sieć kolejowa	112
14.3.	Infrastruktura techniczna	112
15.	Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, w tym stopnia uporządkowania gospodarki ściekowej, energetycznej i gospodarki odpadami	115
KIERUNKI		117
1.	Cele polityki przestrzennej gminy	117
2.	Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów	118
3.	Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym wyłączone spod zabudowy	120
8.1.	Kierunki i zasady rozwoju gminy w sferze społecznej i gospodarczej	133
3..1.	Demografia	133
3..2.	Zabezpieczenie miejsc pracy	134
3..3.	Mieszkalnictwo, usługi i przemysł	134
8.1.	Kierunki rozwoju turystyki i rekreacji	135
8.1.	Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym	136

4. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk	136
4.1. Ochrona przyrody i krajobrazu	138
4.2. Ochrona lasów i terenów zielonych	139
4.3. Rolnictwo i ochrona gleb	139
4.4. Ochrona zasobów kopalin	140
4.5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	140
4.6. Ochrona powietrza	140
5. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	141
6. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	142
7. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji	142
8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	143
8.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków	143
8.2. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyki	145
9. Kierunki rozwoju systemów komunikacji	146
9.1. Rozwój sieci drogowej	146
9.2. Komunikacja zbiorowa	148
10. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	149
10.1. Zaopatrzenie w wodę	149
10.2. Odprowadzanie ścieków	149
10.3. Elektroenergetyka	150
10.4. Gaz	152
10.5. Energetyka ciepła	152
10.6. Energia odnawialna	153
10.7. Telekomunikacja	154
10.8. Gospodarka odpadami	154
10.9. Urządzenia hydrotechniczne	155
11. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	157

12. Synteza ustaleń studium – uzasadnienie przyjętych rozwiązań	158
12.1. Synteza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego	158
12.2. Synteza kierunków zagospodarowania przestrzennego	158
12.3. Uzasadnienie	161

WSTĘP

1. Podstawa opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy stało się obowiązkowym aktem planistycznym na mocy ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89 z dnia 25 sierpnia 1994r.) Celem studium miało być określenie polityki przestrzennej gminy.

Rada Gminy Jaraczewo podjęła uchwałę Nr XLV/147/98 o przystąpieniu do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo w dniu 18 czerwca 1998r.

Opracowanie przedstawiono do uchwalenia Radzie Gminy Jaraczewo dnia czerwca 1999 r. – uchwała Nr / / .

Od roku 2004 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo jest jedynym dokumentem planistycznym obejmującym obszar całej gminy w granicach administracyjnych.

W roku 2005, na mocy uchwały Nr XVI/102/2004r. z dnia 26 lutego 2004r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo, została opracowana zmiana studium gminy Jaraczewo.

Przyjęta uchwałą Nr XXXVI/185/2005 Rady Gminy Jaraczewo z dnia 24 listopada 2005 r., zmiana Studium była wynikiem aktualizacji zagospodarowania przestrzennego oraz uzupełnienia studium o pojedyncze ustalenia.

Ponadto w dniu 15 maja 2008 r. Rada Gminy Jaraczewo podjęła uchwałę Nr XVII/87/2008, w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo. Zgodnie z załącznikiem graficznym do uchwały zmiana studium powinna obejmować całą gminę w granicach administracyjnych.

Do ww. zmiany Studium przystąpiono w oparciu o ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r., poz. 647 z późn. zm.) oraz o rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

2. Materiały wejściowe

- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo”,
- obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Jaraczewo,
- wnioski o zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz wnioski o opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- wydane decyzje o warunkach zabudowy oraz wydane decyzje celu publicznego,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego. Kierunki polityki przestrzennej, (Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego, Poznań 2010 r.),
- materiały do zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego,
- mapy ewidencyjne gruntów w skali 1:5 000,
- mapy topograficzne w skali 1:10 000,
- „Program małej retencji wodnej na terenie działania Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu” (BIPROWODMEL Sp. z o.o. w Poznaniu, 2005r.),
- „Program budowy urządzeń małej retencji wód powierzchniowych do 2015 z uwzględnieniem potrzeb obszarów małej retencji, warunków efektywności ekonomicznej” – tom IV Programu „Mała retencja wodna na terenie województwa wielkopolskiego. Aktualizacja”, (WZMiUW w Poznaniu, 2005r.),
- Zestawienie podmiotów gospodarczych, (dane z Urzędu Gminy Jaraczewo),

3. Zadania studium

Podstawowym celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Studium jest dokumentem planistycznym sporządzanym dla całego obszaru gminy.

Studium z założenia nie jest aktem prawa miejscowego, a jedynie aktem kierownictwa wewnętrznego, wiążącym organy gminy. Jako takie powinno wydobyc związków między rozwojem przestrzennym gminy a podstawami jej rozwoju społeczno-gospodarczego.

Studium jest najważniejszym punktem odniesienia i źródłem informacji koordynacyjnych dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, nie tylko w sensie formalnej zgodności tych dokumentów, ale także w zakresie konsekwentnej realizacji obranych w studium kierunków rozwoju przestrzennego gminy.

Jako ostatnie z podstawowych zadań studium można wymienić promocję rozwoju gminy. Ponieważ studium jest dokumentem zawierającym bardzo szeroki zestaw informacji na temat środowiska gminy, jej społeczności i gospodarki, może stanowić podstawę dla sporządzania programów gospodarczych i inwestycyjnych oraz opracowania ofert ukierunkowanych do potencjalnych inwestorów.

W obecnie obowiązującej ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233), został ściśle określony zakres opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy. W niniejszej zmianie Studium zakres opracowania zgodny z ww. ustawą znalazł odzwierciedlenie w tytułach rozdziałów ponumerowanych zgodnie z porządkiem zapisanym w ustawie.

UWARUNKOWANIA

1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

1.1. Położenie i powierzchnia

Gmina wiejska Jaraczewo położona jest w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego, na zachodnim skraju powiatu jarocińskiego, około 15 km od Jarocina. Graniczy z gminami: Nowe Miasto n/Wartą, Książ Wlkp., Dolsk, Borek Wlkp., Koźmin Wlkp., Jarocin.

Gmina obejmuje obszar 13 289 km², co sytuuje ją na 34 miejscu wśród gmin wiejskich województwa wielkopolskiego i 3 miejscu w powiecie jarocińskim.

Użytki rolne zajmują 75,9% powierzchni gminy, lasy i zadrzewienia około 17,8%, a tereny zurbanizowane i pozostałe 6,3%.

1.2. Powiązania zewnętrzne

Gmina Jaraczewo, wykazuje powiązania z najbliższym otoczeniem w zakresie społeczno-administracyjno-gospodarczym. Jako podstawowa jednostka administracyjna powiązana jest funkcjami administracyjnymi z Poznaniem, gdzie siedziby mają najważniejsze instytucje oraz urzędy w województwie. Z Jarocinem, Pleszewem, Śremem i Gostyniem gmina powiązana jest funkcjami administracyjnymi, usługowymi zwłaszcza w zakresie usług ponad gminnych oraz funkcjami gospodarczymi.

Gminę Jaraczewo charakteryzuje znaczny potencjał przyrodniczy, który wykracza poza granice administracyjne. Jest on także powiązany z ponadlokalnym systemem przyrodniczym. W systemie przyrodniczym szczególną rolę odgrywa dolina rzeki Obry pełniąca funkcję regionalnego korytarza ekologicznego, będąca jednocześnie regionalną drogą migracji, rozprzestrzeniania się i wymiany genetycznej organizmów żywych.

Z elementów zainwestowania technicznego, najważniejszym dla mieszkańców gminy jest sieć komunikacyjna.

Przez gminę przebiega droga krajowa nr 12 relacji Głogów – Leszno – Gostyń – Jarocin – Pleszew (od drogi S11) – Kalisz – Sieradz – Lublin – Chełm, zapewniająca dobre powiązanie w kierunku zachodnim i wschodnim Polski.

Drogi powiatowe, prowadzące przez obszar gminy, umożliwiają dogodne powiązania z gminami sąsiednimi, jak również wewnątrz gminy.

Najważniejsze z nich to:

- droga powiatowa nr 4207P, Jaraczewo – Wojciechowo – Cerekwica – Rusko,
- droga powiatowa nr 4205P, Rusko – Nosków – Jarocin,
- droga powiatowa nr 4183P, Zalesie – Góra – Parzęczew – Nosków,
- droga powiatowa nr 4182P, Jaraczewo – Gola – Niedźwiady.

Z gminami sąsiednimi gmina Jaraczewo powiązana jest także infrastrukturą techniczną.

W Cielczy na terenie gm. Jarocin znajduje się oczyszczalnia komunalna, do której odprowadzane są ścieki komunalne z terenu wsi Jaraczewo, Wojciechowo, Łowężce, Łobez, Góra, Brzostów.

Na terenie gminy Jaraczewo znajduje się także fragment linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 400 kV Poznań Plewiska – Ostrów Wlkp. Linia ta jest elementem Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.

Przez obszar gminy przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia z kopalni w Mieszkowie:

- DN 500 (do Krobi) z północnego wschodu na południowy zachód,
- DN 200 (do Dżonkowa) w północnej części gminy,
- DN 80 (do Borku) w zachodniej części gminy
- DN 200 Ośrodek Grupowy Roszków – miejscowość Góra.

1.3. Układ osadniczy

1.3.1. Układ osadniczy gminy Jaraczewo na tle województwa wielkopolskiego

Wiejska gmina Jaraczewo jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego i jednocześnie jedną z 117 wiejskich gmin Wielkopolski. Wraz z trzema innymi gminami wchodzi w skład powiatu jarocińskiego.

Pod względem zaludnienia gmina zajmuje 3 miejsce w powiecie jarocińskim i 34 wśród gmin wiejskich województwa wielkopolskiego, natomiast biorąc pod uwagę powierzchnię – 3 miejsce w powiecie i 33 miejsce wśród gmin wiejskich Wielkopolski.

1.3.2. Gminna sieć osadnicza

Sieć osadnicza w gminie składa się z 21 jednostek, w których mieszkały w roku 2011 (wg informacji Urzędu Gminy) 8 394 osoby. Miejscowości podzielone zostały na 21 sołectw.

Podstawą układu osadniczego jest wieś Jaraczewo położona w centralnej części gminy. Jest

- wsie duże 251 – 1500 mieszkańców.

Liczba ludności na terenach wiejskich kształtuje się następująco:

- 1 wieś bardzo mała skupia 0,5% ogółu ludności wiejskiej,
- 1 wieś mała skupia 1,1% ogółu ludności wiejskiej,
- 8 wsi średnich łącznie skupiających 19,4% ogółu ludności wiejskiej,
- 11 wsi dużych łącznie skupiających 79% ogółu ludności wiejskiej.

Wielkość wsi pod względem liczby mieszkańców waha się od 41 w Łukaszewie do 1429 w Jaraczewie.

1.3.3. Funkcje jednostek osadniczych

Na podstawie wielkości zaludnienia, zainwestowania wsi oraz aktywności gospodarczej określono wiodące funkcje w poszczególnych jednostkach osadniczych. Większość sołectw ma charakter typowo rolniczy. Inne funkcje, które dopełniają podstawową funkcję rolniczą w gminie to:

- mieszkaniowa,
- usługowa,
- techniczno-produkcyjną.

Wykształcony w wyniku dotychczasowego rozwoju jednostek osiedleńczych układ sieci osadniczej potwierdza zarysowany podział obszaru gminy, w którym wyróżnia się ośrodek gminny – Jaraczewo, trzy duże wsie: Nosków, Rusko, Góra oraz pozostałe miejscowości.

Układ sieci osadniczej, jej powiązanie z układem zewnętrznym, potencjał społeczny i gospodarczy to czynniki decydujące o funkcjach wsi i ich dalszym rozwoju.

Ośrodek gminny – Jaraczewo obsługujący wszystkich mieszkańców gminy, jest położony w centralnej części obszaru gminy, przy drodze krajowej nr 12, której przebieg pozytywnie wpływa na dostępność do niego. Mieszkańcy gminy korzystają z placówek i obiektów usługowych znajdujących się w Jaraczewie w zakresie podstawowych funkcji, a potrzeby o znaczeniu ponadlokalnym zaspokajają w jednostkach: Jarocin, Kalisz, Gostyń, Śrem, Poznań.

Funkcje pozarolnicze występują nie we wszystkich wsiach, również ich intensywność jest zróżnicowana. Działalność gospodarcza poza Jaraczewem koncentruje się przede wszystkim w: Noskowie i Rusku.

Dotychczasowe funkcje rolnicze pozostałych wsi nie ulegają poważniejszym

przekształceniom i dominują w tradycyjnych ośrodkach produkcji rolnej, jakim były i są niemal wszystkie wsie gminy.

1.4. Ludność

W roku 2011 r. gmina Jaraczewo liczyła 8 394 mieszkańców, z czego 1 429 osób mieszkało w Jaraczewie, a 6 965 osób w pozostałych miejscowościach gminy.

Pod względem zaludnienia gmina zajmowała 34 miejsce w województwie wśród wiejskich gmin województwa. W samym powiecie jarocińskim gmina Jaraczewo zajmuje 3 miejsce pod względem liczby ludności, stanowiąc 12% jego potencjału demograficznego powiatu.

1.5. Stan planistyczny

Rada Gminy Jaraczewo podjęła uchwałę Nr XLV/147/98 o przystąpieniu do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo w dniu 18 czerwca 1998 r. Studium zostało uchwalone przez Radę Gminy uchwałą nr IX/63/99 z dnia 29 lipca 1999 roku, a więc przed wejściem w życie Ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Stanowi jednak dokument obowiązujący, który został zmieniony uchwałą Nr XXXVI/185/2005 Rady Gminy Jaraczewo z dnia 24 listopada 2005 r., zmiana Studium była wynikiem aktualizacji zagospodarowania przestrzennego oraz uzupełnienia studium o pojedyncze ustalenia.

Na terenie gminy obowiązują obecnie cztery plany miejscowe:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i aktywności gospodarczej położonych w Jaraczewie,
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów aktywizacji gospodarczej, handlu, usług i rzemiosła oraz terenów usług turystyki, sportu i rekreacji położonych w Jaraczewie,
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów działalności gospodarczej z zabudową wielorodzinną położonych w miejscowości Rusko,
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów działalności gospodarczej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną z dopuszczeniem prowadzenia działalności rolnej oraz dla obiektów produkcyjnych, składów i magazynów w miejscowości Parzęczew.

Realizacja polityki przestrzennej gminy w głównej mierze opiera się na realizacji wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Na podstawie rejestru decyzji można stwierdzić, że: w latach 2004 – 2011 w gminie Jaraczewo wydano blisko 600 decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Najwięcej decyzji wydano w miejscowości Jaraczewo – 79, Góra – 69 oraz Nosków – 66. We wszystkich pozostałych miejscowościach było 385 decyzji (najwięcej w Zalesiu, Rusku i Goli). Statystycznie każdego roku wydawano średnio 75 decyzji, co dzieląc przez ilość miejscowości daje wynik 4 decyzje rocznie. Trzeba pamiętać, że są to wartości uśrednione. W rzeczywistości występowały różnice pomiędzy liczbą decyzji w poszczególnych miejscowościach, które przedstawione zostały w tabeli.

Tabela. Gmina Jaraczewo - decyzje o warunkach zabudowy w latach 2004-2011

Lp.	Sołectwo/ Lokalizacja decyzji	Suma wydanych decyzji	Liczba decyzji	Przeznaczenie terenu
1.	Bielejewo	3	1	infrastruktura komunikacyjna i techniczna
			2	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
2.	Brzostów	35	17	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			2	budownictwo usługowe
			3	infrastruktura komunikacyjna i techniczna
			13	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
3.	Cerekwica Nowa	3	3	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
4.	Cerekwica Stara	19	1	budownictwo usługowe
			16	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
			1	budownictwo sakralne
			1	Infrastruktura komunikacyjna i techniczna
5.	Gola	43	15	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			6	budownictwo usługowe
			4	Budownictwo produkcyjne i magazynowe
			17	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
			1	eksploatacja kruszywa
6.	Góra	69	42	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			11	budownictwo usługowe
			6	Budownictwo produkcyjne i magazynowe
			7	infrastruktura komunikacyjna i techniczna
			3	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
7.	Jaraczewo	79	32	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			20	budownictwo usługowe
			5	Budownictwo produkcyjne i magazynowe

*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Jaraczewo*

			16	infrastruktura komunikacyjna i techniczna
			6	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
8.	Łobez	27	13	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			3	budownictwo usługowe
			10	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
			1	infrastruktura techniczna i komunikacyjna
9.	Łobzowiec	13	5	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			1	budownictwo usługowe
			6	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
			1	inne/mieszane
10.	Łowęcice	21	7	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			1	budownictwo usługowe
			13	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
11.	Niedźwiady	14	5	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			3	infrastruktura komunikacyjna i techniczna
			5	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
			1	inne/mieszane
12.	Nosków	66	37	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			3	budownictwo usługowe
			24	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
			2	infrastruktura komunikacyjna i techniczna
13.	Panienka	24	13	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			1	infrastruktura komunikacyjna i techniczna
			10	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
14.	Parzęczew	32	7	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			6	budownictwo usługowe
			11	budownictwo produkcyjne i magazynowe
			6	infrastruktura komunikacyjna i techniczna
			2	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
15.	Poręba	1	1	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
16.	Rusko	46	17	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			8	budownictwo usługowe
			1	Budownictwo produkcyjne i magazynowe
			2	infrastruktura komunikacyjna i techniczna
			18	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
17.	Strzyżewko	13	1	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			12	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
18.	Suchorzewko	12	3	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			9	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
19.	Wojciechowo	35	13	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami
			5	budownictwo usługowe
			14	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
			3	Infrastruktura komunikacyjna i techniczna
20.	Zalesie	49	23	budownictwo mieszkaniowe, łącznie z garażami

			4	budownictwo usługowe
			2	budownictwo produkcyjne i magazynowe
			1	infrastruktura komunikacyjna i techniczna
			18	budownictwo dla potrzeb produkcji rolniczej
			1	inne/mieszane

Najwięcej decyzji ze względu na rodzaj inwestycji dotyczyło budownictwa mieszkaniowego (łącznie z garażami) – 252 decyzje. Decyzji odnoszących się do budownictwa dla potrzeb produkcji rolniczej było w badanym okresie 202. Znacząca liczba decyzji 71 dotyczyła budownictwa związanego z usługami. Przedmiotem 45 decyzji były ustalenia odnoszące się do zagadnień infrastruktury technicznej i komunikacji. Natomiast 29 decyzji dotyczyło budownictwa produkcyjnego i magazynowego. Pozostałe 3 to decyzje dotyczące realizacji inwestycji mieszanych (głównie budownictwa mieszkalnego i dla potrzeb produkcji rolniczej oraz związane z usługami).

1.6. Uwarunkowania zewnętrzne

1.6.1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęty uchwałą Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010 roku posiada zapisy o dużym stopniu ogólności.

Z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wynika, że gmina Jaraczewo znajduje się w strefie intensywnej produkcji rolnej.

Dla prowadzenia prawidłowej polityki przestrzennej, zarówno na szczeblu regionalnym, jak i lokalnym, plan wskazuje oczekiwaną strukturę przestrzenną województwa, określając podstawowe strefy polityk przestrzennych. Ma to zasadnicze znaczenie dla określenia spójności między poszczególnymi elementami zagospodarowania przestrzennego oraz wyznaczania ciągłości struktur przestrzennych w układzie międzyregionalnym.

Obszar pozamiejski o najwyższym potencjale rozwoju – tereny wsi Jaraczewo oraz tereny przyległe wzdłuż głównego ciągu komunikacyjnego drogi krajowej nr 12. Najważniejsze korytarze komunikacyjne są głównymi osiami rozwojowymi województwa. Korzystne położenie Wielkopolski w zachodniej części kraju, a także powiązania komunikacyjne z Europą tworzą sprzyjające warunki dla rozwoju regionu. Efektem takiej lokalizacji jest wyodrębnianie się w strukturach regionalnych obszarów, które potencjałem

rozwoju gospodarczego, wyposażeniem w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną oraz dynamiką rozwoju wyróżniają się na tle regionu. Rozwój oparty o drogę krajową, jest trwałym zjawiskiem, którego poziom będzie rósł w stosunku do pozostałej części regionu. Powiązania komunikacyjne tworzą model układu komunikacyjnego, którego centrum jest Poznań jako węzeł transportowy o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym. Powiązania regionalne i ponadlokalne, stanowiące podstawę do spajających relacji gospodarczych i społecznych poza ww. strefami, dają Wielkopolsce duże szanse rozwojowe. Dla obszaru wsi Jaraczewo założono rozwój oparty o obecne tendencje i zjawiska występujące w przestrzeni. Dynamika ich rozwoju zależy będzie od wielu czynników poza planistycznych. Dla tych stref ważne jest odpowiednie przygotowanie formalne i techniczne oraz aktywność lokalnych społeczności. Wskazane w Planie województwa przesłanki i szanse rozwoju, wspomagane przez decyzje planistyczne, będą podstawą do wspierania możliwości rozwoju oraz lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych.

Strefa intensywnej gospodarki rolnej – obszary związane z intensywnym rolnictwem, opartym o najlepsze w regionie gleby, wymagające ochrony. Celem zasadniczym gospodarki przestrzennej w tej strefie jest poprawa jakości gleb i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej najwyższej jakości, poprzez ograniczanie wyłączenia ich spod użytkowania rolniczego. Obszarami, gdzie procesy te będą przebiegać w sposób najbardziej dynamiczny, są obszary zurbanizowane, szczególnie w pobliżu węzłów komunikacyjnych. Tereny te stanowią zaplecze żywnościowe oraz bazę surowcową dla przemysłu rolno-spożywczego, którego rozwój winien być preferowany głównie w ramach tej strefy. Na terenach intensywnie użytkowanych rolniczo wskazane jest zwiększenie powierzchni zadrzewień śródpolnych i zakrzewień. Należy chronić również dziedzictwo kulturowe, walory krajobrazu obszarów wiejskich, a także dążyć do podniesienia atrakcyjności terenów wsi.

1.6.2. Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo

Strategia Rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2002 – 2012 to dokument, który określa plany zamierzeń pokazujące kierunki rozwojowe gminy.

W Strategii zawarto misję rozwoju gminy, która określa, jaki powinien być kierunek rozwoju gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Misja składa się z wyznaczonych celów strategicznych, programów strategicznych oraz projektów realizowanych i zadań do wykonania.

Zdefiniowana deklaracja misji gminy to:

*„Jaraczewo jest gminą nowocześnie zarządzaną,
zachowującą tradycje dobrego gospodarowania.*

*Jej misją jest zapewnienie mieszkańcom wysokiego poziomu życia, dostępu do
edukacji i kultury, w warunkach rozwijającej się gospodarki, czystego środowiska oraz ładu
i zabezpieczenia społecznego”.*

1.6.3. Program Ochrony Środowiska gminy Jaraczewo

Obowiązek opracowania „Programu ochrony środowiska” wynika z ustawy Prawo ochrony środowiska. Zakres opracowania obejmuje szczególnie takie zagadnienia jak:

- problemy ochrony środowiska w gminie,
- formy i wielkość oddziaływania na środowisko
- działania administracyjne,
- opis celów i działań priorytetowych,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu.

2. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

W przestrzeni całej gminy Jaraczewo dominują tereny rolnicze. Na północy gminy krajobraz urozmaica dość rozległa dolina Obry, która w tym rejonie charakteryzuje się licznymi łąkami i podmokłościami. Występują tu również liczne niewielkie doliny małych cieków. Lasy i tereny leśne tworzą większe enklawy jedynie w centralnej i środkowo-wschodniej części gminy.

Tereny zurbanizowane zajmują niewielkie fragmenty przestrzeni gminy. Największą miejscowością jest Jaraczewo, które stanowi jednocześnie centrum gminy. Znaczącymi jednostkami osadniczymi są także: Nosków i Rusko. Wraz z innymi miejscowościami: Góra, Panienka, Niedźwiady, Parzęczew, Suchorzewko, Bielejewo tworzą zabudowę siedliskową zwartą. Natomiast takie miejscowości jak: Brzostów, Zalesie charakteryzują się zabudową rozproszoną z ośrodkami zasiedlenia skoncentrowanego. Z kolei Gola, Łobez i Cerekwica wykazują zabudowę typowo rozproszoną, zaś układ ulicówki wyróżnia takie miejscowości jak: Wojciechowo, Łowęcice, Strzyżewko oraz Łobzowiec.

Ponadto w przestrzeni gminy dość często występują pojedyncze zagrody.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna całego obszaru gminy tworzy charakterystyczną mozaikę, co jest konsekwencją drobnej skali terenów, miejsc i form zagospodarowania. Historyczny układ osadniczy, choć zachowany, nie przedstawia sobą wartości zasługujących na szczególną ochronę. Wymagane są procesy renowacji i rewitalizacji obiektów i założeń urbanistycznych oraz projektowanie nowych założeń architektonicznych z poszanowaniem istniejących wartości zagospodarowania i zabudowy.

Głównymi elementami kształtującymi strukturę przestrzenną i krajobraz gminy są:

- wieś Jaraczewo – integrująca miejscowości gminy,
- Obra i tereny nadobrzezańskie,
- historyczne układy przestrzenne wsi,
- centra lokalne – miejsca identyfikacji przestrzennej,
- tereny zieleni, w tym parki podworskie.

Wyróżnienie podstawowych elementów kształtujących strukturę przestrzenną i krajobraz gminy stanowi ramy dla określenia zasad zagospodarowania oraz sposobów realizacji polityki przestrzennej. Uzupełnieniem ww. struktury przestrzennej jest określenie funkcji terenów i standardów zagospodarowania.

W określeniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się zasady:

- przekształceń krajobrazu obszaru gminy przez preferowanie rozwoju terenów zadrzewionych i zakrzewionych wokół zbiorników, cieków i rowów, wododziałów oraz dróg i miedz,
- zachowania wyróżniających się granic między ekosystemami naturalnymi,
- preferowania rozwoju infrastruktury technicznej w korytarzach infrastrukturalnych,
- ograniczenia zabudowy w pobliżu cieków wodnych i zbiorników oraz ograniczenie rozproszenia zabudowy,
- wykorzystania zieleni w komponowaniu krajobrazu.

3. Stan środowiska w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

3.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego

Środowisko przyrodnicze stanowi zespół czynników biotycznych i abiotycznych pozostających we wzajemnej korelacji. Zmiany zachodzące w obrębie jednego komponentu pociągają za sobą kolejne. Tak wywołana reakcja łańcuchowa, którą powoduje, poprzez niewłaściwą działalność gospodarczą także człowiek, doprowadza do degradacji środowiska przyrodniczego.

Przedstawiona poniżej diagnoza stanu, ma na celu ukazanie walorów przyrodniczych gminy Jaraczewo, określenie podstawowych zagrożeń środowiskowych oraz określenie zasad, racjonalnego korzystania z zasobów przyrodniczych - zgodnie z zasadą ekorozwoju – co zapewni, poza ochroną walorów środowiskowych, także ich wykorzystanie do poprawy jakości życia lokalnej społeczności.

3.1.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Gmina Jaraczewo znajduje się w obrębie województwa wielkopolskiego, w powiecie jarocińskim. Sąsiadują z nią od strony zachodniej gm. Borek Wlkp. (powiat gostyński), północno-zachodniej gm. Książ Wlkp. (powiat śremski), od północy gm. Nowe Miasto n. Wartą (powiat średzki) od wschodu gm. Jarocin (powiat jarociński), od południa gm. Koźmin Wlkp. (powiat krotoszyński).

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną (wg J. Kondrackiego 1988r.), gmina znajduje się w obrębie prowincji: Niż Środkowoeuropejski, podprowincji: Niż Środkowopolski, makroregionu: Nizina Południowowielkopolska oraz mezoregionu: Wysoczyzna Kaliska, a także w obrębie podprowincji: Pojezierze Południowobałtyckie, makroregionu: Pojezierze Leszczyńskie oraz mezoregionu: Wał Żerkowski.

3.1.2. Ukształtowanie terenu

Ukształtowanie powierzchni gminy Jaraczewo jest dość urozmaicone, a deniwelacje osiągają wartość rzędu 10 – 40 m. Dominującą formą morfologiczną gminy jest miejscami łagodnie pofalowana, płaska morena denną zlodowacenia środkowopolskiego. Ta plejstocenska jednostka morfologiczna rozciąga się na południe od Pradoliny Żerkowsko-

Rydzyńskiej. Utrzymuje się ona na poziomie ca 40 – 70 m ponad średni stan wody w rzece Obrze. Nachylenie wysoczyzny ku dolinie rz. Obry nie przekracza 6%. Wysoczyznę rozcinają niezbyt głębokie przeważnie nieckowate formy dolinne o głębokości wcięcia 2 – 5 m i zmiennej szerokości 50 – 800 m. Na terenie wysoczyznowym zaznaczają się również, na wschód od Starej Cerekwicy oraz na zachód od Strzyżewka, niewielkie obszary wydymowe.

Tereny piaszczyste występują także w obrębie pradoliny: na zachód od Zalesia oraz Brzostowa. Pradolina Żerkowsko-Rydzyńska ma przebieg równoleżnikowy. W jej obrębie, na szerokości około 2 km, przebiega dolina Kanału Obry oraz dolina rzeki Obry o szerokości nie przekraczającej 350 m poza odcinkiem położonym na północ od Jaraczewa, którego szerokość przekracza 500 m. Obie doliny wykształcone zostały przez wody roztopowe i peryglacjalne. Dna tychże dolin są płaskie i w większości zatorfione. Ponad dno pradoliny Żerkowsko-Rydzyńskiej w rejonie Panienki wznoszą się formy utworzone wskutek przeobrażeń zachodzących w strefie peryglacjalnej. Są to ostańce denudacyjne wyniesione na około 10 m ponad dno doliny.

Na północ od Pradoliny zaznaczają się formy pochodzenia glacialnego i fluwioglacialnego zlodowacenia bałtyckiego – w obrębie Wału Żerkowskiego. Są to wały ozów o wysokościach względnych dochodzących do około 10 m. Poza naturalnymi, wynikającymi z przeszłości geologicznej formami terenu, w obrębie gminy występują formy antropogeniczne. Są to wyrobiska poeksploatacyjne kruszywa naturalnego oraz surowców ilastych o zróżnicowanej powierzchni oraz w zależności od rodzaju wyrobiska: o głębokości 2 – 7 m lub o wys. 2 – 7 m.

3.1.3. Budowa geologiczna

Gmina Jaraczewo położona jest w obrębie monokliny wolsztyńsko-jarocińskiej stanowiącej fragment monokliny przedsudeckiej. Najstarszymi utworami nawierconymi na terenie gminy są osady paleozoiczne. Przedstawicielami karbonu są nawiercone w Jaraczewie na głębokości 2647 – 2323 m piaskowce, droбноziarniste iłowce i mułowce spękanе i silnie zaburzone. Z okresu permu, a ściślej czerwonego spągowca pochodzą piaskowce i zlepińce o barwie czerwonej oraz spoiwie krzemionkowo-żelazistym.

Utwory mezozoiczne wykształcone są jako osady triasu i jury. Trias przebadany w Jaraczewie na głębokości 1650 – 2250 m reprezentowany jest przez iłowce, mułowce i piaskowce (pstry piaskowiec) a także wapienie szarobezowe z przewarstwieniami mułowców i iłowców, z wkładkami dolomitów i anhydrytów (wapień muszlowy).

Osady triasu górnego wykształcone są w facji lagunowo-lądowej (kajper): mułowce, iłowce i piaskowce brunatno czerwone z okruchami gipsów i anhydrytów oraz facji brakicznej (retyk), do której należą głównie iłowce i mułowce ciemnobrunatne i seledynowe z wkładkami piaskowców w spągu.

Wychodnie podkenozoiczne na obszarze analizowanej gminy stanowią osady jury dolnej i środkowej. Utwory jury dolnej (lias) należą do facji lądowej z wkładkami brakiczno-morskimi. Należą do nich piaskowce drobnoziarniste i średnioziarniste kwarcowe z wkładkami mułowców i iłowców piaszczystych, iłowce i mułowce ciemnoszare. Jura środkowa (dogger) reprezentowana jest przez mułowce, iłowce, łupki ilaste ze sferosyderytami i fauną oraz piaskowce i piaski syderytyczne. Wykształcone są one w facji morskiej i przybrzeżnej.

Kolejną warstwą utworów zalegającą bezpośrednio pod osadami czwartorzędowymi są, za wyjątkiem ich wychodni w miejscowości Jaraczewo i Góra, utwory trzeciorzędowe. Są to utwory neogenu facji lądowej limniczno - bagiennej (miocen dolny i środkowy) o miąższości całej serii 20 – 62 m a także facji morskiej (miocen górny, pliocen) określanej mianem warstwy poznańskiej.

Do pierwszej z ww. frakcji należą piaski kwarcowe szarobrunatne, często mułkowate, przewarstwione łąkami szarobrazowymi, lignitem i wkładkami piaskowca oraz cienkie warstwy i soczewki węgla brunatnego. Sedymenacyjny cykl w facji morskiej obejmuje poziomy łąków szarych, zielonych i niebieskich, z przewarstwieniami mułków, piasków zielonych oraz łąków płomienistych.

Okres pliocenu reprezentowany jest na terenie analizowanej gminy przez serię łąków poznańskich.

Przeważającą część gminy Jaraczewo pokryta jest utworami czwartorzędowymi, osadzonymi w czasie zlodowacenia południowopolskiego, środkowopolskiego i północnopolskiego. Seria utworów czwartorzędowych wykazuje zmienną miąższość: od 0 w kopalni łąków w „Górze” do 75,0 m p.p.t. w Rusku (otwór nr 114). Utwory te reprezentowane są przez pochodzące z plejstocenu gliny zwałowe przewarstwione piaskami akumulacji lodowcowej. Analiza utworów gliniastych na przestrzeni kolejnych zlodowaceń przedstawia się następująco.

Zlodowacenie środkowopolskie pozostawiło po sobie dwa poziomy glin zwałowych o silnych zaburzeniach glaciektonicznych w rozprzestrzenieniu pionowym. W obrębie zlodowacenia środkowopolskiego wydzielono poziom glin zwałowych zlodowacenia Odry oraz dwa poziomy glin zlodowacenia Warty. Do zlodowaceń północnopolskich zaliczono

nieciągły i o zmiennej miąższości poziom glin zwałowych, sięgających maksymalnie po linię Łobzowiec, Parzęczew – Brzostów.

Utwory ostatniego zlodowacenia wypełniają pradolinę rzeki Obry. Są to piaski, żwiry i głazy moren czołowych budujących ciąg wzgórz na północnym brzegu pradoliny Obry, w okolicach Zalesia i Panienki. Z holocenem związane są muły, mułki, namuły organiczne oraz piaski mułkowate den dolinnych. Piaski rzeczne w postaci piasków jasnoszarych z pojedynczymi żwirami osiągają w dolinie Obry miąższość 0,5 – 0,75 m. W dolinie tej występują również mady, namuły organiczne i torfy.

3.1.4. Wody powierzchniowe

Sieć hydrograficzna gminy Jaraczewo została wykształcona w plejstocenie Pradolina Żerkowsko-Rydzińska i stanowi równoleżnikową oś obszaru. Prowadzą tu swoje wody: Kanał Obry wraz z towarzyszącym mu biegnącym równolegle i w konsekwencji zasilającym go Czarnym Rowem Ia oraz Czarny Rów II zmieniający swój bieg na południkowy na południe od Zalesia wraz z wpływającym do niego w obrębie pradoliny Czarnym Rowem Ib. Teren gminy odwadniają również rz. Czarny Rów III, częściowo rz. Lubieszka przebiegająca fragmentarycznie po granicy gminy - na wschód od Noskowa i przez wschodni jej skrawek w rejonie Brzostowa oraz w decydującym stopniu rzeka Obra uchodząca 2 km na północ od Jaraczewa do Kanału Obry, stanowiąca oś południkową gminy Jaraczewo. Ku rzekom tym kieruje swe wody sieć rowów melioracyjnych i drenów. Gmina Jaraczewo położona jest w całości w dorzeczu rz. Warty. Zlewnie cząstkowe rzek: Obry, Kanału Obry, Czarnego Rowu II oraz Lubieszki oddzielone są liniami wododziałowymi trzeciego i czwartego rzędu. Gmina leży częściowo (wschodnia jej część) w obrębie zlewni wód szczególnie chronionych. Podlegające ochronie z racji możliwości ich zanieczyszczenia tereny źródłowe cieków wodnych znajdują się poza analizowanym obszarem. Zasilanie w wodę następuje bezpośrednio z opadów i topniejącej pokrywy śnieżnej. Reżim zasilania wraz z panującymi uwarunkowaniami klimatycznymi decydują o zmieniających się przepływach. Roztopy śniegu w okresie zimowym wpływają na wysokie stany wody w rzekach na terenie gminy.

Wylewy powodziowe, z uwagi na fakt, iż ograniczają się do dolin rzecznych oraz towarzyszących im łąk nie stanowią katastrofalnego zagrożenia dla gminy. Retencja wody na terenie gminy Jaraczewo odbywa się poprzez zbiorniki wodne. Różnej wielkości stawy hodowlane i zbiorniki o funkcji przeciwpozarowej urozmaicają krajobraz gminy. Zlokalizowane są one w dolinach rzek oraz na rowach melioracyjnych. Usytuowany

w wyrobisku poeksploatacyjnym we wsi Panienka – nr 5 zbiornik wodny, stanowiący rezultat zabiegów rekultywacyjnych pełni funkcje rekreacyjne.

Zbiorniki retencyjne na terenie gminy Jaraczewo:

- ciek podstawowy Czarny Rów II, zbiornik Góra – zad. II - staw Parzęczew m. Parzęczew,
- Rów szczegółowy zlewnia rz. Obra m. Jaraczewo – Chytrów,
- Zlewnia rz. Obra m. Łowęcice – Poręba,
- Rów szczegółowy R – A zlewnia Czarny Rów III m. Łobez,
- Zlewnia Czarny Rów Ib i Czarny Rów II m. Panienka,
- Zlewnia Kościański Kanał Obry m. Jaraczewo,
- rz. Obra, staw m. Chytrów,
- rz. Lubieszka, zbiornik Roszków na granicy z gminą Jarocin.

Spośród ww. zbiorników wodnych na szczególną uwagę zasługuje zbiornik Roszków na rzece Lubieszce, który w części znajduje się na terenie gminy Jaraczewo. Zbiornik ten ma charakter typowo rolniczy. Do jego głównych zadań należy:

- magazynowanie oraz pobór wody do nawodnień rolniczych,
- łagodzenie przebiegu fali powodziowej w czasie wezbrań rzek,
- uatrakcyjnianie krajobrazu i obszarów przyległych do zalewu - pełnienie funkcji bazy wypoczynkowo - rekreacyjnej.

Podstawowe parametry zbiornika wodnego:

- powierzchnia całkowita - 46,32 ha
- powierzchnia całkowitego zalewu wodą - 34,20 ha
- długość - 2,20 km
- przeważająca szerokość – 100 m - 200 m
- max szerokość - 330 m
- min szerokość - 40 m
- średnia głębokość - 2,9 m
- max głębokość - 7,2 m
- min głębokość - 1,5 m.

Na terenie gminy zaznaczają się również podmokłości o charakterze stałym lub okresowym (głównie w dolinie Czarnego Rowu II).

Cieki podstawowe przepływające przez teren gminy Jaraczewo są w części uregulowane. Kanał Obry oraz Czarny Rów Ia na całej długości posiadają uregulowane

koryta rzeczne. Pozostałe ciekі podstawowe: rz. Obra, Czarny Rów Ib, Czarny Rów II oraz Czarny Rów III jedynie na odcinkach poddane zostały tym zabiegom. Rzeka Lubieszka nie posiada uregulowanego koryta rzeczneęo.

Kilometraż uregulowany – zgodnie ze stanem na 01.09.2010 r. – ww. cieków podstawowych:

- Kościański Kanał Obry 55+270 - 64+335 9,065 9,065 55+270 - 64+335,
- Rz. Obra 0+000 - 18+800 18,000 2,900 0+000 - 2+900,
- Czarny Rów Ia 0+000 - 5+596 5,596 5,596 0+000 - 5+596,
- Czarny Rów Ib 0+000 - 5+085 5,085 3,400 1+685 - 5+085,
- Czarny Rów II 0+000 - 14+000 14,000 4,650 0+000 - 4+650,
- Czarny Rów III 0+000 - 7+045 7,0445 5,000 0 +000 - 1+800 2+490 - 5+100 6+455 - 7+045,
- Lubieszka 12+300-15+000 2,700 0,000.

Spośród budowli regulujących odpływ wód płynących i ich retencjonowanie wg stanu na 01.09.2010 r. – na ciekach wodnych gminy Jaraczewo znajdują się 82 zastawki, 4 jazy oraz 1 przepust z piętrzeniem. Budowle te, z których 6 nie pełni już swojej funkcji mają charakter nawadniający. Pozwalają one na ograniczenie odpływu, nie dopuszczając do nadmiernego obniżenia się poziomu wody gruntowej na terenach przybrzeżnych w dolinie w okresie niedoboru wody.

Wydłużenie czasu spływu wody w okresach suszy, stanowiące jeden z głównych celów małej retencji, wydłuża również czas spływu biogenów przedostających się do cieków z obszarów użytkowanych rolniczo.

Doliny rzeczne na terenie gminy Jaraczewo nie są otoczone wałami przeciwpowodziowymi z uwagi na brak tego rodzaju konieczności. Nadmiar wody pojawiający się w okresach podwyższonych opadów oraz roztopów powoduje wylewy ograniczające się jedynie do dolin rzecznych oraz towarzyszących im ekosystemów łąkowych. Obszar zalewowy na terenie gminy wynosi ca 758 ha.

W celu poprawy stosunków wodnych, a w konsekwencji efektywniejszego wykorzystania gruntów na terenie gminy Jaraczewo przeprowadzane są zabiegi melioracyjne obejmujące system rowów melioracyjnych oraz sieć drenarską.

Kilometraż rowów ogółem (w km):

- Bielejewo 3520 km,
- Cerekwica 10425 km,

- Brzostów 18270 km,
- Gola 13100 km,
- Góra 9910 km,
- Jaraczewo 19500 km,
- Łobez 3210 km,
- Łobzowiec 3250 km,
- Łowęcice 11501 km,
- Nosków 15480 km,
- Niedźwiady 9795 km,
- Panienka 5150 km,
- Parzęczew 7565 km,
- Rusko 12305 km,
- Strzyżewko 390 km,
- Suchorzewko 4300 km,
- Wojciechowo 16845 km,
- Zalesie 7240 km.

Ogółem w gminie długość rowów wynosi 173 526 km.

Rowy odwadniające, dominujące na terenie gminy, przyczyniają się do obniżenia poziomu wód gruntowych oraz likwidacji terenów okresowo podmokłych. Rowy odwadniająco-nawadniające występujące na terenach łąkowych pełnią poza funkcją powyżej wspomnianą także rolę nawadniającą w okresach niedoborów wody.

Grunty orne gminy Jaraczewo w 67 % objęte są działaniami melioracyjnymi (5899 ha gruntów ornych). Sieć drenarska w ogólnej powierzchni gminy stanowi 43,7%. Obszar zmeliorowanych gruntów ornych i sieć drenarska ogólnej powierzchni wsi wynosi odpowiednio:

- Bielejewo 156 ha i 166 ha,
- Cerekwica 780 ha i 780 ha,
- Brzostów 109 ha i 90 ha,
- Gola 270 ha i 220 ha,
- Góra 213 ha i 198 ha,
- Jaraczewo 226 ha i 254 ha,
- Łobez 278 ha i 278 ha,
- Łobzowiec 199 ha i 199 ha,

- Łowęcice 524 ha i 514 ha,
- Nosków 691 ha i 691 ha,
- Nedźwiady - - ,
- Panienka 180 h i 195 ha,
- Parzęczew 296 ha i 296 ha,
- Rusko 663 ha i 663 ha,
- Strzyżewko 127 ha i 127 ha,
- Suchorzewko 481 ha i 481 ha,
- Wojciechowo 655 ha i 655 ha,
- Zalesie 93ha -

Ogółem: 5891 ha i 5807 ha.

Stan zachowania urządzeń melioracyjnych, powstałych przed II wojną światową oraz w części w latach 1961-71, można określić jako dostateczny. Prowadzone są bieżące roboty konserwacyjne na rowach.

3.1.5. Gleby i stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Gleby

Pokrywa glebowa jest integralnym i wielofunkcyjnym składnikiem ekosystemów przyrodniczych. Uczestniczy ona, poza udziałem w produkcji biomasy, w magazynowaniu próchnicy, przepływie energii, obiegu wody i pierwiastków biogennych, a także w procesach samoregulacyjnych zapewniających ekosystemom względną stabilność.

Analiza zasobów glebowych użytkowanych rolniczo gminy Jaraczewo, dotyczy określenia udziału poszczególnych typów genetycznych gleb.

Zgodnie z danymi geodezyjnymi udział gruntów ornych (łącznie z sadami) wg poszczególnych klas bonitacyjnych na terenie gminy Jaraczewo przedstawia się następująco:

–	kl. II	0,4%	32,0 ha,
–	kl. IIIa	24,9%	2 205,0 ha
–	<u>kl. IIIb</u>	<u>18,5%</u>	<u>1 633,0 ha</u>
	razem kl. II – III	43,8%	3 870,0 ha
–	kl. IVa	25,7%	2 276,0 ha
–	<u>kl. IVb</u>	<u>5,2%</u>	<u>459,0 ha</u>
	razem kl. IV	30,9%	2 735,0 ha

–	kl. V	20,2%	1 786,0 ha
	<u>kl. VI</u>	<u>5,0%</u>	<u>440,0 ha</u>
	razem kl. V – VI	25,2 %	2 226,0 ha
–	kl. VIz	0,1 %	13,0 ha

Na terenie gminy brak jest gruntów klasy I. Wartościowe gleby klasy II – IV, stanowią 75,1% (6604,8 ha) powierzchni gruntów ornych (łącznie z sadami) oraz 65,4% powierzchni użytków rolnych. Dominują gleby II – III klasy bonitacyjnej, podlegające ochronie prawnej przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze. Są to gleby bielcowe właściwe i brunatne właściwe bądź wyługowane oraz lokalnie mady – w obrębie dolin rzecznych: rz. Obry, Czarnego Rowu II i III – wytworzone z utworów piaszczysto - gliniastych. Skupione są one w południowej i centralnej części gminy oraz płatowo w części północnej: na północ od Brzostowa oraz Panienki a także na wschód od Jaraczewa.

Glebom II – III klasy towarzyszą przeważnie gleby bielcowe właściwe bądź pseudobielcowe wytworzone z piasków gliniastych naglinnych tworząc IVa – IVb klasę bonitacyjną wrażliwą na susze. Największe skupisko zaznacza się w rejonie Jaraczewa oraz Panienki. Gleby ww. tworzą kompleksy rolniczej przydatności pszennej dobrej bądź żytni bardzo dobrej. Mogą one zostać objęte ochroną ze względu na swe walory (IVa). Analiza poszczególnych wsi pod kątem udziału gleb wysokich klas bonitacyjnych przedstawia się następująco. Największy ich udział od 90 – 100% zaznacza się we wsiach: Wojciechowo, Cerekwica, Nosków, Rusko, Strzyżewko i Suchorzewko. Najmniejszy zajmują gleby te we wsiach Zalesie (5,8 %) oraz Niedźwiady (11,6%).

Powierzchnia użytków rolnych w tym gleb wysokich klas bonitacyjnych:

Bielejewo 310,67 ha pow.uż.rol. 240,27 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 77,3%
 Cerekwica 801,54 ha pow.uż.rol. 755,51 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 94,3%
 Brzostów 333,37 ha pow.uż.rol. 151,28 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 45,4%
 Gola 698,14 ha pow.uż.rol. 225,03 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 32,2%
 Góra 397,26 ha pow.uż.rol. 288,53 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 72,6%
 Jaraczewo 608,28 ha pow.uż.rol. 378,60 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 62,2%
 Łobez 317,78 ha pow.uż.rol. 188,366 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 59,3%
 Łobzowiec 232,41 ha pow.uż.rol. 186,71 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 80,3%
 Łowecice 637,43 ha pow.uż.rol. 552,01 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 86,6%

Nosków 789,34 ha pow.uż.rol. 717,18 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 90,9%
Niedźwiady 239,0 ha pow.uż.rol. 27,78 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 11,6%
Panienka 597,87 ha pow.uż.rol. 463,15 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 77,5%
Parzęczew 417,83 ha pow.uż.rol. 357,45 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 85,5%
Rusko 734,94 ha pow.uż.rol. 694,79 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 94,5%
Strzyżewko 218,8 ha pow.uż.rol. 212,94 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 97,3%
Suchorzewko 495,62 ha pow.uż.rol. 469,08 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 94,6%
Wojciechowo 715,06 ha pow.uż.rol. 678,76 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 94,9%
Zalesie 297,75 ha pow.uż.rol. 17,33 ha pow. gleb wysokich klasa bonitacyjnych 5,8%

Ogółem gmina posiada 8843,17 ha powierzchni użytków rolnych z czego 6604,81 ha to powierzchnia gleb wysokich klas bonitacyjnych, co stanowi 74,7%.

Na terenie gminy Jaraczewo gleby niskich klas bonitacyjnych (V, VI, VI RZ) zajmują około 25,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Są to gleby wylugowane i brunatne kwaśne powstałe z piasków słabogliniastych podścielonych przeważnie piaskami luźnymi. To lekkie gleby o niewielkiej zdolności magazynowania wody (okresowo lub trwale za suche). Dominują one w północno-zachodniej (okolice Gola i Gola II) oraz północno-wschodniej części gminy (Góra – Brzostów, na zachód od Zalesia). Nieznaczne powierzchnie zajmują one w okolicach Poręby, Noskowa i Przemysławki. W zachodniej części gminy, w okolicach Niedźwiadów, Goli oraz na północny – wschód od Zalesia skupione są wykształcone litologicznie i typologicznie j.w. gleby lekkie i jałowe. Gleby te zaliczane są do kompleksu żyniego słabego lub żyniego bardzo słabego. - przeznaczenie leśne). Gleby hydrogeniczne podlegające ochronie prawnej reprezentowane są na terenie gminy przez gleby torfowe i torfowo - mułowe wytworzone na średniogłębokich i głębokich piaskach luźnych, użytkowane w postaci średnich i słabych użytków zielonych. Gleby powyższe odznaczają się nadmiernym uwilgotnieniem. Skupiają się głównie w dolinie Kanału Obry oraz Czarnego Rowu Ib.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Cechą charakterystyczną gminy jest wysoki udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni. Na terenie gminy nie zarysowuje się wyraźna tendencja do zmiany sposobu

użytkowania gruntów rolnych – przeznaczania ich na cele nierolnicze. Jest to sytuacja odmienna od tej, która zachodzi zarówno na terenie województwa wielkopolskiego jak i całego kraju. Od 1996 r. powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się o około 399 ha – 3%. Użytkowanie gruntów według danych GUS przedstawia poniższa tabela.

Tab. Użytkowanie gruntów w gminie Jaraczewo w 2011 r.

Rodzaj użytku gruntowego	Powierzchnia w ha	Powierzchnia gminy %
grunty ogółem	12239,60	91,96
użytki rolne ogółem	11546,83	86,76
użytki rolne w dobrej kulturze	11444,25	85,99
pod zasiewami	10412,97	78,24
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	12,52	0,09
uprawy trwałe	36,09	0,27
sady ogółem	35,17	0,26
ogrody przydomowe	21,73	0,16
łąki trwałe	931,58	7,00
pastwiska trwałe	29,37	0,22
pozostałe użytki rolne	102,58	0,77
las i grunty leśne	255,21	1,92
pozostałe grunty	437,56	3,29

Gmina charakteryzuje się znacznym udziałem użytków rolnych – 87% ogólnej jej powierzchni (dla porównania - dla woj. wielkopolskiego wskaźnik ten wynosi 59%). W użytkach rolnych dominują grunty orne, które zajmują aż 78% powierzchni gminy. Ze względu na niewielką lesistość i rozmieszczenie kompleksów leśnych produkcja roślinna, a także zwierzęca prowadzona jest na przeważającej większości obszaru gminy Jaraczewo. Przeprowadzony w 2010 roku Powszechny Spis Rolny ukazuje charakter produkcji rolniczej na terenie gminy. Powierzchnia zasiewów wynosiła prawie 10413 ha i największe obszar zajmowały zasiewy zbóż – prawie 70%. Poza zbożami uprawiano rzepak i buraki cukrowe (odpowiednio 10% i 5% powierzchni upraw). Ze względu na korzystne warunki glebowe na terenie gminy znaczne obszary gruntów rolnych przeznaczano pod uprawę buraków cukrowych oraz kukurydzy, a więc roślin wymagających zapewnienia odpowiednio dobrych stanowisk siedliskowych.

Tab. Powierzchnia zasiewów wg Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Struktura zasiewów	Powierzchnia w ha	% ogólnej powierzchni
ogółem	10412,97	100
zboża razem	7256,03	69,68
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	6879,74	66,07
ziemniaki	80,09	0,77
uprawy przemysłowe	1610,62	15,47
buraki cukrowe	569,06	5,46
rzepak i rzepik razem	1041,56	10,00
pastewne	1419,55	13,63
warzywa gruntowe	9,82	0,09

Korzystne warunki glebowe oraz dobra kultura rolna pozwala na uzyskiwanie relatywnie wysokich plonów.

Na terenie gminy prowadzono produkcję zwierzęcą bydła o wysokiej intensywności. W 2010 roku w gminie było około 8040 szt. bydła. Na 100 ha użytków rolnych przypadało 70 szt. bydła, co jest wartością wyższą niż w województwie – 48 szt. na 100 ha. Mniej intensywnie prowadzono chów i hodowlę trzody chlewnej – ponad 24 tys. szt. i kur około 621 tys. szt.

Na 100 ha użytków rolnych było w gminie ponad 210 szt. trzody chlewnej i 621 szt. kur co jest wartością nie przekraczającą średniego poziomu w Wielkopolsce, który wynosi odpowiednio 223 szt. dla trzody chlewnej i 1624 szt. dla drobiu na 100 ha użytków rolnych.

W gminie Jaraczewo funkcjonowało ponad 858 gospodarstw rolnych z których około 25% stanowiły gospodarstwa najmniejsze do 1 ha. Gospodarstwa małe 1 ha – 5 ha stanowiły 22% ogółu gospodarstw gminy. Największą grupę stanowiły gospodarstwa średnie o powierzchni gospodarowania 5 – 15 ha. Gospodarstw dużych o powierzchni gospodarowania powyżej 15 ha było 152 co stanowiło około 36% ogólnej liczby gospodarstw gminy.

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w gminie wynosiła w 2010 roku około 13,4 ha użytków rolnych. Jest to powierzchnia większa niż średnia w Wielkopolsce, która kształtowała się na poziomie 10,8 ha. Na tle wybranych krajów Unii Europejskiej jest to jednak powierzchnia znacznie niższa: Włochy – 39,6 ha, Dania – 39,9 ha, Luksemburg – 70,1 ha.

Tab. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych w 2010 r.

	ogółem	do 1 ha włącznie	powyżej 1ha razem	1 - 5 ha	1 - 10 ha	1 - 15 ha	5 - 10 ha	5 - 15 ha	10 -15 ha	5 ha i więcej	10 ha i więcej	15 ha i więcej
Jaraczewo	858	213	645	188	343	493	155	305	150	457	302	152

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej rolnictwo podlega procesowi modernizacji i restrukturyzacji. Związane jest to ze środkami przeznaczonymi na restrukturyzację polskiego rolnictwa pochodzącymi z budżetu UE. Jedną z form pomocy jest Krajowy Program Rolnośrodowiskowy (KPR) mający na celu wspomaganie produkcji rolniczej prowadzonej zgodnie ze specjalnymi wymaganiami dotyczącymi ochrony środowiska. Krajowy Program Rolnośrodowiskowy (KPR) należy do jednego działań zapisanych w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Jest to działanie nr 4 – Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt. KPR jest finansowany w 85 % ze środków Unii Europejskiej a w pozostałej części z budżetu państwa.

Stopień wyposażenia w sprzęt rolniczy

Według danych ze Spisu Rolnego z 2002 r. rolnictwo wyposażone było w niżej wymieniony sprzęt rolniczy:

- a) ciągniki – 947 szt.,
- b) kombajny zbożowe – 104 szt.,
- c) kombajny ziemniaczane – 37 szt.,
- d) kombajny buraczane – 64 szt.

Wnioski

1. Gmina posiada dogodne położenie dla rozwoju rolnictwa. Korzystne warunki środowiska dają możliwość produkcji zdrowej żywności.
2. Większość obszaru gminny ma gleby, które nie stwarzają trudnień dla rozwoju rolnictwa.
3. Brak form ochrony prawnej stwarza dogodne możliwości rozwoju dla intensywnej funkcji rolniczej. Należy jednak uwzględnić zagrożenia jakie niesie dla środowiska intensywna działalność rolnicza.
4. Dobre wyposażenie gospodarstw w maszyny rolnicze.

5. Korzystna struktura obszarowa gospodarstw rolnych gminy.

3.1.6. Szata roślinna, w tym stan leśnej przestrzeni produkcyjnej

Szata roślinna jest dynamicznym układem. Nie występuje ona w przestrzeni w sposób nieuporządkowany, lecz tworzy mniej lub bardziej prawidłowe skupienia dające się opisać i scharakteryzować.

Tereny leśne gminy Jaraczewo znajdują się w zasięgu oddziaływania Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu z jednostką terenową w Nadleśnictwie Jarocin , Obręb Jarocin i Leśnictwach: Potarzyca, Góra, Cielcza i Roszków a także, fragment zachodni gminy w Nadleśnictwie Piaski.

Lasy łącznie z gruntami zadrzewionymi zajmują 2306,0 ha, czyli 17,3% całkowitej powierzchni gminy, przy średniej dla byłego województwa kaliskiego wynoszącej 23,5%.

Powierzchnia lasów i terenów leśnych oraz lesistość w poszczególnych wsiach:

Tab. Powierzchnia lasów i terenów leśnych oraz lesistość

Obręb	Powierzchnia lasów i terenów leśnych	Lesistość
Bielejewo	158,41 ha	29,3%
Cerekwica	83,5 ha	8,6%
Brzostów	287,9 ha	37,9%
Gola	118,0 ha	11,3%
Góra	502,3 ha	44,8%
Jaraczewo	11,511 ha	1,1%
Łobez	11,0 ha	2,6%
Łobzowiec	4,5 ha	1,7%
Łowęcice	2,5 ha	0,3%
Niedźwiady	95,0 ha	19,6%
Panienka	347,9 ha	32,0%
Parzęczew	348,0 ha	42,1%
Rusko	11,8 ha	1,4%
Strzyżewko	88,9 ha	27,4%
Suchorzewko	87,5 ha	14,2%
Wojciechowo	2,2 ha	0,3%
Zalesie	22,6 ha	4,7%
Ogółem	2306,0 ha	17,3%

Ogółem gmina posiada 2306,0 ha lasów i terenów leśnych, co stanowi 17,3% powierzchni gminy.

Analiza lesistości gminy Jaraczewo wykazuje pewne zróżnicowanie. Najniższe wartości zaznaczają się we wsiach: Wojciechowo i Łowęcice (poniżej 1 %). Znaczna część wsi mieści się w przedziale lesistości 1 – 20%. Wartości powyżej średniej dla województwa wielkopolskiego występują we wsiach Bielejewo, Strzyżewko (21 – 30%), Panienka, Brzostów (31 – 40 %). Najwyższym udziałem powierzchni leśnej, wynoszącym powyżej 40% cechują się wsie: Góra i Parzęczew.

W ogólnej powierzchni leśnej dominują lasy państwowe (ca 97,2%). Lasy te posiadają Plan urządzenia lasu dostarczający podstawowe informacje odnośnie rodzaju drzewostanów i prowadzenia poprawnej gospodarki leśnej.

Lasy prywatne także posiadają tego rodzaju opracowanie. Lasy te o powierzchni 65,10 ha zajmują ca 2,8% powierzchni leśnej. Największy ich procent zaznacza się we wsiach: Zalesie (4,7%), Parzęczewie (1,2%), Łobzowcu (1,13%) i Łobezie (0,93%). W pozostałych wsiach, za wyjątkiem Goli, Niedźwiadów, Ruska i Strzyżewka – gdzie brak lasów indywidualnych, ich procent kształtuje się na poziomie 0,06 – 0,7%.

Ekosystemy leśne gminy Jaraczewo pochodzą z sadzenia sztucznego. Są to lasy grupy II gospodarcze o średniej przydatności technicznej i hodowlanej znajdujące się w I strefie zagrożenia uszkodzenia przemysłowego.

Warunki siedliskowe ekosystemów leśnych gminy Jaraczewo uzależnione są od budowy geologicznej i panujących stosunków wodnych. Dominujące na terenie gminy siedliska to las Świeży (Lśw) oraz las mieszany świeży (Lmśw). Płytki poziom wód gruntowych (tereny podmokłe, doliny boczne) kształtuje siedliska boru wilgotnego (Bw), boru mieszanego wilgotnego (BMw), lasu mieszanego wilgotnego (LMw) i wilgotnego (Lw). Dodatkowe siedliska zaznaczające się na terenie gminy to bór mieszany świeży (Bmśw), bór świeży (Bśw), olsy (Ol) i łągi (Ł).

W obrębie lasów prywatnych zestawienie wg typów siedliskowych w porównaniu do ogólnej powierzchni przedstawia się następująco: Bśw – 81,6%, Lmśw – 7,2%, Bmśw – 5,9% oraz Ol – 5,3%.

Odbiciem warunków siedliskowych jest panująca struktura drzewostanowa. Gatunkiem dominującym jest sosna. W postaci domieszek występują: dąb, świerk, akacja, olsza. W obrębie pradoliny zaznaczają się głównie drzewostany olszowe z domieszką brzozy. Dębiny dominują w lasach na wschód od Cerekwicy i Noskowa. W przypadku lasów indywidualnych sosna stanowi 85,5% ogólnej powierzchni. Pozostałe to dąb – 6,5%,

brzoza i olsza – 4,3%, a także akacja, topola i wierzba – 3,7%.

Wiek drzewostanów zawiera się generalnie w przedziale od 1 do 140 lat. Najmniejsze powierzchnie zajmują młodniki sosnowe i dębowe – klasa I (0 – 20 lat) podlegające czasowej ochronie z uwagi na ich podatność na zniszczenie mechaniczne i pożary. Pewien procent stanowią również drzewostany powyżej 100 lat – klasa VI. Skupione są one w centralnej części gminy pomiędzy Jaraczewem a Noskowem. Zdecydowanie największą powierzchnię zajmują lasy II, IV i V grupy wiekowej, przedział 40 – 100 lat.

Dane dotyczące wieku gatunków głównych w lasach prywatnych świadczą o dominacji lasów w wieku 21 – 40 lat (64,1%) i 41 – 60 lat (10,2 %).

Dominacja w strukturze gatunkowej lasów gminy Jaraczewo sosny, wpływa na ich stan zdrowotny oraz obniżone walory estetyczne. Monokultury iglaste są bowiem z natury mało odporne na działanie szkodliwych czynników biotycznych, abiotycznych oraz antropogenicznych.

Zagrożeniem lasów analizowanej gminy jest obserwowany w drzewostanach dębowych szkodnik – zwójka zielonecznik (*Tortricadea*).

Niebezpieczeństwem dla lasów są również pożary powstałe w wyniku zaprószenia bądź przedostania się iskier z parowozu kolejowego, szkodliwe oddziaływanie przemysłu. Uszkodzenia młodników następują przez zwierzynę łowną

Analiza przydatności rekreacyjnej i turystycznej lasów gminy Jaraczewo wykazuje dogodne warunki do penetracji pieszej i zbierania runa leśnego lasów świeżych i mieszanych świeżych skupionych głównie w północno-wschodniej i centralnej części gminy – jednolity, w wieku powyżej 100 lat las dębowy pomiędzy Jaraczewem a Noskowem. Zdecydowanie nieprzydatne są lasy boru wilgotnego w przedziale wiekowym 1 – 40 lat. Lasy prywatne o drzewostanie w przewadze sosnowym nadają się do celów wypoczynkowych.

Zgodnie z planem zwiększania lesistości kraju część terenów o słabych glebach, nieużytków podlega procesowi zalesiania. Zgodnie z ewidencją gruntów (1999 r.) gmina dysponuje pewną ilością ca 12,5 ha gruntów rolnych klasy VIz oraz znaczna powierzchnią gleb klasy VI – ca 440,0 ha. Obszary te stanowią potencjalne tereny powiększania kompleksów leśnych.

W środowisku przyrodniczym dużą rolę odgrywają zadrzewienia i zakrzaczenia. Powierzchnia ich na terenie gminy wynosi 19,28 ha. Rola zadrzewień i zakrzaceń polega na łączeniu większych i mniejszych enklaw roślinnych, umożliwiając rozwój fauny i flory oraz przemieszczanie się różnych gatunków zwierząt. Te korytarze ekologiczne towarzyszą dolinom rzeczny (rz. Obra, Kanał Obry) oraz rowom melioracyjnym. Są one także

nieodzownym elementem ciągów komunikacyjnych. Część zadrzewień ma charakter fragmentaryczny i wymaga uzupełnień.

Ze względu na małą lesistość gminy zadrzewienia i zakrzaczenia odgrywają ważną rolę – zwłaszcza w przypadku zajmujących ca 67% użytków rolnych areałów rolniczych. Roślinność śródpolna nie tylko wzbogaca florystycznie agrocenozy, lecz także wpływa na stosunki wodne gminy Jaraczewo.

Ekosystemy nieleśne na terenie gminy Jaraczewo reprezentują agroekosystemy. Grunty orne i sady, zajmują 66,5% ogólnej powierzchni gminy, stanowią mozaikę roślinności uprawowej oraz synantropijnej między śródpolnych. Wpływają one w poważnym stopniu na strukturę przyrodniczą gminy.

Analiza udziału gruntów ornyczych i sadów w ogólnej powierzchni gminy Jaraczewo wykazuje ich dominację w części południowej oraz centralnej. Najwyższe % wartości zaznaczają się we wsiach Wojciechowo, Rusko, Łowęcice i Łobzowiec. Najniższe we wsiach Góra (35,4%) oraz Brzostów (43,9%).

Ekosystemy nieleśne obejmują również ekosystemy łąk i pastwisk. W ogólnej powierzchni gminy zajmują one 9,7% co odpowiada 1291,2 ha (łąki - 1147 ha, pastwiska - 143,5 ha). Rozmieszczenie ich nie jest równomierne.

Największe powierzchnie użytki zielone zajmują w części północnej gminy: Zalesie, Niedźwiady, Łobez, Jaraczewo i Gola. Część południowa gminy cechuje się najniższym ich udziałem. Powyższy stan stanowi efekt koncentracji ekosystemów trawiastych wzdłuż głównych cieków wodnych – zwłaszcza na obszarze pradolinowym.

Udział % powierzchni ekosystemów trawiastych gminy Jaraczewo z rozbiciem na wsie:

- 1 Bielejewo 42,29 ha 7,8%
- 2 Cerekwica 28,47ha 2,9%
- 3 Brzostów 96,41ha 12,7%
- 4 Gola 164,10ha 15,8%
- 5 Góra 121,93ha 10,9%
- 6 Jaraczewo 298,51ha 29,7%
- 7 Łobez 72,85ha 17,0%
- 8 Łobzowiec 8,12ha 3,1%
- 9 Łowęcice 27,43ha 3,8%
- 10 Nosków 31,09ha 3,1%
- 11 Niedźwiady 122,47ha 25,3%
- 12 Panienka 73,68ha 6,8%

- 13 Parzęczew 14,77ha 1,8%
- 14 Rusko 19,21ha 2,3%
- 15 Strzyżewko 6,42ha 2,0%
- 16 Suchorzewko 1,31ha 0,2%
- 17 Wojciechowo 29,94ha 3,7%
- 18 Zalesie 132,09ha 27,7%

Gmina posiada 1291,2 ha użytków rolnych - traw, co stanowi 9,7% ogólnej powierzchni.

Ekosystemy trawiaste koncentrują się głównie wzdłuż cieków wodnych. Tworzą one w zależności od podłoża użytki średnie (gleby aluwialno – deluwialne: mady), czy też użytki słabe lub bardzo słabe (gleby organiczne typu torfowo – mułowego).

Łąki i pastwiska na podłożu wysokich klas bonitacyjnych II – III skupiają się w rejonie na południe od miejscowości Łobez w dolinie Czarnego Rowu III oraz wzdłuż Czarnego Rowu II (odcinek południkowy). Użytki zielone klasy IV występują w dolinie rzeki Obry, Kanału Obry, częściowo Czarnego Rowu Ia, Ib, II i Lubieszki oraz Czarnego Rowu II (odcinek równoleżnikowy).

Rodzaj użytkowania ekosystemów trawiastych pociąga za sobą różne konsekwencje ekologiczne. Dominujące łąki, w przeciwieństwie do pastwisk, są ekosystemami otwartymi, z których dużą część produkcji roślinnej wynosi się poza system. Wysokie zużycie nawozów mineralnych wpływa niekorzystnie na jakość wód powierzchniowych, do których spływają w konsekwencji szkodliwe substancje. Wpływa to na zubożenie szaty faunistycznej i florystycznej ekosystemów łąkowych. Dodatkowo przyspieszone pokosy łąk wpływają niekorzystnie na gniazdowanie ptactwa, zwłaszcza w okresie lęgowym. Ekosystemy trawiaste poprzez intensyfikację użytkowania ulegają przeobrażeniom. Dotyczy to terenów wzdłuż cieków wodnych.

3.1.7. Świat zwierząt

Teren gminy Jaraczewo jest miejscem życia ograniczonej ilości gatunków zwierząt. Wielkość kompleksów leśnych determinuje bowiem bogactwo świata faunistycznego. W oparciu o cząstkowe badania terenowe tego obszaru można określić zwierzostan tu występujący jako typowy dla Wielkopolski.

W niewielkich kompleksach leśnych na terenie gminy spośród zwierzyny grubej występują: sarny, jelenie i dziki, wykazujące tendencje do powiększania liczebności a także daniela. Zwierzyna drobna reprezentowana jest przez zające i lisy. Jej stan uzależniony jest od warunków biotycznych i abiotycznych. Lokalnie stanowi funkcję intensywności ochrony

łowisk. Ptactwo skupione jest w obrębie ekosystemów łąkowych.

Zagrożenia fauny na terenie gminy Jaraczewo wynikają z antropogenizacji środowiska przyrodniczego. Wyizolowane ekosystemy zawężające przestrzeń życiową zwierząt stanowią rezultat chęci maksymalnego wykorzystania areálu rolnego. Brak szczegółowych, kompleksowych badań faunistycznych uniemożliwia przeprowadzenie pełniejszej inwentaryzacji gminy w tym zakresie.

3.1.8. Warunki klimatyczne

Charakterystyka stosunków klimatycznych gminy w pierwszym rzędzie dotyczy rodzaju napływających na jej obszar mas powietrza. Najczęściej pojawiającą się masą powietrza jest wilgotne powietrze polarno – morskie przynoszące znad północnego Atlantyku wzrost zachmurzenia i opady. Znacznie rzadziej napływa powietrze polarno – kontynentalne z obszarem źródłiskowym w sektorze wschodnim oraz powietrze zwrotnikowe.

Przeważające kierunki wiatrów nawiązują do kierunku napływu mas powietrza. Stąd najczęściej obserwowane wiatry pochodzą z W i SW, stosunkowo rzadziej pojawiają się wiatry N i NE. Ich średnia roczna występowania nie przekracza 10%.

Niewielkie różnice we frekwencji głównych kierunków wiatru zarysowują się pomiędzy poszczególnymi porami roku. W zimie wiatry z WW i SW pojawiają się na całym obszarze z częstością około lub ponad 20 %, w porze letniej frekwencja wiatrów W wynosi 25% (dane dla stacji Kalisz).

Średnia roczna prędkość wiatru z wielolecia wynosi około 2,9 m/s. Największe prędkości notowane są zimą i wiosną, najmniejsze latem. Stosunki termiczne panujące na obszarze gminy ocenić można w oparciu o wartości średnich miesięcznych i rocznych temperatur powietrza. Średnia roczna temperatura powietrza będącą kompleksowym wskaźnikiem klimatu dla stacji Kalisz, wykazuje tendencję wzrostową.

Średnia roczna wilgotność powietrza przekracza na terenie gminy 80%. W okresie zimowym powietrze atmosferyczne nasycone jest parą wodną w 88 – 89%, latem wartości te są znacznie niższe i wynoszą 73 – 77%. Analiza poszczególnych miesięcy pozwala stwierdzić, iż najwyższa średnia miesięczna wilgotność powietrza przypada na listopad i wynosi 96%, najniższa zaznacza się w kwietniu 6 %.

Średnie roczne sumy opadów na terenie gminy kształtują się nieco powyżej 500 mm. W poszczególnych porach roku średnie wartości opadów różnicują się dochodząc zimą do 84 mm, latem przekraczając 200 mm.

Gmina Jaraczewo wykazuje pewne zróżnicowanie klimatyczne wynikające z jej układu morfologicznego. Pewne różnice klimatyczne, zaznaczające się okresowo na terenie gminy, dotyczą terenów wysoczyznowych oraz większych dolin rzecznych. Obszar wysoczyzny charakteryzuje się poprawnym układem klimatu lokalnego z charakterystycznymi dla terenów płaskich cechami: dość dobrymi stosunkami termiczno-wilgotnościowymi, przeciętnym nasłonecznieniem. Doliny rzek: Obry, Kanału Obry, Czarny Rów Ia, Ib, II, III a także innych mniejszych dolinek bocznych charakteryzują się okresowo pojawiającymi się i zalegającymi tam chłodniejszymi masami powietrza o zwiększonej wilgotności oraz występowaniem przygruntowych przymrozków. Ww. doliny rzeczne stanowiące oś spływu wód powierzchniowych pełnią okresowo rolę korytarzy umożliwiających spływ chłodnego powietrza. Swoisty mikroklimat wprowadzają kompleksy leśne rozproszone po terenie gminy Jaraczewo w postaci mniejszych i większych enklaw roślinnych. Cechują się one większą, niż tereny przyległe, wilgotnością powietrza, możliwością hamowania jego swobodnego przepływu, większą zacisnością, zacienieniem a także obecnością olejków eterycznych w powietrzu. Wpływają one łagodząco na dobowe i roczne wahania temperatur. Oddziaływanie lasów na klimat terenów sąsiednich jest jednak stosunkowo niewielki i dotyczy głównie pasa o szerokości 50 – 100 m wokół większego kompleksu leśnego. Lokalne warunki mikroklimatyczne gminy Jaraczewo współtworzą także niewielkie powierzchnie wodne (stawy wiejskie).

3.2. Stan środowiska

Teren gminy Jaraczewo zajmują przede wszystkim użytki rolne. Powierzchnie leśne i niewielkie deniwelacje powierzchni przesądza o pewnej monotonii krajobrazowej. Wykorzystanie rolnicze gleb wspomagane jest przede wszystkim stosowaniem nawozów sztucznych, nawozów naturalnych, w tym gnojowicy. Ważnym czynnikiem wpływającym bezpośrednio na stan gleb, wody powierzchniowe i podziemne, a także mikro i makrofaunę jest stosowanie chemicznych środków ochrony roślin przed grzybami i szkodnikami. Te elementy w sposób zasadniczy stanowią o jakości środowiska w gminie Jaraczewo.

3.2.1. Jakość wód podziemnych

Wody podziemne na terenie gminy Jaraczewo zagrożone są w sposób pośredni poprzez infiltrację zanieczyszczonych wód opadowych oraz wód powierzchniowych.

Analiza zdolności chłonnych gruntów gminy Jaraczewo wykazuje pewne zróżnicowanie. Niekorzystne warunki infiltracyjne zaznaczają się na obszarach wysoczyzny

morenowej płaskiej (centralna i południowa część gminy), gdzie w związku z budującymi ją głównie glinami morenowymi oraz lokalnie łałami istnieje trudność w przepuszczalności gruntów.

Zaznaczające się tereny zbudowane z piasków i żwirów oraz piasków eolicznych w obrębie wysoczyzny morenowej płaskiej charakteryzują się dobrymi warunkami chłonięcia wód (dobra przepuszczalność) stąd zagrożenie wód podziemnych piętra czwartorzędowego zwłaszcza pierwszego poziomu wód gruntowych jest znaczne.

Zmienne warunki w zakresie przepuszczalności istnieją w przypadku gruntów organicznych gminy użytkowanych na ogół w postaci użytków zielonych. Muły, mułki a także namuły organiczne o płytkim poziomie wód gruntowych utrudniają wsiąkanie wody.

Tereny zurbanizowane (m.in. Jaraczewo, Góra, Nosków, Rusko) gminy cechuje zróżnicowanie przepuszczalności gruntów.

Na stan czystości wód podziemnych wpływa nieuporządkowana gospodarka rolna. Intensywna produkcja roślinna i zwierzęca wiąże się ze zwiększonym zużyciem nawozów naturalnych. Duże stężenie związków azotu pochodzenia rolniczego w największym stopniu wpływa na zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb. Wody podziemne są, więc narażone na zanieczyszczenie związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Zanieczyszczeń dostarczają również środki chemiczne stosowane na gruntach rolnych w celu podniesienia ich produktywności uprawowej. Wody gruntowe oraz ujęcia wód podziemnych wymagają podejmowania na tych terenach szczególnych środków ostrożności.

Unieszkodliwianie odpadów, stanowiących potencjalne źródło skażenia wód podziemnych, odbywa się w gminie Jaraczewo na przygotowanym do tego celu wysypisku. W miejscowości Gola II funkcjonuje (od 1994 r), w dawnym wyrobisku żwiru składowisko odpadów komunalnych. Powierzchnia jego wynosi 10 000 m². Chłonność 40 000 m³ (na 11 lat). Składowisko posiada uszczelnione podłoże folią oraz drenaż terenu. Strefa ochronna rzeczywista wynosi 200 m. Grunty wokół to obszary rolne i leśne.

Wody trzeciorzędowe, stanowiący główny poziom użytkowy na terenie gminy, zaliczone zostały do klasy II - wody średniej jakości. Należą tu wody naturalne i słabo zanieczyszczone nadające się do picia po prostych zabiegach uzdatniających nadmiar żelaza, manganu, twardości i siarczków. Wody tego poziomu przebadano na obszarze gminy Jarocin.

Wody jurajskie, nie ujmowane na analizowanym obszarze, zaliczane są do wód klasy Ib.

Wody podziemne użytkowane na terenie gminy z poziomu czwartorzędowego i trzeciorzędowego należą do wód mętnych, zabarwionych (22 – 60 mg/l) o zapachu naturalnym, odczynie alkalicznym (7,3 – 10,7 pH), miękkich lub twardych (90 – 400 mg/l CaCO_3), o zróżnicowanej utlenialności (2,0 – 25,4 mg/l) i zasadowości (0,8 – 6,8 mval/l).

3.2.2. Jakość wód powierzchniowych

Stopień skażenia środowiska oraz możliwość transportu i przenikania w głąb zanieczyszczeń decydują o jakości wód powierzchniowych. Poziom zanieczyszczenia powierzchniowych wód płynących na obszarze gminy odbiega wyraźnie od wymagań przyjętych w tym zakresie.

Największym ciekim wodnym w gminie jest Obra. Pomiar czystości wody wskazuje na znaczne zanieczyszczenie wód zwłaszcza na krańcowym odcinku. Wody są klasyfikowane jako non, z ponadnormatywnymi wartościami BZT₅, związków fosforowych, azotowych, miana Coli.

Zastosowanie metody stężeń charakterystycznych na rzece Obrze wykazało ponadnormatywne wartości w Cerekwicy i Przemysławkach parametrów tlenowych – tlen rozpuszczony, BZT₅, utlenialność – (10 – 20% prób), związków azotowych (10 – 30% prób), fosforowych (35 – 70% prób) i miana Coli (45% prób).

Wyraźną degradację ekosystemu wodnego stwierdzono w Jaraczewie, gdzie wskaźniki z grupy podstawowej zaznaczały się wyraźnie poza klasą, za wyjątkiem substancji rozpuszczonych, chlorków i siarczanów. Zanieczyszczenia o charakterze rolniczym mają wpływ na stan wód powierzchniowych na terenie całej gminy.

Przeprowadzone badania wykazały w górnym i środkowym biegu rzeki Lubieszki nadmierne obciążenia wód materią łatwo rozkładalną oraz związkami fosforowymi stanowiącymi efekt przedostawania się ścieków bytowo-gospodarczych i rolniczych (gnojowica). Ponadnormatywnie kształtowały się również stężenia charakterystyczne azotynów, w 70% prób stwierdzono pozaklasowe miano Coli.

Badania stężeń charakterystycznych wybranych wskaźników zanieczyszczeń: substancji biogennych, substancji organicznych, zawiesiny ogólnej oraz stanu sanitarnego, ponadnormatywny charakter rzeki Lubieszki.

Jakość wód rzeki Lubieszki wpływają w sposób szczególny na stan sanitarny zbiornika wodnego w Roszkowie. Zanieczyszczenia osadzają się na kratkach wlotu rurociągu z 60 cm. Usuwanie ich po całkowitym lub częściowym opróżnieniu zbiornika stanowi element nieodzowny w zakresie dbałości o stan wód zbiornika.

Pozostałe ciekі wodne gminy Jaraczewo, nie są badane, co uniemoŹliwia ich szczegółowe rozpoznanie hydrologiczne.

Istniejący stan wód powierzchniowych odzwierciedlający się w nadmiernym obciążeniu materi organiczną, wysokim stężeniem biogenów (związków azotu i fosforu) oraz duŹym niedotlenieniem wynika z niezrwnowaŹonej gospodarki rolnej.

Niekorzystny wpływ na wody powierzchniowe i podziemne ma intensywna gospodarka rolna. Przeprowadzone badania wykazały, Źe rolnictwo dostarcza zbyt duŹo nawozów naturalnych, więcej aniŹeli potrzebuj tego rośliny, w skutek czego znaczna ich część przedostaje się do wód, pogarszając ich jakość i wywołując eutrofizacj.

W 2012 roku w województwie wielkopolskim wyznaczone zostały wody powierzchniowe i podziemne wraŹliwe na zanieczyszczenia związkami azotu ze Źródeł rolniczych oraz obszary szczegłnie naraŹone, z ktrych odpływ azotu ze Źródeł rolniczych do tych wód naleŹy ograniczy OSN. W świetle Rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 12 lipca 2012 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty w granicach województwa wielkopolskiego wód wraŹliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze Źródeł rolniczych oraz obszarów szczegłnie naraŹonych, z ktrych odpływ azotu ze Źródeł rolniczych do tych wód naleŹy ograniczy (Dz. Urz. Woj. Włkp. z dnia 13 lipca 2012 r. poz. 3143), określono obszar naraŹony (OSN) znajdujący się w granicach gminy Jaraczewo – obszar w zlewni Kanału Mosińskiego i Kanału Książ na powierzchni całej gminy.

Chemizacja pół stanowi takŹe pewne zagroŹenie. Stosowane środki ochrony roślin oraz nawozy sztuczne przyczyniają się do wzrostu w wodach powierzchniowych ilość soli nawozowych oraz pozostałości pestycydów biologicznych i to doprowadza do degradacji ekosystemów wodnych. Ciągłe dostarczanie zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, powodujące obniŹenie ich zdolności chłonnnych wpływa na ciągłe pogłębianie się panującego niekorzystnego stanu środowiska wodnego gminy.

3.2.3. Jakość powietrza

Czystość powietrza jest jednym z podstawowych czynników decydujących o jakości środowiska. Znaczej porcji zanieczyszczeń atmosferycznych dostarczają indywidualne paleniska domowe wykorzystujące tradycyjne nośniki energii cieplnej – węgiel. W okresie grzewczym, wyczuwalnym bezpośrednio, czynnikiem zanieczyszczenia powietrza jest emisja pyłów i gazów ze spalania węgla. Wynika to ze zbyt małego stosowania ekologicznych nośników energii, przede wszystkim gazu.

Obserwuje się pewne ograniczenia ilości zanieczyszczeń pyłowych. Zaczątkiem tego rodzaju działań są instalowane kotłownie olejowe oraz gazowe w indywidualnych gospodarstwach w miejscowości Gola I oraz Cerekwicy, a także w masarni w Jaraczewie i Szkole Podstawowej w Rusku.

Na terenie gminy nie występują zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. Brak pomiarów pozwala jedynie na odniesienie do badań wykonanych w punktach poza granicami gminy. Wskaźniki emisji zanieczyszczeń nie są duże i należą do najniższych w Wielkopolsce.

Na stan środowiska atmosferycznego wpływa również komunikacja (składniki spalin samochodowych: tlenki węgla, tlenki azotu, pyły). Położenie gminy Jaraczewo na trasie drogi krajowej prowadzącej ruch tranzytowy w kierunku wschodnim i zachodnim, w związku z coraz intensywniejszym obciążeniem transportowym tej drogi, pozwala założyć, że uciążliwości z tytułu ruchu drogowego stanowią pewne zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi na ograniczonym obszarze.

Emisja w postaci związków amoniaku, metanu, siarkowodoru oraz zanieczyszczeń bakteriologicznych odbywa się także na wysypisku gminnym w Gola II. Istnieje pewna uciążliwość wynikająca z usytuowania zabudowy w zasięgu 250 metrowej strefy ochronnej.

Brak punktów monitoringowych WIOŚ nie pozwala na bardziej szczegółową charakterystykę stopnia zagrożenia gminy zanieczyszczeniami emitowanymi do atmosfery.

Występujące zanieczyszczenia powietrza mają charakter odwracalny, nie powodują negatywnych zmian w komponentach środowiska przyrodniczego. Ukształtowanie terenu – rozległe obszary otwarte gminy Jaraczewo – sprzyja szybkiej wymianie powietrza i przewietrzaniu. Warunki aerosanitarne można w związku z tym określić jako korzystne

3.2.4. Jakość klimatu akustycznego

Hałas jest powszechnym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego. Spośród wielu jego źródeł do najbardziej uciążliwych zalicza się hałas komunikacyjny i przemysłowy. Źródłem hałasu komunikacyjnego na terenie gminy Jaraczewo jest system komunikacyjny.

Połączenie drogowe Jarocin – Leszno (nr 12) o znaczeniu krajowym – w części północnej gminy (przebieg wschód – zachód) – wykazuje pewien stopień uciążliwości w zakresie hałasu. Podobnie sieć dróg powiatowych i gminnych. Brak pomiarów na terenie gminy nie pozwala określić faktycznych wskaźników tego oddziaływania.

Przebiegająca przez teren gminy linia kolejowa relacji Jarocin – Leszno (stacja

kolejowa: Góra i Wojciechowo) w odległości ok. 3 km na południe od ośrodka gminnego oraz w północno-wschodniej części gminy relacji Mieszków – Śrem (stacja Panienka) stanowi małe zagrożenie ze względu na niewielkie natężenie ruchu.

Źródłem hałasu o lokalnym charakterze i nieznacznym oddziaływaniu na warunki akustyczne gminy jest zakład tartaczny zlokalizowany w Suchorzewku.

Gmina Jaraczewo znajduje się poza obszarem badań pomiarowo – kontrolnych WIOŚ, ze względu na to szczegółowa analiza oddziaływania emitowanego natężenia hałasu na środowisko nie jest możliwa.

3.2.5. Jakość powierzchni ziemi

Przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu gminy następują m.in. na skutek eksploatacji kopalin. Zagrożenia związane z działalnością tego typu, to powstawanie głębokich wyrobisk o stromych zboczach, powstawanie hałd kruszywa nieprzydatnego gospodarczo, zniszczenie krajobrazu, niszczenie gleb.

Wydobywanie surowców daje jednak gwarancję, że po zakończeniu eksploatacji wyrobiska będą odpowiednio zrehabilitowane. Brak rekultywacji prowadzi do dewastacji terenu, wyrobiska takie najczęściej stają się nielegalnymi składowiskami odpadów, co stwarza zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych.

3.2.6. Jakość gleby

Zmiany w środowisku glebowym, będące efektem naturalnej, najczęściej jednak gospodarczej działalności człowieka, prowadzą do obniżenia żyzności i urodzajności gleby, a w konsekwencji do ciągu zmian środowiskowych.

Zaburzenie naturalnego obiegu pierwiastków polegające na wprowadzeniu dużej ilości jonów wodorowych np. wraz z kwaśnymi deszczami, bądź ich uwalnianiu poprzez stosowanie nawozów azotowych prowadzi do zakwaszenia gleb.

Badania odczynu gleb użytkowanych rolniczo wykazały wysoką zawartość azotu na terenie gminy Jaraczewo. Cały obszar gminy został określony jako obszar szczególnie narażony, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych należy ograniczyć.

Niewielkie zakwaszenie gleb wpływa na dość dobrą jakość uzyskiwanych zbiorów. Nie znaczy to oczywiście, że problem zakwaszenia gleb na terenie gminy nie istnieje. Jak wykazały badania potrzeby wapnowania – stanowiące metodę naprawczą, zmieniającą właściwości fizykochemiczne i biologiczne gleb – w 21% zaliczone zostały do zabiegów koniecznych i potrzebnych natomiast w 48% do zbędnych.

Niezbędnymi składnikami procesów życiowych roślin są mikro – i makroelementy. Przyswajalność mikroelementów tj. bor, miedź, mangan i cynk a także żelazo uzależniona jest głównie od odczynu środowiska. Zarówno bardzo niskie jak i bardzo wysokie pH uniemożliwia roślinom korzystanie z mikropierwiastków. Makroelementy reprezentowane są przez przyswajalne formy fosforu (P_2O_5), potasu (K_2O) i magnezu (Mg).

Zasobność gleb w potas i magnez w gminie Jaraczewo jest średnio zadowalająca. Gleby o niskiej i bardzo niskiej zasobności stanowią odpowiednio 37% i 49% użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych (byłe województwo kaliskie – 58% i 51%).

Gleby gminy Jaraczewo, należą do dość zasobnych w fosfor. Udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zasobności tego pierwiastka to zaledwie 17%.

Wysoka i bardzo wysoka zawartość fosforu wynosi 59%. Zawartość magnezu i potasu mimo, iż niższa (22% i 32%) od fosforu w porównaniu z byłym województwem kaliskim przyjmuje wartości wyższe od uśrednionych.

Zagrożeniem dla gleb jest ich zanieczyszczenie metalami ciężkimi oraz siarką. Zawartość w pokrywie glebowej gminy Jaraczewo metali ciężkich stanowi w większości rezultat antropopresji.

Jednym z powszechnie występujących metali jest ołów. Pochodzi on głównie ze spalin samochodowych oraz ze spalania odpadów komunalnych. Jego stężenie w przypowierzchniowej warstwie gleby nie przekracza norm dopuszczalnych. Niewielka komasacja ołowiu zaznacza się jedynie wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Przekroczenia norm nie występują także w przypadku miedzi. Ten niezbędny do prawidłowego wzrostu i rozwoju roślin pierwiastek wykazuje 4,5 mg/kg – średnią zawartość w glebie (4,8 mg/kg dla byłego woj. kaliskiego).

Gleby zostały przebadane również pod kątem zawartości niklu i kadmu. Otrzymane wyniki nie wykazały przekroczeń zawartości tych pierwiastków w żadnej z prób. Podobnie sytuacja przedstawia się w przypadku zawartości cynku. Kadm jest metalem ciężkim łatwo wchłanianym oraz długo przetrzymywanym w organizmie, ze względu na to należy do metali niebezpiecznych dla ludzi i zwierząt. W przypowierzchniowej warstwie gleby zawartość kadmu wynosi 0,11 - 0,25 mg/kg przy średniej dla gminy 0,18 mg/kg. Nie stwierdzono przekroczeń granicznych zawartości kadmu.

W pobranych na terenie gminy Jaraczewo próbach, jako wskaźnik zanieczyszczenia gleb siarką, oznaczono zawartość siarki siarczanowej ($S - SO_4$). Zawartość jej mierzona w mg/kg waha się w przedziale 0,20 – 5,00 przy średniej 1,13. Zgodnie z przyjętą cztero stopniową skalą, badania wykazały naturalną zawartość $S - SO_4$ w 22 próbach:

18 - I stopień (zawart. niska), 3 - II stopień (zawart. średnia), 0 - III stopień (zawart. wysoka) natomiast zawartość podwyższoną na skutek antropopresji w 1 przypadku (zawart. bardzo wysoka). Gmina Jaraczewo na tle byłego województwa kaliskiego, wykazuje niewielkie zaziarczenie. Wartości b. wysokie w północno-wschodniej części gminy są wynikiem swobodnego przenikania zanieczyszczeń powietrza z okalających silniej rozwiniętych przemysłowo obszarów.

Fizyczna degradacja gleb dokonuje się na obszarze gminy na skutek okresowej eksploatacji w wyrobiskach na terenie gminy. Zagrożenie pokrywy glebowej wynika również z antropogenizacji w obrębie terenów zabudowanych. Powierzchnia glebowa gminy Jaraczewo należy do zanieczyszczonych.

3.3. Obszary i obiekty objęte ochroną prawną

Ochrona różnorodności biocenoz oraz zawartego w nich materiału genetycznego stwarza szansę przetrwania dla świata florystycznego. Wykładnią ochrony roślinności jest funkcja jaką pełnią na określonym obszarze oraz wysokie walory przyrodnicze. Spośród form ochrony przyrody na terenie gminy Jaraczewo występuje 12 pomników przyrody, z czego 7 znajduje się na terenie parku pałacowego w Górze.

Tab. Gmin Jaraczewo - wykaz pomników przyrody.

L.p.	Pozycja w rej.	Przedmiot ochrony	Cechy charakterystyczne	Lokalizacja
1.	110	dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	obw. 550 cm, wys. ca 25 m	N - ctwo Jarocin, Leśn. Budy, oddz. 299 c
2.	121	2 dęby szypułkowe - <i>Quercus robur</i>	obw. 490 i 320 cm, wys. ca 22 m, wiek około 200 lat	Parafia rzymsko - katolicka, Jaraczewo
3.	380	lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>	obw. 315 cm, wys. ca 30 m	park podworski w Górze, w adm. Państwowego Domu Dziecka w Górze
4.	381	dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	obw. 435 cm, wys. 24 m	park podworski w Górze, w adm. Państwowego Domu Dziecka w Górze
5.	382	dąb szypułkowy -	obw. 352 cm, wys. 26 m	park podworski w Górze, w adm. Państwowego Domu

		<i>Quercus robur</i>		Dziecka w Górze
6.	383	dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	obw. 385 cm, wys. 25 m	park podworski w Górze, w adm. Państwowego Domu Dziecka w Górze
7.	385	wiąz szypułkowy - <i>Ulmus laevis</i>	obw. 340 cm, wys. 30 m	park podworski w Górze, w adm. Państwowego Domu Dziecka w Górze
8.	604	dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	obw. 380, wiek 180 lat	N - ctwo Piaski oddz. 254 g
9.	386	wiąz szypułkowy - <i>Ulmus laevis</i>	obw. 325, wys. 26 m	park podworski w Górze, w adm. Państwowego Domu Dziecka w Górze

Skupiska wysokiej zieleni poza ww. parkiem pałacowym w Górze pochodzącym z poł XIX w, o powierzchni 8,03 ha (wraz z zespołem pałacowym) to parki w Bielejewie, Gola II, Jaraczewie, Łowęcicach, Nowej Cerekwicy, Panience, Parzęczewie i Rusku. Podlegają one ochronie Wielkopolskiego Konserwatora Zabytków. Stanowią one interesujące z punktu widzenia przyrodniczego enklawy roślinności. Decyduje o tym bogactwo gatunków z przewagą długowiecznych o dekoracyjnym pokroju i ulistnieniu oraz występowanie gatunków obcego pochodzenia.

3.4. Obszary nieobjęte ochroną prawną, istotne dla zachowania różnorodności biologicznej

Istotny dla zachowania różnorodności biologicznej jest korytarz ekologiczny rzeki Obry o znaczeniu regionalnym. Ważne są również korytarze ekologiczne o znaczeniu lokalnym. Umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi, ukierunkowują przepływ materii i informacji biologicznej w krajobrazie. Korytarze mają formę liniową, rozciągają się wzdłuż doliny rzeki, obejmują swym zasięgiem szerokie pasmo o małej intensywności użytkowania, głównie łąki, pastwiska. Sprawność funkcjonowania korytarzy ekologicznych zależy od wielu czynników – od ich długości i szerokości, złożoności struktury przyrodniczej, stopnia przekształcenia przez człowieka.

Niekorzystne dla ciągłości sieci ekologicznej jest zbytnie zwężenie korytarza, przecięcie go barierami antropogenicznymi (np. szlakami komunikacyjnymi, terenami zurbanizowanymi) utrudniającymi przemieszczanie się organizmów, czy też uproszczenie

wewnętrznej struktury pasm łączących obszary węzłowe.

Istotnym czynnikiem ochrony różnorodności biologicznej, a także krajobrazowej są zadrzewienia i zakrzewienia wśród pól uprawnych, w sąsiedztwie osad. Na obszarze gminy zadrzewienia i zakrzewienia występują, jako grupy lub kępy drzew i krzewów w układach rzędowych i powierzchniowych. Porastają brzegi cieków, obniżeń terenowych pól oraz rosną wzdłuż dróg. W zadrzewieniach gminy dominują olchy, klony, topole, brzozy, robinie akacjowe, kasztanowce, a w zakrzewieniach kruszyna, lilaki, czarny bez i czeremcha. Zadrzewienia i zakrzewienia tworzą naturalne remizy, są miejscem bytowania wielu gatunków fauny i urozmaicają teren.

3.5. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające ze stanu i ochrony środowiska przyrodniczego

Środowisko przyrodnicze jest jednym z najważniejszych czynników mających istotny wpływ na rozwój zrównoważony gminy. Zadaniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest określenie barier chroniących najcenniejsze walory środowiska przed antropopresją, a także wskazanie obszarów o charakterze środowiskotwórczym oraz obszarów przeznaczonych do trwałego rozwoju.

Na podstawie przeprowadzonej analizy i oceny poszczególnych komponentów środowiska oraz występujących na terenie gminy Jaraczewo zagrożeń środowiskowych, można stwierdzić, iż w gminie Jaraczewo nie obserwuje się drastycznych problemów związanych z funkcjonowaniem środowiska. Występujące zanieczyszczenia mają charakter odwracalny, a stan ten wynika przede wszystkim ze stosunkowo niskiego stopnia zurbanizowania obszarów wiejskich, położenia w znacznej odległości od większych ośrodków zurbanizowanych i obszarów przemysłowych.

Gmina cechuje się:

- występowaniem korzystnych warunków klimatycznych,
- dość urozmaiconą rzeźbą terenu,
- budową geologiczną stwarzającą warunki do wytypowania obszarów perspektywicznych występowania surowców mineralnych,
- niskim stopniem lesistości (poniżej średniej krajowej),
- dużym udziałem w ogólnej powierzchni gleb wysokich klas bonitacyjnych (II - IV klasy) stwarzających możliwości intensyfikacji rolnictwa,
- udziałem w pokrywie glebowej gleb pochodzenia organicznego (gleby torfowe) o wysokim poziomie wód gruntowych (uwilgotnienie),

- położeniem gminy na obszarze o zakłóconej gospodarce wodnej „Płyta Krotoszyńska” rzutującym na konieczność ochrony zasobów wodnych gminy,
- zagrożeniem wód pierwszego poziomu wód podziemnych na terenach płytkiego ich występowania,
- znacznym zanieczyszczeniem wód powierzchniowych uniemożliwiającym korzystanie z nich dla celów konsumpcyjnych i rekreacyjnych,
- brakiem stref ochrony pośredniej ujęć wodnych (Rusku i Górze) oraz ustaleń odnoszących się do obszaru zasobowego tych ujęć,
- monokulturowym charakterem niewielkich ekosystemów leśnych wpływającym na zmniejszoną odporność na szkodniki oraz zagrożenie pożarowe,
- niewielkim zanieczyszczeniem powietrza oraz zagrożeniem hałasem,
- położeniem gminy w obszarze zagrożenia ekologicznego - OSN.

Reasumując uwarunkowania przyrodnicze przestrzennego zagospodarowania gminy Jaraczewo można stwierdzić, że:

- walory produkcyjne gleb oraz obszary łąk i sprzyjające warunki klimatyczne stanowią podstawę rolniczego charakteru gospodarki gminy,
- duże obniżenia dolinne to przede wszystkim obszary niezwykle ważne dla zachowania równowagi ekologicznej i różnorodności biologicznej oraz system wentylacyjny gminy,
- atutem jest urozmaicona rzeźba terenu, duże obniżenia dolinne układające się w kilkunastokilometrowe ciągi miejscami sąsiadujące z kompleksami leśnymi stanowią atrakcyjny cel turystyki pieszej, rowerowej, konnej,
- kompleksy leśne stanowią nie tylko ważny składnik równowagi biologicznej, ale niezbędne zaplecze środowiska przyrodniczego dla rekreacji.

4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

4.1. Historia Gminy Jaraczewo

Spośród rozpoznanych śladów osadniczej działalności człowieka, najstarsze ślady pochodzące z mezolitu występują na terenach miejscowości Gola, Panienka i Zalesie. Epokę kamienia reprezentują odkrycia na terenach Jaraczewa, Panienki, Wojciechowa i Zalesia. Osadnictwo neolityczne odkryto na terenach Bielejewa, Goli, Panienki i Zalesia.

Ślady kultury pucharów lejkowatych znaleziono na terenach Zalesia, ślady kultury amfor kulistych na terenach Panienki.

Epokę brązu reprezentują odkrycia w Bielejewie, Goli, Jaraczewie, Łobezie, Panience, Zalesiu i Wojciechowie.

Osadnictwo z okresu kultury łużyckiej występuje na terenach Jaraczewa, Bielejewa, Panienki i Zalesia, z okresu kultury pomorskiej na terenach Goli, z okresu kultury przeworskiej na terenach Bielejewa, Jaraczewa, Łobza, Łobzowca, Łowęcic, Panienki, Wojciechowa i Zalesia.

Pradziejowe osadnictwo istniało w: Jaraczewie, Łobezie, Łobzowcu, Łowęcicach i Wojciechowie.

Osadnictwo średniowieczne i późniejsze, nowożytne rozwijało się dalej na terenach Bielejewa, Goli, Jaraczewa, Łobza, Łobzowca, Łowęcic, Panienki, Wojciechowa i Zalesia.

W przekroju chronologicznym przebadanych stanowisk przeważają obiekty kultury przeworskiej oraz łużyckiej. Najcenniejszymi obiektami archeologicznymi są: cmentarzysko grobów skrzynkowych w Jaraczewie, cmentarzysko z okresu kultury pomorskiej w Goli, cmentarzysko z okresu kultury łużyckiej w Górze oraz grodzisko wczesnośredniowieczne w Łobezie.

Wiele miejscowości ma, udokumentowaną źródłowo, proveniencję średniowieczną. Jaraczewo występuje w archiwaliach od 1394 r, Brzostów od 1412 r, Góra od 1324 r, Łobez od 1389 r., Panienka /Paniąka/ od 1398 r., Rusko od 1392 r.

W większości miejscowości pierwotny schemat planistyczny został zmieniony w procesie późniejszych zmian w stosunkach własnościowych, rozwoju gospodarki folwarcznej oraz w wyniku XIX-wiecznych uwłaszczeń przeprowadzonych przez władze zaboru pruskiego.

Jaraczewo – pierwotnie było własnością Jaraczewskich herbu Zaremba. W 1519 r. nastąpiła lokacja na prawie magdeburskim; w XVII i XVIII w. rozwijała się działalność sukiennicza; wobec braku szerszych perspektyw rozwoju, w poł. XIX w., Jaraczewo traci prawa miejskie.

Centrum schematu planistycznego jest 4-boczny Rynek z 5 wylotami ulic; po dwie ulice z narożników pn.-wsch. i pld.-zach. oraz jedna z pierzei południowej. Na północ od średniowiecznego centrum, po drugiej stronie rzeki Obry, znajduje się zespół sakralny, założenie dworskie z parkiem i podwórzem gospodarczym oraz kolonia mieszkaniowa pracowników folwarcznych. Historyczna zabudowa miejscowości ma charakter małomiasteczkowy, jest murowana, 1- i 2- kondygnacyjna.

Panienka – miejscowość z czytelnym, pierwotnym schematem owalnicowym, placem targowym, tzw. “nawsiem”, którego wschodnią część zajmuje działka kościelna. Prawdopodobnie z XVIII w. pochodzi następny etap rozwoju planistycznego schematu wsi, tzn. w procesie rozwoju gospodarki folwarcznej, przy wschodnim krańcu owalnicowego centrum, zlokalizowano założenie dworskie z folwarkiem.

W Rusku średniowieczny schemat ulicówki, wzbogacony został, w tym samym procesie, przylegającym od wschodniej strony, założeniem dworskim oraz zespołem sakralnym. Cerekwica Stara, Łobzowiec, Rusko – Huby, Wojciechowo i Zalesie mają luźną zabudowę zagrodową, usytuowaną wzdłuż nieregularnej drogi, mogącą nawiązywać do układu typowego dla tzw. wsi łąnów leśnych, powstających na karczunkach. Rozwój przestrzenny Wojciechowa nastąpił na pocz. XX w., w wyniku budowy trasy kolejowej, lokalizacji stacji oraz wytyczenia prostej, dogodniejszej drogi łączącej z Jaraczewem.

Miejscowościami, które obecny swój schemat planistyczny rozwinęły wokół założeń dworskich i folwarcznych są: Bielejewo, Brzostów, Gola II, mniejsze osiedla folwarczne to: Łukaszew, Niedźwiady, Parzęczew, Suchorzewko, Suchorzewko – Folwark Janów, Rusko – Folwark Strzyżewski oraz pozostałości osiedla folwarcznego w Goli I. Przykładem działalności pruskiej Komisji Kolonizacyjnej, z lat 1886 – 1914, Łowęcice, Nowa Cerekwica, Poręba, - proste liniówki jedno i dwurzędowe. Łobez i Strzyżewko mają nie rozbudowany, prosty schemat ulicówki; zabudowa Łobeza spłonęła w 1914 r, istniejąca pochodzi z lat 20 i 30 XX w. Zabudowa zagrodowa.

Gmina Jaraczewo historycznie wchodziła w skład terenów zaboru pruskiego i zachowane do dzisiaj budownictwo, w dużym stopniu zostało ukształtowane przez, panujące na tym terenie w XIX w, stosunki gospodarczo-społeczne i prawo budowlane, wprowadzane przez władze pruskie w latach 1797, 1815 i w 1871 r.

Przepisy te m.in. nie zezwalały na wznoszenie budynków drewnianych – nowo powstające budynki mogły być wykonane z kamienia, cegły lub w technice drewniano-ceglanej, tzw. szachulcowej. Efektem tego jest znikomy procent drewnianego budownictwa zagrodowego z końca XIX i początku XX w.; pojedyncze przykłady w Łowęcicach i większa ich ilość w Łobzowcu. Są to drewniane budynki o konstrukcji szkieletowej z glinianym wypełnieniem, sumikowo-łątkowej oraz pojedynczy przykład konstrukcji wieńcowej, kryte papą. Stare, drewniane budynki mieszkalne, sytuowane szczytowo do drogi mogły być zastępowane wyłącznie murowanymi, usytuowanymi kalenicowo, z dachówkowym przekryciem. Taką zabudowę mają wszystkie miejscowości w gminie Jaraczewo. Urozmaicheniem ich prostej bryły są ganki wejściowe, facjatki, oraz alternacja

partii tynkowanych i pozostawionych w cegle (Jaraczewo, Góra, Gola, Poręba, Zalesie).

4.2. Obiekty podlegające ochronie

4.2.1. Obiekty wpisane w rejestrze zabytków:

Cerekwica:

- zespół pałacowy, ob. ośrodek wychowawczy, nr rej.: 125/Wlkp/A z 3.04.2003:
- pałac, XVII/XVIII, XVIII/XIX
- kuchnia, ob. warsztaty, 1920
- oficyna, 1 poł. XIX
- dom mieszk., 1918
- szkoła, 1920
- dom nr 8, XIX/XX
- park, XIX-XX

Góra

- kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP, 1817-30, nr rej.: 1500/A z 27.03.1974
- budynek stacji kolejowej, 1898, nr rej.: 446/A z 8.06.1989
- zespół pałacowy:
- pałac, 1877-78, nr rej.: 159/Wlkp/A z 24.02.1973 i z 31.03.2004
- park, XIX, nr rej.: j.w.
- budynki na terenie parku, nr rej.: 290/Wlkp/A z 28.03.2006:
- dom, drewn, 4 ćw. XIX
- oficyna, 4 ćw. XIX
- stajnia z domem stajennego, 4 ćw. XIX
- ujeżdżalnia z szorownią, 4 ćw. XIX
- budynki folwarczne, nr rej.: 192/Wlkp/A z 15.09.1969 i z 6.04.2006:
- oficyna, 1839
- spichrz, 1840
- stodoła ze spichrzem, 4 ćw. XIX
- waga wozowa, 4 ćw. XIX
- obora, 4 ćw. XIX
- magazyn nawozów, 4 ćw. XIX
- kuźnia, 4 ćw. XIX

- gorzelnia, 4 ćw. XIX
- browar, 4 ćw. XIX
- magazyn z wieżą, 4 ćw. XIX
- ogrodzenie, mur., z bramą wjazdową, 4 ćw. XIX
- piec do wypału cegły, ul. Spółdzielcza, 1870, nr rej.: 171/Wlkp/A z 28.04.2004

Jaraczewo

- kościół par. p.w. św. Marii Magdaleny, 1843, nr rej.: III-885/14/61 z 27.12.1961
- zespół dworski, XIX, nr rej.: 1616/A z 17.09.1974:
- dwór
- park
- dom, Rynek 11, 1 poł. XIX, nr rej.: 740/A z 15.09.1969
- dom, Rynek 12, 1 poł. XIX, nr rej.: 741/A z 15.09.1969
- dom, Rynek 13, 1 poł. XIX, nr rej.: 742/A z 15.09.1969

Łowęcice

- dwór, 2 poł. XIX, nr rej.: 452/A z 30.07.1986

Nosków

- kościół par. p.w. Świętej Trójcy, drewn., 1749, nr rej.: 509/A z 31.12.1990
- dzwonnica, drewn., XVIII, nr rej.: j.w.

Panienka

- kościół p.w. Najśw. Imienia Jezus, drewn., 1787, nr rej.: KS.Z.-II-1/15/49 z 19.07.1949
- plebania, pocz. XIX, nr rej.: 987/A z 6.03.1970

Rusko

- kościół par. p.w. św. Wojciecha, szach., 1833, nr rej.: kl.III-885/11/61 z 27.12.1961
- zespół pałacowy, nr rej.: 364/1409/A z 27.02.1973:
- pałac, 1873
- park, 2 poł. XIX

II. Obiekty figurujące w spisie zabytkowego budownictwa :

Jaraczewo

- Układ przestrzenny śródmieścia – czworoboczny Rynek z 5 wlotami ulicznymi;
 - Zespół sakralny kościoła par. p.w. Św. Marii Magdaleny, ul. Jarocińska :
 - kościół , korpus późnoklasycystyczny z 1843 r , wieża z 1774 r , murowany,
 - neogotycki nagrobek Jaraczewskich z 1844 r ;
 - plebania, 1 poł. XIX w, mur.;
 - wikariówka, 1826 r, mur.,
 - cmentarz paraf. przy ul. Kolejowej, pocz., XIX w;
 - Dawna synagoga przy ul. Kolejowej 4, 2 poł. XIX w, neoromańska, obecnie remiza OSP;
 - Złożenie dworskie Jaraczewo – Chytrów:
 - dwór, 1813 r, częściowo przebudowany w 1967 r ;
 - park o regularnym założeniu, XIX w, pow. 4, 79 ha ;
 - gorzelnia, ok. 1830 r, mur., ob. magazyn;
 - spichlerz, 1880 r, mur.,
 - stajnia wyjazdowa 1830 r, neogotycka, mur.,
 - park dworski, 2 poł. XIX w:
 - kolonia mieszkaniowa pracowników dworskich, ul. Jarocińska :
 - dwojak, nr 17, 1 ćw. XX w, mur.,
 - czworak, nr 18, 1932 r, mur.,
 - dwojak, nr 19, 1 ćw. XX w, mur.,
 - czworak, nr 20, 1932 r, mur.,
 - ośmiorak, nr 22, 1830 r, mur.,
 - czworak, nr 24, 1 ćw. XX w, mur.,
 - dwór, 1813 r, częściowo przebudowany w 1967 r ;
 - park o regularnym założeniu, XIX w, pow. 4, 79 ha ;
 - gorzelnia, ok. 1830 r, mur., ob. magazyn;
 - spichlerz, 1880 r, mur.,
 - stajnia wyjazdowa 1830 r, neogotycka, mur.,
- Zespół szkolny , ul. Jarocińska :
- szkoła podstawowa, nr 8, 1903 r, mur.,
 - stara szkoła, nr 10, poł. XIX w, mur., ob. mieszkania ;

ul. Golska

- dom nr 6, 1 ćw. XX w, mur.;
- dom nr 7, 1 ćw. XX w, mur.;
- dom nr 9, 4 ćw. XIX w, mur.;
- dom nr 10, k. XIX w, mur.;
- dom nr 13, 1 ćw. XX w, mur.;
- dom nr 14, 2 poł. XIX w, mur.;
- dom nr 18, k. XIX w, mur.;
- dom nr 19, 1903 r, mur.;
- dom nr 21, 1901 r, mur.;
- dom nr 22, k. XIX w, mur.;
- dom nr 23, pocz. XX w, mur.;
- dom nr 24, k. XIX w, mur.;
- dom nr 25, k. XIX w, mur.;
- dom nr 26, k. XIX w, mur.;
- dom nr 27, k. XIX w, mur.;
- dom nr 28, 1 ćw. XX w, mur.;
- dom nr 30, 1 ćw. XX w, mur.;
- dom nr 34, k. XIX w, mur.;
- dom nr 35, pocz. XX w, mur.;
- dom nr 37, 1 ćw. XX w, mur.;
- dom nr 40, pocz. XX w, mur.;
- dom nr 46, k. XIX w, mur.;

ul. Gostyńska

- dom nr 2, 1905, mur.,
- dom nr 3, lata 30 XX w, mur.,
- dom nr 6, 1908 r, mur.,

ul. Jarocińska

- dom nr 2, lata 20 XX w, mur.,
- dom nr 4, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 26, lata 30 XX w, mur.,
- dom nr 29, k. XIX w, mur.,
- dom nr 56, pocz. XX w, mur.,

ul. Kaliska

- dom nr 1, poł. XIX w, mur.,
- dom nr 2, ćw. XX w, mur.,
- dom nr 3, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 4, k. XIX w, mur.,
- dom nr 5 pocz. XX w, mur.,
- dom nr 6, 1936 r, mur.,
- dom nr 8, 1 ćw. XX w, mur.,
- dom nr 13, 1 ćw. XX w, mur.,-
- dom nr 16, k. XIX w, szach./głina.,

ul. Kolejowa

- dom nr 1, lata 20 XX w, mur.,
- dom nr 3, 1 ćw. XX w, mur.,
- dom nr 5, k. XIX w, mur.,
- dom nr 9, lata 30 XX w, mur.,
- dom nr 16, pocz. XX w, mur.,
- młyn, nr 8, 1883 r, pocz., XIX w, mur.,

ul. Kwiatowa

- dom nr 2, 1913 r, mur.,

ul. Ogrodowa

- dom nr 1, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 11, 1 ćw. XX w, mur.,
- dom nr 13, 1 ćw. XX w, mur.,
- dom nr 17, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 21, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 24, 1 ćw. XX w, mur.,

Rynek

- dom nr 1, k. XIX w, mur.,
- dom nr 2, 2 poł. XIX w, mur.,
- dom nr 3, k. XIX w, mur.,
- dom nr 4, k. XIX w, mur.,
- dom nr 5, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 8, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 9, k. XIX w, mur.,

- dom nr 10, k. XIX w, mur.,
- dom nr 11, 2 poł. XIX w, mur.,
- dom nr 12, 2 poł. XIX w, mur.,
- dom nr 13, 2 poł. XIX w, mur.,
- dom nr 16, 2 poł. XIX w, mur.,
- dom nr 18, 2 poł. XIX w, mur.,
- dom nr 19, 2 poł. XIX w, mur.,
- dom nr 20, 2 poł. XIX w, mur.,
- oficyna od ul. Kwiatowej, 1931, mur.,
- dom nr 21, k. XIX w, mur.,
- dom nr 22, k. XIX w, mur.,
- dom nr 23, k. XIX w, mur.,
- dom nr 24, 2 poł. XIX w, mur.,

Bielejewo

Założenie folwarczne :

- rządcówka, ok. 1870 r, rozbud., mur.,
- park krajobrazowy, poł. XIX w,
- spichlerz, k. XIX w, rozbud., mur.,
- obora, k. XIX w, mur.,
- stodoła, k. XIX w, mur.,
- kuźnia ze stelmacharnią, k. XIX w, mur.,
- mur ogrodzeniowy : częściowo kamienny, częściowo ceglany,
- czworak, k. XIX w, mur.,

Brzostów

Zespół folwarczny :

- rządcówka, nr 11, 1885 r, mur.,
- obora, ob. jałownik, 1885, mur.,
- stodoła, 1885 r, mur.,
- wozownia, 1921 r, mur.,
- brama wjazdowa na podwórze gospodarcze, k. XIX w, mur.,
- czworaki, nr 13 i 14, 1885 r, mur., z budynkiem gospodarczym pomiędzy nimi, k. XIX w,
- k. XIX w, tzw. domy parcelantów z lat 1936 – 37, mur., nr 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, z bud. gosp.,

10 z bud. gosp.,

dom nr 21, 1930 r, mur.,

Cerekwica (Nowa Cerekwica)

Zespół sakralny kościoła par. p.w. Św. Jakuba Większego Apostoła :

- kościół , 1948 – 50, mur.,

- plebania, 1 ćw. XX w, mur.,

- dom parafialny, 1 ćw. XX w, mur.,

- organistówka, pocz. XX w, mur.,

Założenie pałacowe, ob. Ośrodek Wychowawczy :

- pałac, 1876 r, mur., piętrowy z 4-kolumnowym portykiem :

- oficyna, nr 2, lata 10 XX w, mur.,

- park, XIX w, pow. 2,02 ha:

- dom, nr 4, XIX/XX w, mur.,

- Szkoła, nr 20, 2 poł. XIX w, mur.,

- Karczma, ob. dom nr 12, k. XIX w, mur.,

- stodoła, lata 30 XX w, mur.,

Zagroda osadnika niemieckiego, nr 26:

- dom kowala, 1889 r, mur.,

- kuźnia, ok. 1890 r, mur.,

Dom osadnika niemieckiego wraz z częścią inwentarską, nr 38, 4 ćw. XIX w, mur.,

Cmentarz katolicki z k. XIX w, grodzienie, pocz. XX w, mur.,

Cmentarz ewangelicki, 3 ćw. XIX w,

Cerekwica Stara

Szkoła, nr 28, 4 ćw. XIX w, mur.,

dom nr 17, 2 poł. XIX w, szachulec/ glina,

dom nr 29, 1904 r, szach./glina.,

stodoła, XIX/XX w, szach./glina.,

Gola

Założenie dworskie :

- dwór ob. szkoła, nr 9, 4 ćw. XIX w, mur.,

- oficyna, k. XIX w, mur.,

- park dworski, pow. 0.60 ha
- rządcówka, k. XIX w, mur.,
- obora, 2 poł. XIX w, mur.,
- wozownia, ob. obora, 2 poł. XIX w, mur.,
- stajnia, mączkarnia, 3 ćw. XIX w, mur.,
- chlew – obora, kurnik, 3 ćw. XIX w, mur.,
- stodoły, 3 ćw. XIX w, mur.,
- stodoła, 3 ćw. XIX w, mur.,
- kuźnia, ob. dom, 3 ćw. XIX w, mur.,
- ogrodzenie kamienne, k. XIX w,
- ośmiorak, k. XIX w, mur.,
- dom nr 14, 1 ćw. XX w, mur.,
- dom nr 29, 1930 r, mur.,
- dom nr 31, 4 ćw. XIX w, mur.,
- dom nr 37, 1912 r, mur.,
- dom nr 46 4 ćw. XIX w, mur.,
- dom nr 48, 1899 r, mur.,
- dom nr 52, pocz. XX w, mur.,

Góra

Zespół sakralny kośc. paraf. p.w. Wniebowzięcia NMP, ul. Dworcowa :

- kościół 1817 – 1830 r, późnoklasycystyczny, mur., zwieńczenie wieży w 1982 r;
- plebania, ul. Dworcowa 9, 1901 r, mur.;
- bud. gosp. plebanii, 1ćw. XX w, mur.,
- dom parafialny z kaplicą, ul. Dworcowa 11, lata 20 XX w, mur.,
- ogrodzenie cmentarza par. pocz. XX w, mur.,

Założenie pałacowe :

- pałac, 1877 – 78, mur., projekt arch. Paweł Rotger, eklektyczny, ob. DPS – dom dziecka;
- oficyna, 1839 r, mur. z drewnianą wieżyczką ;
- oficyna, ul. Spółdzielcza nr 95, 2 poł. XIX w, mur.,
- park krajobrazowy, poł. XVIII w, przekomponowany w 2 poł. XIX w, z licznymi okazami pomnikowymi;
- domek ogrodnika, 2 poł. XIX w, drewn., w sąsiedztwie ogród skalny i lapidarium z detalami rzeźbiarskimi z XVII i XVIII w;

- ogrodzenie parkowe, lata 80 XIX w, murowane, częściowo metalowych pręseł;
- Zespół folwarczny, ul. Jarocińska :
- spichlerz, 1840 r, mur.,
 - spichlerz, XIX/XX w, mur.,
 - gorzelnia, 1875 r w, mur.,
 - masarnia i płatkarnia przy gorzelni, 4 ćw. XIX w, mur.,
 - browar, ob. magazyn, 2 poł. XIX w, mur.,
 - stodoła, XIX/XX w, mur.,
 - owczarnia, ob. tuczarnia, 3 ćw. XIX w, mur.,
 - chlewnia, 2 poł. XIX w, mur.,
 - stodoła, 2 poł. XIX w, mur.,
 - paszarnia przy oborze, 2 poł. XIX w, mur.,
 - magazyn nawozów, 2 poł. XIX w, mur.,
 - waga, ob. garaż, 4 ćw. XIX w, mur.,
 - kuźnia, 2 poł. XIX w, mur.,
 - stajnia z domem stajennego, 2 poł. XIX w, mur.,
 - ujeżdżalnia, 2 poł. XIX w, mur.,
 - brama wjazdowa na podwórze gospodarcze, 4 ćw. XIX w, mur.,
 - brama wjazdowa na teren podwórzy gospodarczych / pomiędzy owczarnią a -ujeżdżalnią /, k. XIX w, mur.,
 - brama wjazdowa na podwórze stajni, 4 ćw. XIX w , mur.,
 - stodoła polna przy drodze do Parzęczewa, 1 ćw. XX w, drewn.,
 - kolonia mieszkaniowa przy ul. Jarocińskiej:
7 czworaków z 1 i 2 poł. XIX w, mur., wraz z bud. gosp.
 - kolonia mieszkaniowa przy ul. Zaleskiej :
2 czworaki oraz budynek wielorodzinny / nr 2,4,8 / , 4 ćw. XIX w,
- Zabudowania cegielni :
- piec do wypalania cegieł, 4 ćw. XIX w, mur.,
 - brama wjazdowa na teren cegielni , 1 ćw. XX w, mur.,
 - ośmiorak , ul. Spółdzielcza 2, ok. poł. XIX w,
- Szkoła niemiecka z kaplicą, ob. przedszkole, ul. Jarocińska 90, 2 poł. XIX w, mur.,
- bud. gosp. 2 poł. XIX w, mur.,
- Szkoła , ul. Jarocińska 7, 1885 r, mur.,
- Budynek dworca kolejowego, 1898 r, mur.,

- dom pracowników kolei, ul. Dworcowa 86, mur.,
tzw. Blockhaus, poł. XIX w, kamień, drewno,
ul. Dworcowa

- dom nr 1, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 5-7, 1912 r, mur.,
- dom nr 13, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 43, k. XIX w, mur.,
- dom nr 45, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 47, k. XIX w, mur.,
- dom nr 59, 1914 r, mur.,

ul. Jarocińska

- dom nr 5, 1912 r, mur.,
- bud. gosp., 1934 r, mur.,
- dom nr 9, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 10, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 11, k. XIX w, mur.,
- dom nr 13, 935 r, mur.,
- dom nr 14, k. XIX w, mur.,
- dom nr 17, XIX/XX w, mur.,
- dom nr 1, pocz. XX w, mur.,

ul. Zaleska

- dom nr 3, 1937 r, mur.,

Łobez

- dom parcelanta, nr 1, lata 30 XX w, mur.,
- dom parcelanta, nr 4, lata 30 XX w, mur.,
- dom nr 17, 1912 r, mur.,
- stodoła , ok. 1880 r, drewn.,
- dom nr 12, 1912 r, mur.,
- dom nr 21, 1912 r, mur.,

Łobzowiec

- dawna szkoła niemiecka, ob. szkoła podstawowa, nr 36, 4 ćw. XIX w,
- bud. gosp. mur /szach, 4 ćw. XIX w,

- dom nr 9, k. XVIII w, drewn.,
- dom nr 14, k. XIX w, drewn./glina,
- dom nr 15, k. XIX w, drewn./glina,
- stodoła nr 17, pocz. XX w, drewn./glina,
- stodoła nr 18, 4 ćw. XIX w, drewn.,
- dom nr 33, szach., glina/ mur.,
- dom nr 34, k. XIX w, mur.,
- bud. gosp. 1930 r, mur.,
- dom nr 35, 1798 r, drewn.,
- stodoła ok. 1800 r, drewn.,
- stodoła nr 39, 2 poł. XX w, drewn.,
- dom nr 40, 2 poł. XIX w, drewn.,
- dom nr 42, k. XVIII w, drewn.,
- dom nr 46, ok. 1880 r, szach. glina/mur,
- grodzisko pierścieniowate na łąkach, IX – XIII w, średnica 35 m, wys. do 3 m, 1,5 km na północ od wsi.

Łowęcice

Założenie dworskie, ob. Ośrodek Wychowawczy Cerekwica :

- dwór, 2 poł. XIX w, mur., piętrowy, remontowany w 1986 r, ob. mieszkania;
- park krajobrazowy, XIX w, pow. ok. 1,5 ha.
- bud. turbiny elektrycznej, k. XIX w, mur.,

Dworski zespół gospodarczy Łowęcice – Poręba :

- obora, nr 1, k. XIX w, mur.,
- dom pracowników majątku, nr 2, 1 ćw. XX w, mur.,
- dwa czworaki nr 31 i 33, 4 ćw. XIX w, mur.,
- szkoła, 4 ćw. XIX w, mur.,
- dom nr 4, lata 20 XX w, mur.,
- dom nr 5, lata 20 XX w, mur.,
- dom nr 10, 4 ćw. XIX w, mur.,
- dom nr 15, 1903 r, mur.,
- dom nr 23, 1936 r, mur.,
- dom nr 27, XIX/XX w, drewn/glina,

Łukaszew

Zespół folwarczny :

- bud. gosp. nr 1, /chlew i stodoła/, wozownia , XIX/XXw, mur.,
- dom mieszkalny nr 5, 1928 r, mur.,
- stodoła nr 6, 1928 r, mur.,
- dom nr 7, pocz. XX w, mur.,
- dom osadników niemieckich, ok.1940 r, drewn.,

Niedźwiady:

Założenie folwarczne z k. XIX w,

- rządówka, mur.,
- obora, mur.,
- stodoła, mur.,
- bud. magazynowy, mur.,

Nosków

Zespół sakralny kościoła parafialnego p.w. św. Trójcy , ul. Kościelna:

- kościół, 1749 r, drewn., restaurowany w 1870 r, rozbudowany w 1927 r. przez arch. Stefana Cybichowskiego, kryty gontem;
- dzwonnica 2 poł. XVIII w, drewn., szkieletowa, kryta gontem;
- plebania, 1842 r, mur.,
- dom parafialny, organistówka, ul. Kościelna nr 8, lata 30 XX w, mur.,

Założenie dworskie :

- dwór, nr 1, 1 poł. XIX w – 4ćw. XIX w, mur.,
- gorzelnia, 2 poł. XIX w, mur., przebud. na dom mieszkalny,
- obora, 2 poł XIXw , mur.,
- obora później brojlernia, 3 ćw. XIX w, mur.,
- stodoła, XIX/XX w, mur.,
- brama z fragmentem ogrodzenia w stronę pól, pocz. XX w, mur.,

Kolonia mieszkaniowa pracowników folwarcznych przy ul. Okrężnej :

- czworak nr 9, ok. poł. XIX w, mur., komórka k. XIX w, mur.,
- czworak nr 10, ok. poł. XIX w, mur.,
- czworak nr 11, ok. poł. XIX w, mur., komórka k. XIX w, mur.,
- czworak nr 12, ok. poł. XIX w, mur.,

Stara szkoła, ul. Szkolna 13, 3 ćw. XIX w, mur./drewn.

Szkoła podstawowa, ul. Szkolna 28, , pocz. XX w, mur.,

Oberża z salą taneczną, ul. Jarocińska, 4 ćw. XIX w, mur.,

Dawna piekarnia, 1912 r, mur.,

Kuźnia, ul. Koźmińska, pocz. XX w, mur.,

ul. Jarocińska

- dom nr 6, pocz. X w, mur.,

ul. Kościelna

- dom nr 6, ok. 1880 r, mur.,

ul. Koźmińska

- dom nr 10, 1934 r, mur.,

- dom nr 16, pocz. XX w, mur.,

- dom nr 20, k. XIX w, mur.,

ul. Okrężna

- dom nr 1, lata 30 XX w, mur.,

- dom , dawny nr 158, 4 ćw. XIX w, mur.,

ul. Szkolna

- dom nr 2, 1 ćw. XX w, mur.,

- dom nr 12, 1926 r, mur.,

- dom nr 22, 1 ćw. XX w, mur.,

Panienka

Zespół sakralny kościoła parafialnego p.w. Najświętszego Imienia Jezus :

- kościół paraf. , 1787 r, drewn., restaurowany w XIX w, kryty gontem;

- dzwonnica, k. XVII w, drewn.,

- plebania, nr 5, pocz. XIX w, mur.,

- ogrodenie kościoła parafialnego, k. XIX w, mur.,

cmentarz parafialny, XIX w.

Założenie dworskie:

- dwór, nr 1, 1 ćw. XX w, mur.,

- spichlerz, pocz. Xx w, mur.,

- stajnia, XIX/XX w, mur.,

- obora, 4 ćw. XIX w, mur.,

- stodoła, pocz. XX w, mur./drewn.,

- ogrodzenie z dwoma bramami wjazdowymi, k. XIX w, mur.,
- czworak, nr 2 z bud. gosp., 4 ćw. XIX w, mur.,
- czworak, nr 31, 4 ćw. XIX w, mur.,
- Szkoła podstawowa, nr 12, 1935 r, mur.,
- Dawna karczma, 1 poł. XIX w, mur, ob. mieszkania;
- dom nr 5, XIX w, drewn.,
- dom nr 8, 1938, mur.,
- dom nr 10, lata 80 XIX w, mur.,
- dom nr 24, 1914 r, mur.,
- dom nr 26, 1957 r, mur.,
- bud. gosp., 1928 r, mur.,
- dom nr 30, 30 lata XX w, mur.,
- dom gminny, nr 5, poł. XIX w, mur.,
- dom nr 39, lata 10 XX w, mur.,
- dom nr 40, lata 10 XX w, mur.,

Parzęczew

Założenie dworskie :

- dwór, 1925 r, mur., ob. mieszkania i sklep;
- spichlerz, 4 ćw. XIX w, mur.,
- obora, 4 ćw. XIX w, mur.,
- stajnia, 4 ćw. XIX w, mur.,
- ujeżdżalnia, 4 ćw. XIX w, mur.,
- kuźnia i wiata, XIX/XX w, mur.,
- stodoła, k. XIX w, mur.,
- brama wjazdowa na podwórze gospod. k.XIX w, mur.,
- park, 1920 r, pow., 3, 71 ha.

Kolonia mieszkaniowa pracowników folwarcznych :

- czworak nr 9, 3 ćw. XIX w, mur.,
- czworak nr 10, 3 ćw. XIX w, mur.,
- dom 12-rodzinny, nr 11, 3 ćw. XIX w, mur.,
- czworak nr 12, 4 ćw. XIX w, mur.,
- komórki przy czworakach, 2 poł. XIX w, mur.,
- dom nr 2, 1935 r, mur.,

- dom parcelanta, nr 19, 1936-37 r, mur.,
- bud, gosp. 1936-37, mur.,
- dom parcelanta /naprzeciw nr 19/, 1936-37, mur.,
- dom osadników niemieckich, ok. 1940 r, drewn.,

Przemysławki

Założenie folwarczne:

- budynek mieszkalny, pocz. XX w, mur.,
- budynek mieszkalny, pocz. XX w, mur.,
- obora, pocz. XX w, mur.,
- stodoła, pocz. XX w, mur.,

Poręba

Zespół kościoła ewangelickiego:

- kościół poewangelicki , ob. filialny p.w. Niepokalanego Serca NMP , 1885 r, mur., neogotycki;
- pozostałości cmentarza ewangelickiego.

Dawna szkoła poniemiecka, nr 25, 4 ćw. XIX w, mur.,

Szkoła, ob. dom mieszkalny nr 3, XIX/XX w, mur.,

- dom nr 7, 1 ćw. XX w, mur.,
- chlew, 1935, mur.,
- dom nr 9, k. XIX w, mur.,
- chlew nr 13, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 14, 4 ćw. XIX w, mur.,
- zagroda poniemiecka nr 18 : dom, chlew, 4 ćw. XIX w, mur.,
- dom nr 19, 4 ćw. XIX w, mur.,
- dom nr 22, k. XIX w, mur.,
- zagroda poniemiecka nr 26
- dom 4 ćw. XIX w, mur../szach.,
- kuźnia, k. XIX w, mur.,
- dom osadnika niemieckiego nr 27, 1898 r, mur../szach.
- dom nr 29, 4 ćw. XIX w, mur.,

Rusko

Zespół sakralny kościoła parafialnego p.w. Św. Wojciecha :

- kościół, 1833 r, mur pruski, restaurowany w 1931 r, kaplica dobudowana w 1913 r
- ogrodzenie kościoła, 4 ćw. XIX w, mur z metalowymi przesłami,
- plebania, 1850 r, mur.,
- bud. gospodarczy plebanii, 1 ćw. XX w, mur.,

Założenie pałacowe :

- pałac, ok. 1875 r, mur., remontowany w 1970 i w końcu lat 80-tych XX w;
 - oficyna, nr 26, XX/XIX w, mur.,
 - stajnia, XX/XIX w, mur.,
 - obora, XX/XIX w, mur.,
 - obora, XX/XIX w, mur.,
 - stelmacharnia i kuźnia, XIX/XX w, mur.,
 - gołębnik, XX/XIX w, mur/drewn.,
 - park krajobrazowy, 2 poł. XIX w, pow. 5,14 ha, proj. Marii Czarneckiej , pozostałości regularnego założenia.
 - lodownia w parku, 2 poł. XIX w, mur., kopiec ziemny ;
 - ogrodzenie parkowe, 4 ćw. XIX w, mur., częściowo z metalowymi przesłami i bramami;
- Kolonia mieszkaniowa pracowników majątku: ośmioraki nr 16,17,18, XIX/XX w, mur.,
- Szkoła podstawowa, pocz., XX w, mur.,
- dom nr 2, pocz. XX w, mur.,
 - dom nr 3, pocz. XX w, mur.,
 - dom nr 4, 1890 r mur.,
 - dom nr 44, pocz. XX w, mur.,

Rusko - Folwark Strzyżewski

- stodoła folwarczna, 2 poł. XIX w, mur, kamień,

Suchorzewko

Zespół folwarczny :

- rządówka, nr 27, ok. 1870 r, mur.,
- owczarnia, 1874, 1897 r, mur, kamień,
- owczarnia, XIX/XX w, mur, kamień,
- owczarnia, 4 ćw. XX w, mur.,

- stajnia, 4 ćw. XIX w, mur.,
- ogrodzenie z bramą, XIX/XX w, mur.,

Kolonia mieszkaniowa pracowników folwarcznych :

- dwojaki nr 13, 14, 16, k. XIX w, ośmiorak nr 26, 3 ćw. XIX w, mur.,

Wojciechowo

Budynek dworca kolejowego, XIX/XX w, mur.,

- dom kolejowy, nr 5, XIX/XX w, mur.,

Szkoła, ob. dom nr 60, k. XIX w, mur.,

Karczma, ok. 1880 r, mur/szach.,

- dom nr 11, 1895 r, mur.,
- dom nr 20, 1902 r, mur.,
- dom nr, 28, 4 ćw. XIX w, mur.,
- dom nr 48, 1929 r, mur.,
- chlew, nr 53, 1888 r, mur.,
- dom nr 73, 4 ćw. XIX w, mur.,
- dom nr 76, ok.1880 r, mur.,

Zalesie

Kapliczka przed zakładem budowlanym, 2 poł. XIX w, mur., z ludową rzeźbą św. Benona.

Kapliczka przed domem nr 32, XIX w, mur. z rzeźbą św. Wawrzyńca.

Szkoła, nr 33, ok. 1880 r, mur

- bud, gosp. k. XIX w, mur.,
- dom nr 1, 4 ćw. XIX w, mur.,
- dom nr 3, k. XIX w, mur.,
- dom nr 5, XIX/XX w, mur.,
- dom nr 6, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 10, 1907 r, mur.,
- stodoła nr 17, pocz. XX w, szach/glin.,
- dom nr 19, 2 poł. XIX w, szach/glin, mur.,
- stodoła, 1 ćw. XX w, mur.,
- dom nr 22, pocz. XX w, mur.,
- dom nr 23, 1913, mur.,
- dom nr 27, 1910 r, mur.,

- dom nr 52, 1902, mur.,
- dom nr 53, 1907r, mur.,
- zagroda poniemiecka nr 55 :
- stodoła, 1 ćw. XX w, mur.,
- wozownia, ob. magazyn, pocz. XX w, mur.,
- parownik, pocz. XX w, mur.,
- ogrodzenie od strony frontowej, pocz. XX w, mur.

4.2.2. Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków:

- Cmentarzysko w miejscowości Gola wpisane do rejestru zabytków pod nr 1464/A, decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu z dnia 27 września 1973 r. (działka nr 490, obręb 0004-Gola),
- Cmentarzysko w miejscowości Góra wpisane do rejestru zabytków pod nr 1471/A, decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu z dnia 28 września 1973 r. (działka nr 195, obręb 0005- Góra),
- Grodzisko w miejscowości Łobez wpisane do rejestru zabytków pod nr 1463/A, decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu z dnia 27 września 1973 r. (działka nr 86, obręb 0007-Łobez).

4.2.3. Parki i cmentarze

Parki

Bielejewo park dworski

Cerekwica park pałacowy

Gola park dworski

Góra park pałacowy o powierzchni 7,62 ha z 2 poł. XVIII wieku

Jaraczewo (Chytrów) park dworski o powierzchni 9,6 ha z 2 poł. XIX wieku

Łowęcice park dworski

Panienka park dworski

Parzęczew park dworski o powierzchni 10 ha ok. 1920

Rusko park pałacowy o powierzchni 7,22 ha z 2 poł. XIX

Cmentarze

Cerekwica rzym.-kat. XIX w. Dobry czynny

Cerekwica ewangelicki XIX w. Zły zamknięty

Cerekwica ewangelicki XIX w.

Góra rzym.-kat. poł. XIX w. dobry czynny

Jaraczewo rzym.-kat. pocz. XIXw. dobry czynny

Jaraczewo rzym.-kat. Przed 1421 dobry zamknięty przykościelny

Jaraczewo ewangelicki k. XVIII w zły zamknięty

Jaraczewo żydowski XIX w. miejsce pocmentarne

Nosków rzym.-kat pocz. XIX w. dobry czynny

Panienka rzym.-kat poł. XIX w. dobry czynny

Panienka rzym.-kat XVIII w. zły zamknięty przykościelny

Rusko rzym.-kat Ok. 1913 dobry czynny

Rusko rzym.-kat XVII w. średni zamknięty przykościelny

Wnioski z diagnozy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

Charakteru spuściznie kulturowej gminy nadaje duża ilość założeń rezydencjonalnych: pałacowych – 3 i dworskich – 6 oraz folwarcznych – 4. W przestrzeni kulturowej gminy wyróżnia się kompleks założenia pałacowego w Górze, Rusku i Cerekwicy zarówno ze względu na wartość historyczną, jak i dobry stan zachowania.

W dużo gorszym stanie zachowania znajdują się pozostałe założenia dworskie i folwarczne, w których przebudowie lub całkowitemu zniszczeniu uległ znaczny procent zabudowy gospodarczej oraz zadrzewienia i urządzenia parków. Przetrwały, bardziej lub mniej przekształcone budynki dworów pełniących funkcje mieszkalne lub biurowe dawnych RSP. W dobrym stanie zachowania znajdują się zespoły sakralne.

Zachowały się pojedyncze przykłady tradycyjnej XIX-wiecznej, drewnianej zabudowy zagrodowej, przeznaczonej jednak do zastąpienia przez nowe budynki. Wielką wartość zabytkową ma kilka zachowanych budynków drewnianych z Łobzowca, pochodzących z końca XVIII w. W Brzostowie, Łobezie i Parzęczewie zagrody parcelantów, tzw. poniatówki, dokumentują proces międzywojennej parcelacji majątków, szczególnie szeroko zakrojony na terenie Wielkopolski w latach 30-tych XX w.

4.3 Uwarunkowania rozwoju wynikające ze stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

Predyspozycje:

- stosunkowo duża ilość i gęstość występowania obiektów zabytkowych o znaczącej randze artystycznej i historycznej, kształtująca obraz gminy;
- położenie geograficzne gminy: bliskie sąsiedztwo z ośrodkiem, jakim jest

Jarocin oraz z obszarami o dużym nasyceniu cennymi obiektami zabytkowymi;
występowanie kompleksów leśnych w okolicy Góry;

- dobra dostępność komunikacyjna zespołów zabytkowych;
- wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w rozwoju turystyki i rekreacji.

Ograniczenia:

- duża ilość obiektów zabytkowych o znaczącej randze artystycznej i historycznej, wymagająca szczególnej ochrony;
- zły stan techniczny większości obiektów zabytkowych (poza zespołami sakralnymi);
- przerwany naturalny proces adaptacji tradycyjnej formy budownictwa mieszkalnego, zagrodowego do współczesnych standardów, w wyniku czego powstaje zabudowa nie kultywująca lokalnej tradycji.

5. Warunki i jakość życia mieszkańców w tym ochrony ich zdrowia

5.1. Demografia

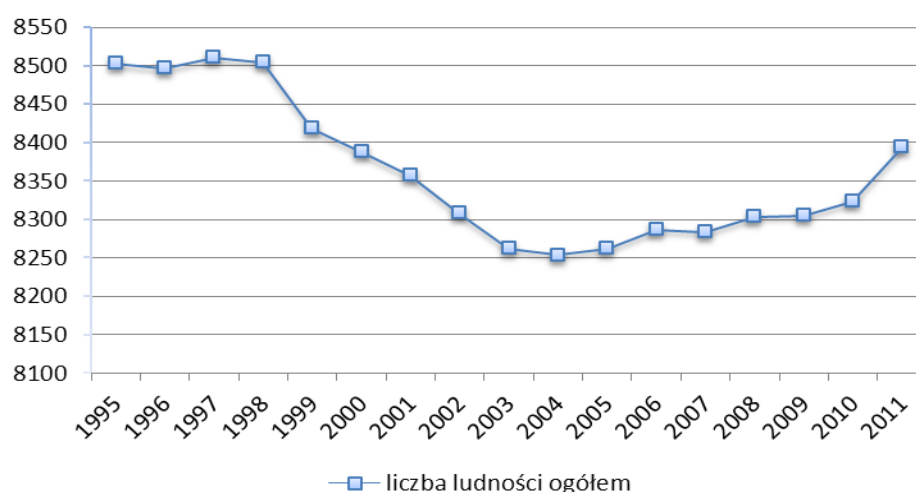
Gminę Jaraczewo w 1995 r. zamieszkiwało 8375 osób, z czego 1364 osób w Jaraczewie, a 7011 osób w pozostałych miejscowościach gminy.

W roku 2000 gmina liczyła już 8418 mieszkańców (stałe zameldowanie). Pod względem zaludnienia zajmowała 90 miejsce w województwie wśród wszystkich gmin i 26 miejsce wśród gmin wiejskich. W samym powiecie jarocińskim gmina Jaraczewo zajmowała 3 miejsce pod względem liczby ludności, stanowiąc prawie 12% jego potencjału demograficznego.

Natomiast w roku 2011 r. ludność gminy liczyła 8394 mieszkańców, z czego 1429 osób mieszkało w Jaraczewie, co stanowiło 17% wszystkich mieszkańców gminy, a na terenach pozostałych 6965 osób. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 63 os./km² i była niższa niż w powiecie jarocińskim, gdzie wynosiła 121 os./km², jak również w województwie wielkopolskim 115 os./km².

Począwszy od 1995 roku liczba ludności gminy wzrastała, by w 1997 roku osiągnąć 8511 osób, co w okresie 1995-2011 stanowiło maksymalną liczbę mieszkańców. Po roku 1997 liczba ludności gwałtownie spada do 8254 osób w 2004 roku. W kolejnych latach 2004-2011 panowała tendencja zwyżkowa. Na teren gminy przybyło 140 osób, jednak nie udało się jeszcze powrócić do najwyższego poziomu liczby ludności z lat 1995-1997. Dynamika wzrostu ludności w całym badanym czasokresie wyniosła 98,7.

Wykres. Rozwój ludności gminy Jaraczewo w latach 1995 – 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy Jaraczewo.

W okresie 1995 – 2011 największy przyrost ludności wystąpił w miejscowości Jaraczewo – 65 osób, Gola – 53 i Zalesie – 39, co spowodowane było rozwojem budownictwa mieszkaniowego. Stagnacja w przyroście ludności cechowała m.in. takie miejscowości jak: Łobzowiec, Łukaszewo, Niedźwiady. Natomiast największy spadek przyrostu odnotowano w Górze (-59 osób) i Parzęczewie (-31). W latach 1995 – 2011 najwyższy wskaźnik dynamiki wzrostu ludności zanotowano w Zalesiu (114), w miejscowości Łobez (112) i Gola (111), a najniższy wskaźnik wystąpił w Parzęczewie (90), Porębie (91) i Cerekwicy Nowej (93).

Rozwój ludności na terenach wiejskich wg jednostek osadniczych przedstawiono w zestawieniu tabelarycznym.

Tabela. Rozwój ludności w miejscowościach gminy Jaraczewo w latach 1995 – 2011

L.p.	Miejscowość	1995	2000	2011
1.	Bielejewo	168	170	173
2.	Brzostów	254	261	267
3.	Cerekwica Nowa	179	196	166
4.	Cerekwica Stara	224	223	227
5.	Gola	462	506	515
6.	Góra	889	883	830
7.	Jaraczewo	1364	1363	1429
8.	Łobez	220	236	247
9.	Łobzowiec	293	300	290

10.	Łowęcice	187	197	175
11.	Łukaszewo	43	41	41
12.	Niedźwiady	86	91	88
13.	Nosków	952	951	972
14.	Panienka	357	356	348
15.	Parzęczew	322	302	291
16.	Poręba	264	240	241
17.	Rusko	947	957	917
18.	Strzyżewko	163	151	158
19.	Suchorzewko	257	240	243
20.	Wojciechowo	466	466	459
21.	Zalesie	278	282	317
RAZEM:		8375	8412	8394

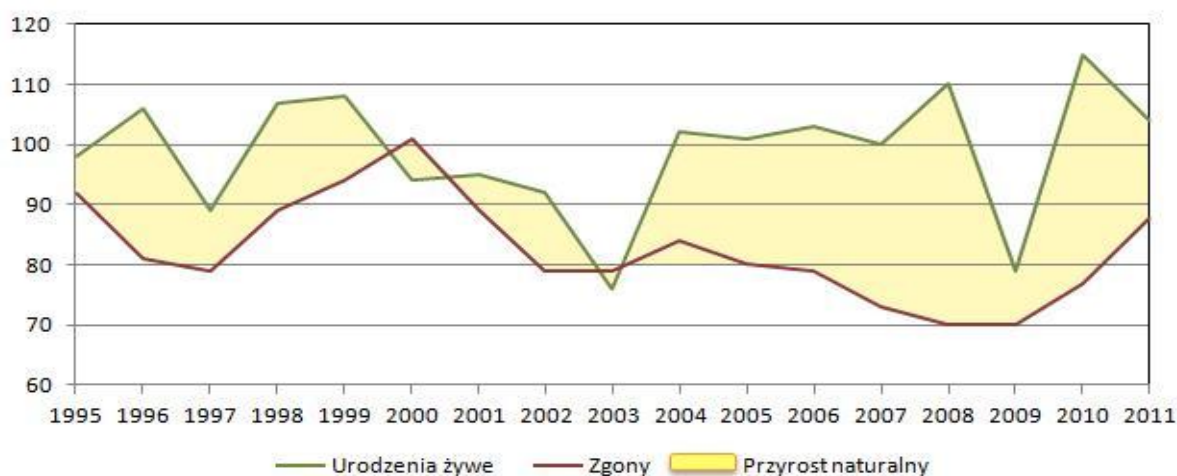
Źródło: Urząd Gminy Jaraczewo.

Z zaprezentowanych powyżej informacji wynika, że w latach 1995 – 2011 liczba mieszkańców gminy oscylowała na podobnym poziomie. W miejscowości Jaraczewo jest to około 1,4 tys. mieszkańców, natomiast pozostały obszar gminy zamieszkiwało około 7 tys. osób.

Bezpośredni wpływ na rozwój demograficzny obok pozytywnych procesów gospodarczych, sytuacji ekonomicznej ludności, udostępnienia terenów pod zabudowę mieszkaniową – mają przyrost naturalny i procesy osiedleńcze.

Procesy demograficzne – przyrost naturalny i procesy migracji stałej przedstawiono w zestawieniu tabelarycznym.

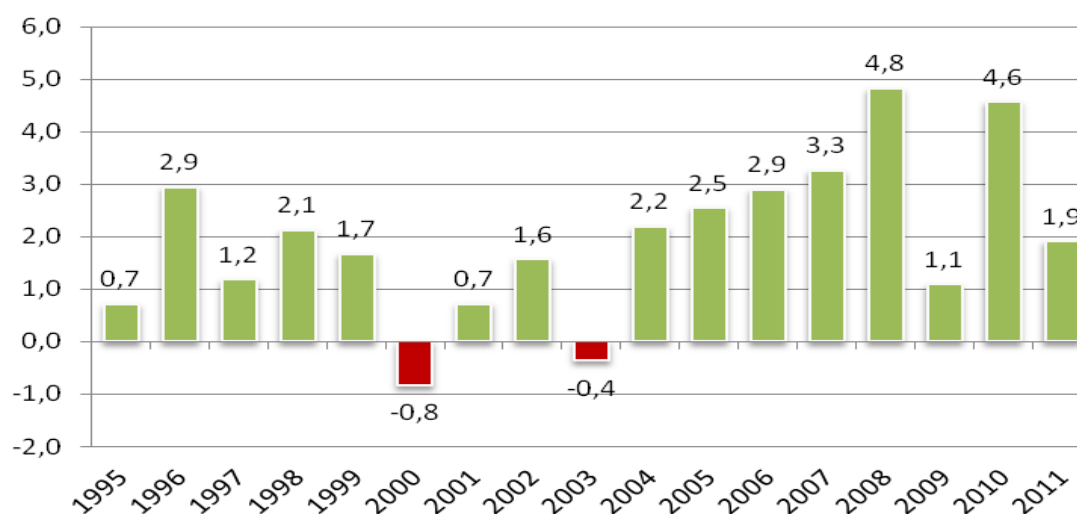
Tab. Przyrost naturalny ludności w gminie Jaraczewo w latach 1995-2011. (w os.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS.

Przyrost naturalny w gminie Jaraczewo w latach 1995 – 2011 charakteryzował się znacznymi wahaniami okresowymi. Po roku 1995 przyrost naturalny w gminie wykazywał tendencję wzrostową aż do roku 2008 r., kiedy osiągnął najwyższą wartość w całym analizowanym okresie – 4,8 %. Natomiast niekorzystnie pod tym względem sytuacja kształtowała się w roku 2000 i 2003, kiedy wskaźnik przyrostu naturalnego wykazywał wartości ujemne.

Wykres. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS.

Tab. Migracje ludności w gminie Jaraczewo w latach 1995 – 2010

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
saldo migracji	-40	-31	3	-24	-44	-25	-37	-63	-43	-26	-13	1	-29	-22	-8	-20	-28

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Okazuje się, że w latach 1995 – 2011 saldo migracji na terenie gminy było ujemne, za wyjątkiem roku 1997 i 2006, gdy nie przekraczało 3 osób. Więcej ludności w skali gminy emigruje niż osiedla się. Ujemne saldo migracji na terenie gminy utrzymało się do końca analizowanego okresu na poziomie 20 – 30 osób.

Zachodzące procesy demograficzne zarówno przyrost naturalny, jak i migracja ludności są zmienne w czasie i w przestrzeni gminy odpowiednio do skali zachodzących

przemian ekonomicznych, urbanistycznych, zmian warunków społecznych i stylu życia ludności w kraju.

Analizując rozwój ludnościowy całej gminy należy zauważyć, że liczba ludności w dłuższym okresie czasu pozostaje na zbliżonym poziomie. Ujemny wskaźnik migracji i dodatni ruch naturalny nie wpływają na zmianą liczby ludności.

Jednocześnie pamiętać należy, że w przyszłości w związku z wejściem w dorosłe życie roczników wyżu demograficznego z lat 80-tych XX wieku powinny wzrosnąć wskaźniki przyrostu naturalnego. Innym założeniem jest wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym wydłużonym czasie życia tej grupy wiekowej.

Biorąc powyższe pod uwagę można założyć, że w najbliższym okresie kilkunastu lat liczba ludności gminy pozostanie na zbliżonym do dzisiejszego poziomie.

W strukturze wieku mieszkańców gminy Jaraczewo ogółem zaobserwowano w latach 1995 – 2010 tendencję spadkową udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym z 29,9% do 22,5%. W analizowanym okresie nastąpił przyrost mieszkańców w wieku produkcyjnym z 55% do 63%. Udział ludności w wieku emerytalnym praktycznie nie uległ zmianie – mieszkańcy poprodukcyjnej grupy wiekowej stanowią obecnie 14% ogółu ludności gminy.

Wskaźnik obciążenia ekonomicznego w gminie, wyrażony stosunkiem liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, wynosił w 1995 r. ponad 77,6 osób. W okresie 1995 – 2003 zmniejszył się do 68,6 osób i był o 14,3 pkt. wyższy niż w powiecie jarocińskim, gdzie wskaźnik obciążenia demograficznego wynosił 54,3. W kolejnych latach uwidoczniła się tendencja spadkowa. W efekcie wartość wskaźnika oscylowała na poziomie 58,6 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Różnica pomiędzy gminą Jaraczewo, a powiatem jarocińskim zmniejszyła się i wynosiła 6,4 osoby, co należy ocenić jako zjawisko pozytywne.

Taki kierunek zmian udziału poszczególnych grup wiekowych ma charakter ogólnopolski i wynika m.in. ze spadku liczby urodzeń.

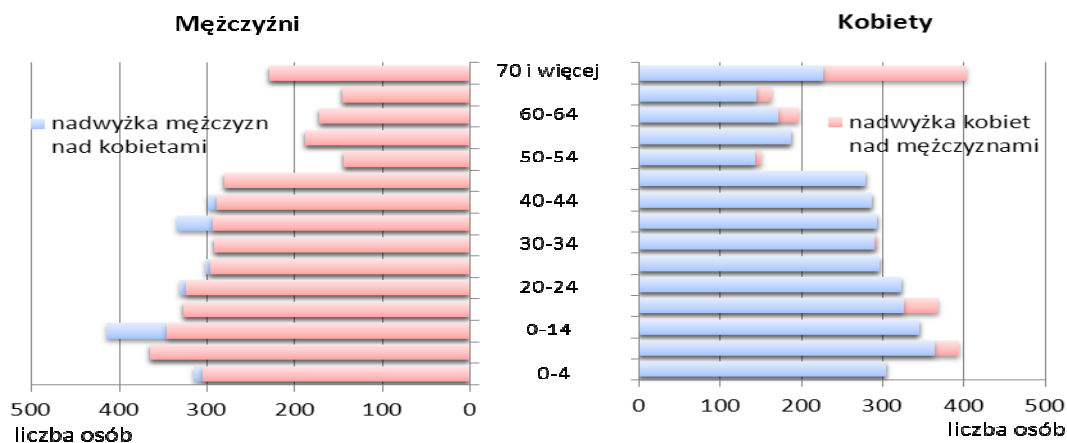
Tab. Struktura wieku ludności gminy Jaraczewo w latach 1995 – 2010

Rok	ludność w wieku przedprodukcyjnym	%	ludność w wieku produkcyjnym	%	ludność w wieku poprodukcyjnym	%	wskaźnik obciążenia ekonomicznego
1995	2542	29,90	4741	55,76	1139	13,40	77,64
1996	2517	29,62	4770	56,14	1147	13,50	76,81
1997	2469	29,01	4798	56,37	1156	13,58	75,55
1998	2445	28,75	4846	56,98	1148	13,50	74,14
1999	2528	30,03	4733	56,22	1139	13,53	77,48
2000	2467	29,41	4768	56,84	1132	13,50	75,48
2001	2411	28,85	4821	57,69	1121	13,41	73,26
2002	2347	28,25	4868	58,59	1119	13,47	71,20
2003	2252	27,26	4918	59,53	1120	13,56	68,56
2004	2151	26,06	4986	60,41	1120	13,57	65,60
2005	2110	25,54	5036	60,95	1120	13,56	64,14
2006	2042	24,64	5105	61,60	1144	13,80	62,41
2007	1978	23,88	5171	62,42	1150	13,88	60,49
2008	1939	23,35	5198	62,60	1170	14,09	59,81
2009	1887	22,72	5247	63,18	1208	14,55	58,99
2010	1871	22,48	5271	63,32	1219	14,64	58,62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS.

Współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet na 100 mężczyzn, wynosi w gminie 105, w ośrodku gminnym 103,6, a na pozostałym obszarze 106,2.

Wykres. Współczynnik feminizacji w gminie Jaraczewo w roku 2011.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS.

5.2. Zatrudnienie i stan bezrobocia

W roku 2010 r. liczba pracujących w gminie wynosiła 1025 mieszkańców gminy (liczba ta nie uwzględnia pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz pracujących w małych podmiotach gospodarczych zatrudniających do 9 osób), co stanowiło 12,3% ogólnej liczby ludności gminy i jednocześnie 19,4% ludności w grupie wieku produkcyjnego. Z ogólnej liczby pracujących ponad połowę stanowili mężczyźni.

Porównanie aktywności zawodowej gminy na tle powiatu jarocińskiego, gdzie wskaźniki charakteryzujące poziom aktywności zawodowej przedstawiały się odpowiednio – pracujący mieszkańcy stanowili 17,8% ogółu ludności, stanowiąc jednocześnie 27,9% ludności w grupie wieku produkcyjnego, uprawnia do stwierdzenia, że aktywność zawodowa ludności gminy jest niższa niż średnia aktywność w powiecie.

Ciekawie przedstawia się dynamika wzrostu aktywności zawodowej. Dla okresu 2001 – 2010 jest ona wysoka – charakteryzuje ją wskaźnik na poziomie 143 pkt. Strukturę pracujących wg płci przedstawiono w zestawieniu tabelarycznym.

Tab. Struktura pracujących w gminie Jaraczewo.

ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Jaraczewo	761	811	891	946	892	853	717	898	964	909	1063	1077	1100	1055	1026	1025
Mężczyźni	456	475	516	551	523	496	410	536	582	534	632	644	648	604	589	571
Kobiety	305	336	375	395	369	357	307	362	382	375	431	433	452	451	437	454

Uwaga: * - w liczbie tej nie zostali ujęci pracujący w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz pracujący w małych podmiotach gospodarczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS.

W 2003 roku ponad połowa zatrudnionych pracowała w sektorze prywatnym. Najliczniejszą grupę stanowili zatrudnieni w trzecim sektorze tj. w usługach, stanowiąc ok. 47% ogółu pracujących w gospodarce narodowej. Drugim sektorem pod względem liczby pracujących był przemysł i budownictwo, w których pracowało ok. 38% ogółu pracujących. W sektorze usługowym dominują usługi nierynkowe, stanowiąc 60% tego

sektora i 28% ogólnej liczby pracujących. Rolnictwo i leśnictwo skupia 15% ludności, ale należy zaznaczyć, że nie ujęto tutaj rolników pracujących w gospodarstwach indywidualnych.

Badania przeprowadzone przez urząd statystyczny w 2006 roku pokazują, że 762 osób wyjeżdżało do pracy po za granicę gminy, a do gminy przyjeżdżało 369 osób z poza gminy. Liczba osób przyjeżdżających do pracy przypadająca na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy wynosiła 0,48.

Informacje o aktywności zawodowej ludności gminy uzupełniają dane o bezrobotnych mieszkańcach przedstawione w tabeli poniżej.

Tab. Bezrobotni w gminie Jaraczewo w latach 2003 – 2011.

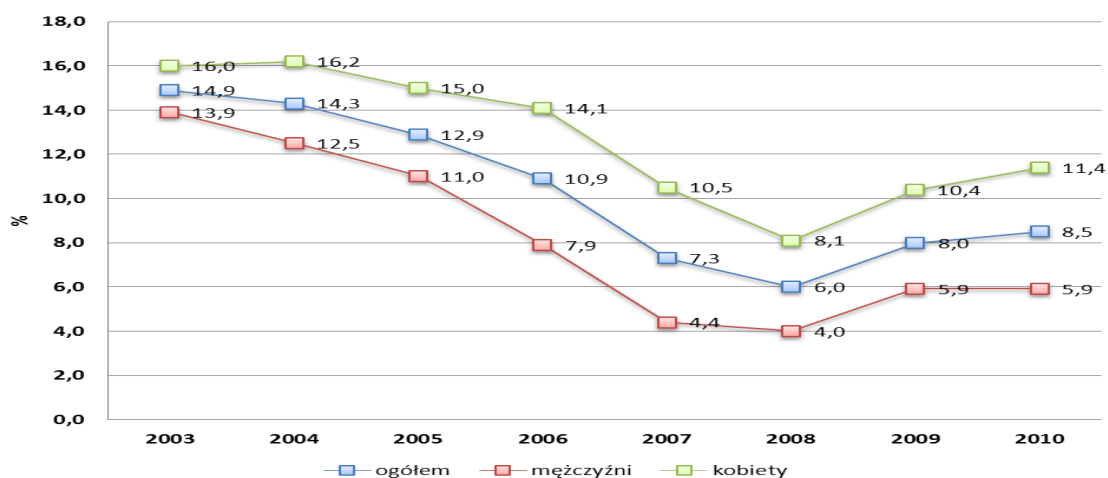
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Jaraczewo	732	711	652	556	380	311	421	448	369
Mężczyźni	357	324	289	212	119	108	162	163	1121
Kobiety	375	387	363	344	261	203	259	285	248

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS.

Na koniec 2011 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarocinie zarejestrowanych było 369 bezrobotnych mieszkańców gminy Jaraczewo. Wśród tych osób aż 248 to kobiety.

Największą liczbę bezrobotnych w gminie na przestrzeni lat 2003 – 2011 zarejestrowano w 2003 r. – 732 osoby. Po roku 2003 liczba bezrobotnych uległa zmniejszeniu do wielkości 311 osób w 2008 r. Bezrobotni w 2011 r. stanowili 7% ludności z grupy wieku produkcyjnego. Okres poszukiwania pracy w powiecie jarocińskim w przeważającej części kształtował się między 4 a 12 miesięcy.

Wykres. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2003-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Z wykresu przedstawionego powyżej wynika, że stopa bezrobocia w ostatnich dwóch latach rośnie. To niekorzystne zjawisko spowodowane jest m.in. ogólnoswiatowym kryzysem gospodarczym, którego wpływ jest również odczuwalny na lokalnym rynku pracy. Wysoki poziom bezrobocia wskazuje na jeden z ważniejszych problemów rozwojowych gminy.

Bezrobocie stanowi problem społeczny i wymaga wielu kompleksowych działań na rzecz wzrostu aktywności zawodowej.

5.3. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe

Na terenie gminy w roku 2002 było 1951 mieszkań o łącznej powierzchni 174 tys. m². Oznacza to, że na 1 mieszkanie przypada ponad 89 m². W samym Jaraczewie znajdowało się 386 mieszkań o łącznej powierzchni prawie 31 tys. m², co daje średnią 80 m² na mieszkanie. W pozostałych miejscowościach gminy znajdowało się 1567 mieszkań o powierzchni 143 tys. m², co daje wartość średnią 91 m² na mieszkanie.

Sytuację mieszkaniową w gminie Jaraczewo – na tle województwa wielkopolskiego i powiatu jarocińskiego, można określić jako przeciętną.

Wskaźniki obrazujące standard zamieszkiwania w miejscowości Jaraczewo są korzystniejsze niż średnie dla województwa i minimalnie mniej korzystne niż dla powiatu jarocińskiego. Wskaźnik powierzchni użytkowej mierzonej w m²/1 mieszkanie jest o 1 m² niższy

od średniego wskaźnika dla powiatu jarocińskiego.

Tab. Zasoby i warunki mieszkaniowe gminy Jaraczewo w 2002 r. na tle powiatu jarocińskiego i województwa wielkopolskiego

Miejscowość	mieszkania ogółem	powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w m ²	ludność w mieszkaniach	liczba mieszkań					
				1 izba	2 izby	3 izby	4 izby	5 izb i więcej	izby razem
Bielejewo	31	24670	145	1	3	11	10	11	145
Brzostów	59	54670	254	0	1	23	7	28	272
Cerekwica Stara	50	59090	226	1	1	10	9	28	239
Gola	99	96510	503	1	3	17	35	45	465
Góra	220	181280	823	0	29	58	38	91	938
Jaraczewo	386	309580	1352	7	30	113	111	126	1583
Łobez	52	49400	234	0	5	8	17	23	242
Łobzowiec	61	59880	297	0	2	12	20	28	294
Łowędice	43	36220	190	1	0	6	17	19	187
Łukaszewo	9	10030	42	0	0	1	2	6	45
Niedźwiady	20	18680	90	1	2	2	8	7	87
Nosków	203	203340	935	1	8	29	63	105	987
Cerekwica Nowa	48	39500	185	0	6	14	13	15	193
Panienka	77	74790	328	0	7	20	19	34	363
Parzęczew	79	57970	299	0	10	35	17	17	305
Poręba	55	47400	229	0	3	12	20	20	243
Rusko	205	155750	923	0	14	64	85	46	847
Strzyżewko	29	38350	145	0	0	2	7	20	165
Suchorzewko	51	43140	209	0	5	23	10	18	226
Wojciechowo	115	106070	433	0	8	29	36	44	524
Zalesie	59	72560	272	1	0	13	20	27	286
Jaraczewo (gmina)	1951	1738880	8114	14	137	502	564	758	1975
Powiat jarociński	18284	1486995	70021	163	1483	5003	5201	6434	77780

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

W przeważającej większości zasoby mieszkaniowe w gminie należą do osób fizycznych. Jest to ponad 97% wszystkich mieszkań. Pozostała część zasobów jest własnością komunalną i zakładów pracy.

Wypożenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne

Innym istotnym elementem gospodarki mieszkaniowej jest wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne. Z analizy jednoznacznie wynika, że wyposażenie mieszkań w gminie Jaraczewo w instalacje techniczno-sanitarne w dwóch kategoriach znacznie odbiega od przeciętnej sytuacji w tym zakresie w powiecie jarocińskim.

Tab. Wyposażenie mieszkań w gminie Jaraczewo w instalacje techniczno-sanitarne w 2002 r. na tle powiatu jarocińskiego

Miejscowość	liczba mieszkań ogółem	wodociąg	ustęp splukiwany	łazienka	ciepła woda bieżąca	gaz z butli	CO zbiorowe
Bielejewo	36	91,7	77,8	77,8	41,7	83,3	22
Brzostów	59	94,9	74,6	72,9	66,1	96,6	0
Cerekwica Stara	49	100,0	75,5	85,7	75,5	93,9	0
Gola	101	91,1	70,3	74,3	66,3	89,1	0
Góra	216	97,2	73,6	76,9	63,4	88,0	6
Jaraczewo	387	97,2	85,3	84,8	76,2	91,5	17
Łobez	53	92,5	71,7	83,0	79,2	86,8	0
Łobzowiec	62	93,5	71,0	74,2	59,7	96,8	0
Łowędice	43	93,0	65,1	79,1	81,4	95,3	0
Łukaszewo	9	100,0	77,8	77,8	77,8	77,8	0
Niedźwiady	20	95,0	75,0	75,0	90,0	90,0	0
Nosków	206	98,1	83,5	86,4	78,2	82,5	0
Cerekwica Nowa	48	93,8	75,0	81,3	72,9	89,6	0
Panienka	80	93,8	70,0	72,5	75,0	85,0	0
Parzęczew	79	94,9	69,6	78,5	64,6	86,1	0
Poręba	55	96,4	85,5	89,1	74,5	90,9	9
Rusko	209	98,1	93,3	95,2	68,4	96,2	31
Strzyżewko	29	100,0	72,4	82,8	79,3	89,7	0
Suchorzewko	56	98,2	92,9	92,9	62,5	98,2	0
Wojciechowo	117	95,7	73,5	76,1	63,2	91,5	0
Zalesie	61	95,1	63,9	67,2	39,3	91,8	0
Jaraczewo (gmina)	1975	96,2	79,0	82,0	69,7	90,3	4,3
Powiat jarociński	18284	97,3	88,6	87,8	78,2	37,1	24,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Na terenie gminy tylko 4,3% ogółu mieszkań objętych było zbiorowym systemem centralnego ogrzewania. W większości zaopatrzenie w ciepło odbywa się poprzez

indywidualne rozwiązania systemów grzewczych.

Systematycznie poprawia się wyposażenie gminy Jaraczewo w sieć gazową. Obecnie dostęp do gazu sieciowego posiadają miejscowości: Rusko, Cerekwica Stara, Łowęcice, Wojciechowo, Jaraczewo, Nosków, Suchorzewko, Gola, Łobez, Góra oraz Zalesie. Długość sieciowej instalacji gazowej wynosi 34,6 km, a liczba odbiorców gazu ziemnego na terenie gminy na dzień 30 września 2010 to 310 gospodarstw domowych.

Ruch budowlany

W okresie 1995 – 2011 na terenie gminy Jaraczewo przybyło 108 nowych mieszkań. Najwięcej, bo 48 mieszkań, oddano do użytkowania w latach 2006 – 2008. Średnio rocznie w gminie, w okresie ostatnich 16 lat, oddawano do użytkowania 6 mieszkań. Natomiast żadnego mieszkania nie oddano do użytkowania w gminie w roku 2001. Jest to jednak tylko wynik statystyczny, przedstawiający ogólną sytuację, bez rozróżnienia tempa i wielkości rozwoju rynku budownictwa mieszkaniowego w gminie Jaraczewo.

Informacje o liczbie mieszkań oddanych do użytkowania w poszczególnych miejscowościach gminy uzupełniają dane zamieszczone w tabeli poniżej.

Tab. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w miejscowościach gminy Jaraczewo w latach 2008 – 2011

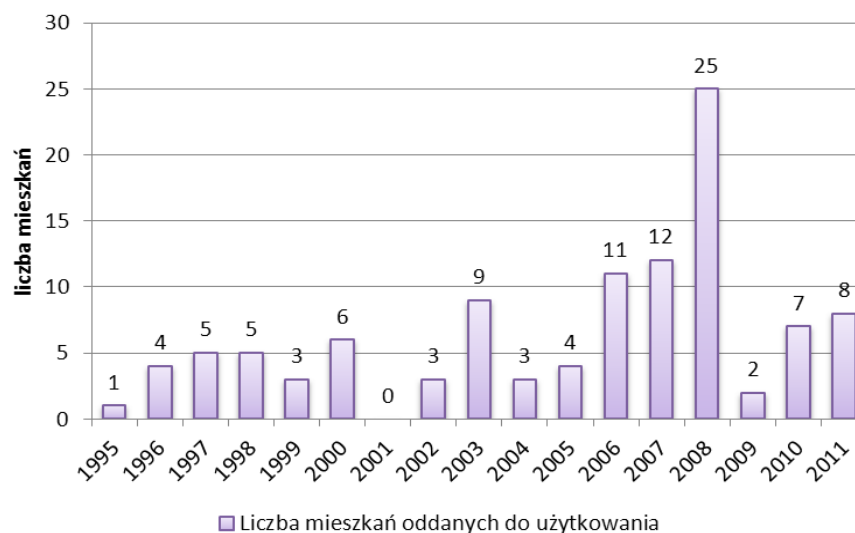
L.p.	Miejscowość	mieszkania				powierzchnia użytkowa w m ²			
		2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
1.	Bielejewo	1	-	-	-	66	-	-	-
2.	Brzostów	-	-	-	1	-	-	-	102
3.	Gola	2	-	-	-	172	-	-	-
4.	Góra	4	2	1	-	462	288	141	-
5.	Jaraczewo	8	-	2	2	1388	-	212	235
6.	Łobez	3	-	-	1	413	-	-	116
7.	Łowęcice	-	-	-	1	-	-	-	150
8.	Nosków	5	-	1	2	850	-	109	227
9.	Poręba	1	-	-	-	92	-	-	-
10.	Rusko	-	-	1	-	-	-	229	-
11.	Wojciechowo	-	-	-	1	-	-	-	102
12.	Zalesie	1	-	2	-	176	-	256	-
RAZEM:		25	2	7	8	3619	288	947	932

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Literatura przedmiotu i doświadczenia państw zachodnich wskazują, że efekty realizacyjne budownictwa mieszkaniowego powinny osiągać poziom średnio roczny 7 mieszkań/1000 mieszkańców/rok. Właściwy poziom efektów realizacyjnych w gminie Jaraczewo nie został

osiągnięty nawet w roku 2008, kiedy oddano do użytkowania najwięcej mieszkań. Wskaźnik wyniósł wówczas 3 mieszkania na 1000 mieszkańców.

Wyk. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w gminie Jaraczewo w latach 1995 – 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

5.4. Usługi celu publicznego

Wychowanie przedszkolne

Opiekę przedszkolną na terenie gminy świadczą 3 placówki przedszkolne:

- publiczne przedszkole w Jaraczewie,
- przedszkole niepubliczne w Noskowie,
- niepubliczne przedszkole w Górze z oddziałem w Panience.

Tab. Placówki wychowania przedszkolnego

Nazwa szkoły i siedziba	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba oddziałów	Liczba pomieszczeń do nauki
Publiczne przedszkole w Jaraczewie	106	8	4	5
Przedszkole niepubliczne w Noskowie	26	1	1	1
Niepubliczne przedszkole w Górze z oddziałem w Panience	49	2	2	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Gminy Jaraczewo.

Łącznie przedszkola dysponowały w 2010 roku 200 miejscami. Przeciętnie na 1 oddział przedszkolny przypadało 26 dzieci, a więc przedszkola były wykorzystane w 90%.

Oprócz przedszkoli działały również 3 oddziały przedszkolne tzw. „klasy zerowe” funkcjonujące przy szkołach podstawowych. Nauką w „klasach zerowych” objętych było 47 dzieci.

Oświata

Gmina wyposażona jest w 6 placówek oświatowych zlokalizowanych w miejscowościach: Gola, Góra, Nosków, Wojciechowo, Jaraczewo, Rusko.

Tab. Szkoły podstawowe oraz gimnazjalne w gminie Jaraczewo

Nazwa szkoły i siedziba	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba oddziałów	Liczba pomieszczeń do nauki
Szkoła Podstawowa w Goli	155	10	6	7
Szkoła Podstawowa w Górze	149	12	7	8
Szkoła Podstawowa im. Janusz Korczaka w Noskowie	111	10	7	8
Szkoła Podstawa im. Ewarysta Estkowskiego w Wojciechowie	90	16	7	11
Gimnazjum w Jaraczewie	172	16	8	11
Zespół Szkół w Rusku im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego	301	25	14	18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Gminy Jaraczewo.

Łącznie naukę w roku szkolnym 2011/2012 pobierało 978 uczniów, w tym 288 na poziomie ponadpodstawowym w gimnazjum.

Warunki do nauki są korzystne. Średnio w szkole podstawowej na oddział szkolny przypadało 19 uczniów, natomiast oddział w gimnazjum liczył 22 uczniów. Wszystkie placówki oświatowe w gminie dysponowały łącznie 71 pomieszczeniami do nauki.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Jaraczewo funkcjonują następujące placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Jaraczewie s.c.,
- apteka w Jaraczewie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rusku s.c.,
- apteka w Rusku.

W N.Z.O.Z. w Jaraczewie posiada w ofercie gabinety: ogólny, 2 gabinety pediatryczne, gabinet ginekologiczny, gabinet zabiegowy, gabinet stomatologiczny, punkt szczepień, laboratorium pobierania krwi.

Zatrudnione są w nim następujące osoby: lekarz rodzinny, lekarz pediatra, lekarz ginekolog, lekarz stomatolog, 3 pielęgniarki, położna, rejestratorka.

Ośrodek ten obsługuje miejscowości: Jaraczewo, Niedźwiady, Gola, Wojciechowo, Łobez, Łobzowiec, Góra, Parzęczew, Panienka, Zalesie (rejon obsługi 4612 osób).

Natomiast w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Rusku mieszczą się następujące gabinety: ogólny, ginekologiczny, zabiegowy, punkt szczepień, laboratorium pobierania krwi.

O ośrodku tym swoje usługi świadczą: lekarz pediatra, lekarz medycyny rodzinnej, lekarz ginekolog, 3 pielęgniarki, położna, rejestratorka.

Ośrodek ten obsługuje wsie: Rusko, Cerekwica, Suchorzewko, Strzyżewko, Nosków.

Mieszkańców wsi Brzostów obsługuje Ośrodek Zdrowia w Jarocinie, a mieszkańców wsi Bielejewo Ośrodek Zdrowia w Mieszkowie.

Pomoc społeczna

W gminie funkcjonował Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadaniem tego ośrodka jest kreowanie gminnej polityki społecznej zmierzającej do poprawy warunków życia społeczeństwa oraz pomocy społecznej umożliwiającej osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie. Cechą Ośrodka Pomocy Społecznej jest prowadzenie właściwej polityki socjalnej przeciwdziałającej ubóstwu, łagodzącej skutki ubóstwa i wyrównującej poziom życia mieszkańców gminy Jaraczewo.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że głównymi problemami były:

- ubożenie rodzin,
- pogorszenie stanu zdrowia mieszkańców,
- bezrobocie,
- niezaspokojone potrzeby osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych,
- marginalizacja życia rodzin.

Policja

W miejscowości Jaraczewo, przy ulicy Gostyńskiej znajduje się posterunek policji.

Straż pożarna

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez Komendę Powiatową Straży Pożarnej w Jarocinie.

Usługi kultury

Na terenie gminy Jaraczewo funkcjonują następujące placówki i formy kultury:

- Gminny Ośrodek Kultury, w ramach którego działają: Klub Piosenki Dziecięcej "TALENT"; Klub Piosenki Religijnej "UFAM TOBIE"; STUDIO Piosenki Młodzieżowej; Klub Seniora "Blżej świ@ta"; Klub Komputerowy "gr@my"; Klub Miłośników Gitary "FRAZA"; Klub Plastyki "DEKADA"; Klub Wokalno-Rytmiczny "MALUCH"; Grupa Wokalna – "ZŁOTA JESIEŃ"; Klub Miłośników TENISA STOŁOWEGO; Klub Tańca "SHOW",
- zespół Folklorystyczny "Noskowiacy",
- kapela podwórkowa „Jaraczewioki”,
- Koło Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919 w Jaraczewie,
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Ziemi Jaraczewskiej.

Na terenie gminy odbywa się wiele imprez kulturalnych na szczeblu ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym a także gminnym:

- Wielkopolski Rajd Samochodowy "Ludowiec",
- Powiatowy Play Back-Show,
- Powiatowy Cross Rowerowy w Parzęczewie,
- Przegląd Piosenki Dziecięcej i Przedszkolnej,

- Dni Ziemi Jaraczewskiej.

Ponadto w ośrodku gminnym Jaraczewo działa Biblioteka Publiczna, której filie znajdują się także: w Górze i Rusku. Według danych ze strony gminy na koniec roku 2010 liczba woluminów w gminnej bibliotece i jej filiach wynosiła ponad 32 tys. Liczba woluminów na 1000 mieszkańców gminy wynosiła 3878. Wskaźnik ten dla powiatu jarocińskiego wynosił 3145 woluminów na 1000 mieszkańców. Również korzystnie wypada porównanie wskaźnika liczby ludności przypadającej na 1 placówkę biblioteczną w gminie Jaraczewo 4181 i powiecie jarocińskim 4731. Natomiast mniej korzystnie przedstawia się wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika, który kształtuje się na poziomie 16,5 woluminów w gminie Jaraczewo i 22,6 woluminów w powiecie jarocińskim.

Usługi sakralne

Do placówek i obiektów religijnych w gminie należą:

- kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Marii Magdaleny w Jaraczewie,
- kościół rzymsko-katolicki p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Górze,
- kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Wojciecha w Rusku,
- kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Jakuba w Cerekwicy Starej wraz z filią w Porębie oraz Bruczkowie na terenie gminy Borek,
- kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Trójcy w Noskowie,
- kościół rzymsko-katolicki p.w. Najświętszego Imienia Jezusa w Panience.

We wszystkich parafiach znajdują się cmentarze rzymsko-katolickie (łącznie z filią w Porębie).

Natomiast na terenie wsi Łobzowiec i Poręba znajdują się cmentarze innych wyznań (ewangelickie).

Zasięg parafii kształtuje się następująco:

- parafia w Jaraczewie obejmuje następujące miejscowości: Gola, Wojciechowo, parafia w Górze obejmuje następujące miejscowości: Łobez, Łobzowiec, Parzęczew, Brzostów, Zalesie,
- parafia w Panience obejmuje swym zasięgiem wieś Bielejewo,
- parafia w Rusku obejmuje swym zasięgiem wsie: Strzyżewko, Suchorzewko,
- parafia Nosków nie obejmuje swym zasięgiem innych wsi.

5.4. Aktywność gospodarcza

Na terenie gminy rozwija się głównie handel, drobny przemysł oraz zakłady obsługujące rolnictwo. Sferę gospodarczą gminy, poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi, tworzą podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON. Na koniec 2011 roku w gminie zarejestrowanych było 500 podmiotów gospodarki narodowej. Wskaźnik aktywności gospodarczej kształtował się na poziomie 59,6 podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

Sektor prywatny to 473 podmioty gospodarcze, czyli 95% wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych na obszarze gminy, pozostałych 27 firm reprezentuje sektor publiczny.

W samym Jaraczewie zarejestrowanych jest 119 podmiotów gospodarczych, czyli zaledwie 23,8% wszystkich przedsiębiorstw gminy. Przeważająca większość z nich – 110 należy do sektora prywatnego, natomiast 9 to przedsiębiorstwa publiczne.

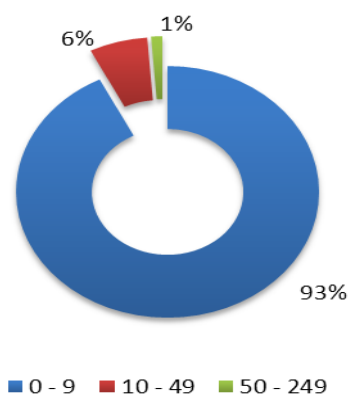
Na pozostałym obszarze gminy działa łącznie 381 jednostek gospodarczych, z których 363 zaliczane są do sektora prywatnego.

Najaktywniejszymi jednostkami gospodarczymi gminy są: Jaraczewo, Nosków, Góra, Rusko.

Największe zakłady produkcyjne w gminie to:

- LARUS PPHU w Jaraczewie, przetwórstwo rybne,
- Zakład Przemysłu Mięsnego BIEGUN Sp. z o.o. w Jaraczewie,
- ABRISO Sp. z o.o. w Górze, produkcja opakowań z tworzyw sztucznych,
- Wytwórnia mozaiki „Osiewicz” Sp.j. w Goli, produkcja parkietów podłogowych,
- RIDA Sp. z o.o. w Wojciechowie, pakowanie cukru,
- „GM” Objektbau PPHU Sp. z o.o. w Zalesiu, produkcja mebli.

Wykres. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS.

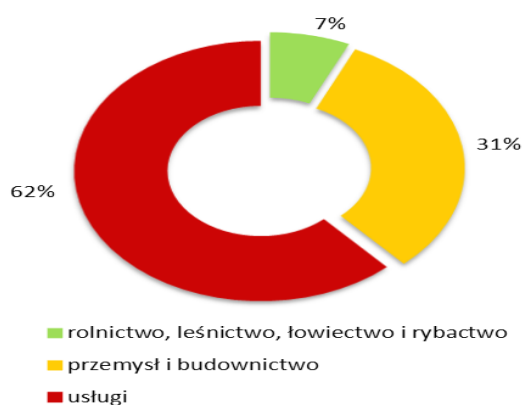
W strukturze wielkościowej przeważają podmioty zaliczane do sektora mikro i małych przedsiębiorstw. Tylko 31 jednostek gospodarczych zatrudnia od 10 do 49 pracowników, a kolejnych 6 to podmioty duże o w których pracuje od 50 do 249 osób. Na terenie gminy nie ma firm największych, w których zatrudnienie przekraczałoby 250 osób.

**Tab. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości i miejscowości
w gminie Jaraczewo w 2011 r.**

Miejscowość	ogółem	0 – 9	10 – 49	50 – 249
Bielejewo	4	4	0	0
Brzostów	19	18	1	0
Cerekwica Stara	9	9	0	0
Gola	20	16	3	1
Góra	58	53	5	0
Jaraczewo	119	111	7	1
Łobez	17	17	0	0
Łobzowiec	12	12	0	0
Łowęcice	5	4	0	1
Łukaszewo	2	2	0	0
Niedźwiady	2	2	0	0
Nosków	63	60	2	1
Cerekwica Nowa	9	7	2	0
Panienka	14	14	0	0
Parzęczew	11	11	0	0
Poręba	14	14	0	0
Rusko	54	49	4	1
Strzyżewko	6	6	0	0
Suchorzewko	11	11	0	0
Wojciechowo	32	27	5	0
Zalesie	19	16	2	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Wykres. Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności w gminie Jaraczewo w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS.

Tabela. Podmioty wg rodzajów działalności i wg miejscowości w 2011 r.

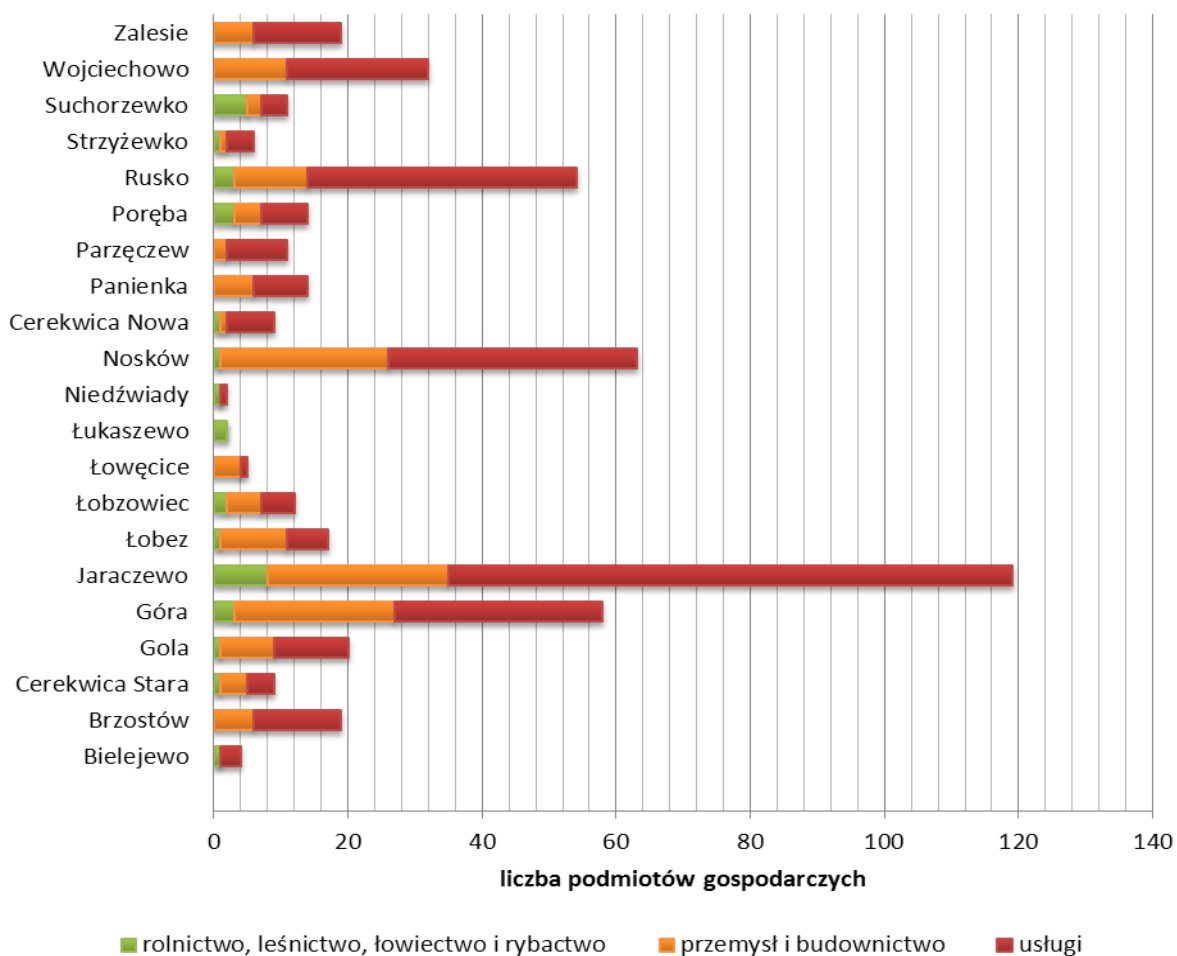
Miejscowość	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	usługi
Bielejewo	1	0	3
Brzostów	0	6	13
Cerekwica Stara	1	4	4
Gola	1	8	11
Góra	3	24	31
Jaraczewo	8	27	84
Łobez	1	10	6
Łobzowiec	2	5	5
Łowęcice	0	4	1
Łukaszewo	2	0	0
Niedźwiady	1	0	1
Nosków	1	25	37
Cerekwica Nowa	1	1	7
Panienka	0	6	8
Parzęczew	0	2	9
Poręba	3	4	7
Rusko	3	11	40
Strzyżewko	1	1	4
Suchorzewko	5	2	4
Wojciechowo	0	11	21
Zalesie	0	6	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Głównym ośrodkiem gospodarczym gminy jest miejscowość Jaraczewo, w której koncentruje się najwięcej przedsiębiorstw. W profilu działalności gospodarczej przeważa sektor usługowy, który skupia 62% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych gminy. Duże znaczenie w lokalnej gospodarce odgrywa działalność przemysłowa oraz budownictwo – w sferze tej funkcjonuje 31% ogółu przedsiębiorstw.

W ujęciu przestrzennym ważnymi ośrodkami są także Nosków, Góra i Rusko, w których zarejestrowanych jest łącznie 175 podmiotów gospodarczych z czego, 60 obejmuje branże produkcji i przetwórstwa przemysłowego, a także budownictwa.

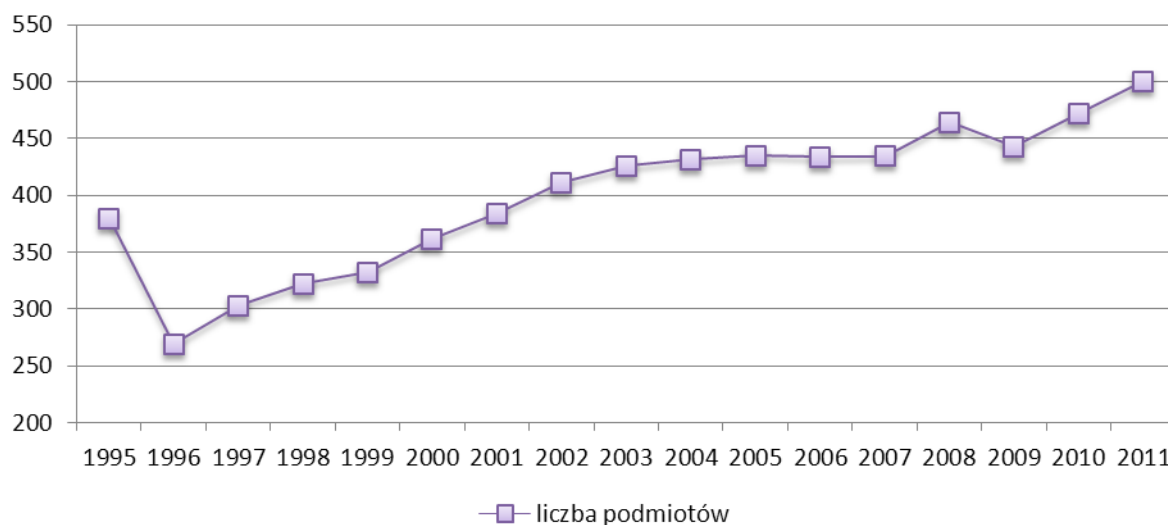
**Wykres. Podmioty wg rodzajów działalności i wg miejscowości
w gminie Jaraczewo w 2011 r.**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS.

Poniżej zamieszczono wykres przedstawiający ilość podmiotów gospodarczych w latach 1995 – 2011. Wynika z niego, że ich liczba mieściła się w przedziale od 269 w roku 1996 do 500 podmiotów w roku 2011. Jednocześnie należy podkreślić, że w analizowanym okresie wyraźnie zauważalna jest tendencja wzrostowa.

**Wykres. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach
1995 – 2011**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS.

W 2011 roku wpisano do Ewidencji Działalności Gospodarczej 60 nowych podmiotów, jednocześnie wydano 37 decyzji o zakończeniu działalności. Również w roku 2010 sytuacja w tym względzie wyglądała korzystnie tj. więcej firm rozpoczęło działalność – 59 niż ją zakończyło – 39.

Wnioski wynikające z powyższych obserwacji są takie, że w ostatnich latach więcej podmiotów gospodarczych rejestruje się w ewidencji niż kończy swoją działalność. Zauważalna jest również stabilizacja ilości decyzji o zakończeniu działalności w ostatnich latach na poziomie ok. 34 decyzji. Procesy takie mogą świadczyć o powolnym, aczkolwiek systematycznym rozwoju gminy.

6. Zagospodarowanie turystyczne

Gmina Jaraczewo jest gminą rolniczą, stąd brak na jej terenie rozbudowanej bazy turystycznej.

Baza noclegowa gminy jest bardzo słabo rozwinięta i stwarza duże ograniczenia w obsłudze ruchu turystycznego, a w szczególności turystyki weekendowej i świątecznej. Gmina w swojej ofercie nie posiada żadnych miejsc noclegowych. Na terenie gminy Jaraczewo nie funkcjonuje żaden: hotel, motel, pensjonat, ośrodek wczasowy, ośrodek szkoleniowy czy gospodarstwo agroturystyczne.

Również baza gastronomiczna, która służy zarówno mieszkańcom, jak

i odwiedzającym turystom, jest na terenie Jaraczewa bardzo słabo rozwinięta. Funkcjonuje tutaj 5 barów, restauracja, pizzeria, ogródek piwny oraz pijalnia piwa znajdujące się w miejscowościach: Jaraczewo, Góra, Gola, Łobez, Nosków, Wojciechowo.

Do najważniejszych miejscowości pod względem turystycznym należą wsie: Jaraczewo, Góra, Gola, Brzostów, Cerekwica, w których najciekawszymi obiektami historycznymi są założenia pałacowe i dworskie wraz z parkami oraz kościoły.

Atrakcyjność gminy podnoszą zbiorniki wodne zlokalizowane na Kanale Obry w okolicy Parzęczewa i na rzece Lubieszce w okolicy Brzostowa.

Na terenie gminy funkcjonują dwie stacje benzynowe zlokalizowane w miejscowościach Jaraczewo i Łobez.

Na obszarze gminy działa Ośrodek Sportu wyposażony w zespół boisk sportowych, podlegający Gminnemu Ośrodkowi Kultury w Jaraczewie.

W obsłudze ruchu turystycznego istotną rolę odgrywają szlaki turystyczne (piesze, rowerowe, konne, kajakowe). Szlaki turystyczne mają na celu umożliwienie jak najszerszemu ogółowi społeczeństwa dotarcie do najciekawszych punktów topograficznych i obiektów krajoznawczych (widokowych, przyrodniczych, architektonicznych, kulturowych). Podróż szlakami i trasami rowerowymi to okazja by dostrzec piękno przyrody i krajobrazu. Ponadto szlaki turystyczne segregują i porządkują ruch turystyczny:

Na terenie gminy wyznaczono 1 szlak turystyczny – szlak rowerowy dookoła Jaraczewa.

Jest to rowerowy pierścień Jaraczewa, który posiada cztery połączenia z innymi szlakami. Na północy łączy się ze szlakami Książa Włkp., a za ich pośrednictwem z wojewódzkim "Szlakiem nadwarciańskim" biegnącym z Poznania przez Koło, Konin do Jeziorska. Na zachodzie dobiega do tras rowerowych Dolska, a za ich pośrednictwem do wojewódzkich "Ziemiańskiego szlaku rowerowego". Na południowym zachodzie łączy się z "Pierwszą Powiatową Trasą Rowerową" Gostynia. Natomiast na wschodzie łączy się z Jarocinem, przez który przebiega szlak wojewódzki "Transwielkopolska trasa rowerowa" i z dworcem kolejowym co integruje szlaki z komunikacją publiczną.

Szlak został zaprojektowany tak, aby umożliwić rowerzystom, oprócz jednokrotnego objechania całego pierścienia, jeszcze inne warianty wycieczek. "Sercem" szlaku, jest rynek w Jaraczewie, z którego wybiegają kolejne szlaki łącznikowe, dobiegające do różnych odcinków pierścienia.

Na trasie znajdują się trzy miejsca postojowe, w których rowerzysta może wypocząć. Miejsca postojowe usytuowane są w Rusku, Parzęczewie i Panience. Szlak rowerowy

umożliwia nie tylko przebywanie na łonie natury, ale daje również możliwość zobaczenia wielu perełek architektonicznych znajdujących się na Ziemi Jaraczewskiej.

7. Ochrona przeciwpowodziowa oraz inne zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zapewnienie bezpieczeństwa ludności i jej mienia należy do obowiązków policji – Rewir Dzielnicowych w Jaraczewie.

Na terenie gminy Jaraczewo nie występują obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią.

Reżim rzeki Obry sprawia, że najbardziej prawdopodobne jest wystąpienie powodzi wskutek wezbrań zimowo-wiosennych. Są to tzw. powodzie roztopowe i roztopowozatorowe.

Okresowe, niewielkie podtopienia mogą pojawiać się w momencie podniesienia stanu wód w ciekach, na skutek wzmożonego ich zasilania (długotrwałe opady deszczu, gwałtowne roztopy). Do lokalnych podtopień może dochodzić w dolinach cieków i rowów melioracyjnych. Miejscowe podtopienia mogą pojawiać się też na całym obszarze gminy na polach uprawnych i łąkach. Gmina posiada obiekty i urządzenia przeciwpowodziowe, będące w administracji Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu.

Długotrwałe okresy bezdeszczowe (występujące zwłaszcza w półroczu letnim), pogłębiają niskie stany wód w rzekach i mogą być przyczyną susz o charakterze: atmosferycznym, glebowym i hydrologicznym.

Gmina Jaraczewo jest obszarem deficytu wód, co jest związane z faktem, że opady są tutaj zdecydowanie niższe od średniego opadu rocznego z wielolecia dla Polski.

Suszą mogą powszechnie towarzyszyć pożary, a obszary szczególnie podatne na ich występowanie to: lasy Nadleśnictwa Jarocin oraz Nadleśnictwa Piaski, zaliczone do I kategorii zagrożenia pożarowego (tzn. zagrożenia dużego i średniego).

Z uwagi na fakt, że sieć kanalizacji sanitarnej jest niedostatecznie rozbudowana, płynne odpady na terenie gminy gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, które w wyniku awarii zbiorniki mogą powodować zanieczyszczenie wód podziemnych. Negatywny wpływ na jakość wód powierzchniowych i podziemnych mają ponadto w gminie: rolnictwo, co wynika z faktu stosowania nawozów sztucznych i naturalnych, środków ochrony roślin, hodowli zwierząt, a także niewłaściwego składowania

i stosowania obornika i gnojowicy. Dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych mogą być szkodliwe również nieoczyszczone wody deszczowe.

W gminie Jaraczewo nie ma terenów potencjalnie zagrożonych występowaniem ruchów masowych ziemi.

Zagrożeniem dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia mogą być potencjalne awarie. Na terenie gminy Jaraczewo nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnych awarii. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, za poważną awarię traktuje się takie zdarzenie losowe (a w szczególności emisję, pożar lub eksplozję), które powstaje w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji. Zdarzenie takie prowadzić może do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi oraz środowiska lub też do powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Do źródeł stwarzających potencjalne zagrożenie poważnymi awariami przemysłowymi (czyli wywołujących potencjalne niebezpieczeństwo dla zdrowia i bezpieczeństwa człowieka) na terenie gminy zaliczyć należy między innymi: rurociąg gazowy oraz linie energetyczne wysokiego napięcia. Dalszym czynnikiem, który może negatywnie oddziaływać na środowisko (w tym na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi), jest pole elektromagnetyczne wytwarzane w otoczeniu elektroenergetycznych linii napowietrznych.

Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 400kV relacji Plewiska – Kromolice – Ostrów Wlkp.

Źródłem emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych są również drogi: krajowa nr 12 a w dalszej kolejności drogi powiatowe i gminne. Zagrożeniem dla człowieka są natomiast substancje emitowane do atmosfery ze źródeł mobilnych (m.in. tlenki węgla, tlenki azotu, ozon). Poruszające się samochody mogą ponadto stanowić poważne zagrożenie dla ludzi (tak dla prowadzących pojazdy, jak dla pieszych i rowerzystów), gdyż przyczyniają się one do wielu wypadków drogowych. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności wywołane oddziaływaniem transportu mają jednak w gminie charakter lokalny – powodują miejscowe pogorszenie warunków życia, pracy i wypoczynku, lokalny hałas czy też zanieczyszczenie powietrza.

Potencjalnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia mogą być wszelkiego rodzaju ekstrema meteorologiczne, jakie w województwie wielkopolskim rejestrowane są bieżąco na podstawie monitoringu Wielkopolskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

8.1. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z dotychczasowego zainwestowania

Obecne zainwestowanie jest podstawą do rozważań nad przyszłymi rozwiązaniami przestrzennymi. Skutki dzisiejszych inwestycji przez długi czas będą odczuwalne nawet, jeśli są one niepożądane.

Pewne występujące obecnie elementy zainwestowania terenu uznać należy za trwałe i muszą zostać utrzymane w przyszłym zagospodarowaniu przestrzennym gminy. O ich trwałości decydują przede wszystkim:

- ranga jaką pełnią na tle kraju, województwa, gminy czy wsi,
- prawna ochrona,
- wartość poniesionych nakładów,
- stan techniczny.

W ramach studium dokonano analizy istniejącego zainwestowania biorąc pod uwagę pełnione funkcje oraz prawidłowość lokalizacji. Uczyniono to na podstawie wykonanej dla potrzeb studium inwentaryzacji urbanistycznej gminy. Wnioski z przeprowadzonej analizy są następujące:

- najtrwalszym elementem zainwestowania jest stan własnościowy gruntów;
- ważnymi, ze względu na rangę elementami zainwestowania, które winny być nienaruszalne w studium, mimo tego, iż czasem mogą stanowić bariery rozwojowe są urządzenia związane z infrastrukturą techniczną: drogi (krajowa, powiatowe, gminne), istniejące linie elektroenergetyczne, istniejące gazociągi oraz urządzenia hydrotechniczne;
- bezwzględного utrzymania wymagają istniejące wsie z historycznie ukształtowaną zabudową, koncentrującą się wokół zespołów pałacowych, dworskich czy folwarcznych, objętych ochroną konserwatorską;
- istniejąca zabudowa wsi nie występuje w formie zwartej; zwykle, jedynie w centrum wsi występuje zabudowa w formie skupionej. Natomiast przeważa zabudowa rozproszona. Nie pozostaje to bez znaczenia dla przyszłego kształtowania jednostek osadniczych: bardzo duży udział będzie stanowiła zabudowa uzupełniająca luki między zabudową istniejącą (tzw. plombowa). Dodatkową korzyścią takiego rozwiązania jest wykorzystywanie w maksymalny sposób uzbrojenia;

- charakter istniejącego zainwestowania, a szczególnie realizowanego w ostatnich kilku latach, mogący świadczyć o trendach występujących w zagospodarowaniu przestrzennym wymaga utrzymania w niniejszym studium. Dotyczy to głównie terenów zainwestowanych oraz wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na cele zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów.

8.2. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z dotychczasowego przeznaczenia terenów

W pracach nad niniejszym studium dokonano rozpoznania stanu planistycznego gminy Jaraczewo.

Na terenie gminy obowiązują obecnie cztery plany miejscowe:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i aktywności gospodarczej położonych w Jaraczewie,
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów aktywizacji gospodarczej, handlu, usług i rzemiosła oraz terenów usług turystyki, sportu i rekreacji położonych w Jaraczewie,
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów działalności gospodarczej z zabudową wielorodzinną położonych w miejscowości Rusko,
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów działalności gospodarczej z zabudową mieszkaniową jednorodzinną z dopuszczeniem prowadzenia działalności rolnej oraz dla obiektów produkcyjnych, składów i magazynów w miejscowości Parzęczew.

Realizacja polityki przestrzennej gminy w głównej mierze opiera się na realizacji wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Dokonano też analizy ustaleń planistycznych, obligujących pośrednio do uwzględnienia w sporządzanym elaboracie nowego studium. Takim dokumentem planistycznym jest Studium uwarunkowań sporządzone w roku 1999 wraz z późniejszymi zmianami. Pod względem przestrzennym ustalenia tego studium stanowią podstawę, jako materiał wejściowy do określenia dalszego przestrzennego rozwoju zagospodarowania obszaru gminy. Dyspozycje te stanowią o dalszej możliwości honorowania wyznaczonych kierunków z możliwością ich kontynuacji na zasadach uwzględniających aktualne potrzeby rozwojowe. Nie zachodzi potrzeba ich weryfikacji poprzez zmianę wyznaczników gospodarki przestrzennej. Najbardziej istotne kontynuacje polityki przestrzennej w zakresie

obszarowym dotyczyć powinny decyzji o obejściu drogowym (obwodnicy) Jaraczewa, rozwoju przestrzennego miejscowości Jaraczewo oraz uwzględnienia korekt dotyczących zagospodarowania pozostałych miejscowości i terenów gminy.

8.3. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z zagospodarowania turystycznego

Obecny stan zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego jest niewystarczający. Wykorzystanie turystyczne gminy jest nieznaczne. Na terenie gminy brak jest miejsc noclegowych, niewielka jest także liczba urządzeń rekreacyjnych i sportowych. Niski rozwój infrastruktury technicznej powoduje, iż pomimo potencjału związanego z akwenami wodnymi, kompleksami leśnymi, wykorzystaniem Obry, jak również walorami środowiska kulturowego ruch turystyczny był niewielki.

Należy podkreślić korzystne warunki dla rozwoju turystyki rowerowej, które są efektem funkcjonowania na terenie gminy szlaku rowerowego dookoła Jaraczewa.

8.4. Społeczne i gospodarcze uwarunkowania rozwoju gminy

Procesy demograficzne na terenie gminy Jaraczewo charakteryzują się względną stabilnością. Zauważalne są niewielkie wahania. Największa dynamika przyrostu naturalnego, nie przekraczająca jednak 4,8‰ przypada na okres 2004 – 2008. W kolejnych latach obserwuje się zmniejszenie tempa przyrostu naturalnego. Niekorzystnie kształtuje się saldo migracji, a mianowicie w całym analizowanym okresie tj. 1995 – 2011 było ono ujemne, za wyjątkiem roku 1997 i 2006, gdy nie przekraczało 3 osób.

W efekcie procesów demograficznych liczba ludności gminy zwiększyła się o 19 osób. Uwzględniając dotychczasowe trendy demograficzne oraz przyjmując założenie utrzymają się one na dotychczasowym poziomie można uznać, że w gminie nie nastąpi znaczne zwiększenie liczby ludności.

Na terenie gminy Jaraczewo przeważają firmy o charakterze usługowym, budowlanym i produkcyjnym prowadzące działalność gospodarczą w większości na rzecz lokalnego rynku zbytu.

Ilość i wielkość podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w gminie Jaraczewo świadczą o przeciętnych warunkach dla rozwoju funkcji gospodarczych.

Mimo zachodzących przekształceń na obszarze gminy: zajmowania przestrzeni rolniczej na cele zabudowy mieszkaniowej, działalności gospodarczej i infrastruktury technicznej oraz komunikacji – funkcja rolnicza nadal będzie kontynuowana. Będzie ona

nadal pełnić bardzo ważną rolę w sferze gospodarczej. Produkcja roślinna i zwierzęca uzależniona jest i będzie od trendów gospodarczych i polityki rolnej.

Gmina posiada możliwości rozwoju funkcji rekreacyjnej, w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i tereny doliny Obry.

Za stworzeniem dodatkowej oferty terenów inwestycyjnych w Jaraczewie i okolicach, przemawia przebieg drogi krajowej nr 12 oraz planowana do zrealizowania – obwodnica Jaraczewa w ciągu tej drogi.

Jednym z ważnych elementów wymagających uzupełnienia w zmianie studium gminy jest infrastruktura sieciowa oraz sieć drogowa.

8.5. Ocena występujących uwarunkowań

Ocena uwarunkowań i możliwości rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego gminy wypada pozytywnie. Rozwojowi gminy sprzyjają:

- potencjał środowiska przyrodniczego, jego duże walory i zasoby, dzięki którym gmina może rozwijać funkcję rolniczą, gospodarczą – eksploatacja surowców naturalnych,
- przebieg drogi krajowej, oddziałującej aktywizująco na otoczenie, zwłaszcza w aspekcie rozwoju funkcji gospodarczych,
- potencjał społeczny, gospodarczy i techniczny gminy.

Natomiast elementem ograniczającym dalszy rozwój gminy jest brak silnych stymulatorów rozwoju. Ponadto czynnikiem ograniczającym jest znaczna odległość od dużych ośrodków miejskich, peryferyjne położenie.

Dodatkowymi uwarunkowaniami, które decydują o obliczu gminy jest infrastruktura techniczna w postaci istniejących i projektowanych sieci elektroenergetycznych linii przesyłowych i gazociągów.

Biorąc powyższe pod uwagę ocenia się, że gmina nie ma istotnych przeciwwskazań do dalszego rozwoju, w którym funkcjami dominującymi będzie rolnictwo, mieszkalnictwo, działalność gospodarcza.

9. Stan prawny gruntów

Własność gruntów na terenie gminy Jaraczewo, obrazuje poniższe zestawienie.

Tabela. Gmina Jaraczewo – własność gruntów w 2012 roku

Sektor własnościowy	Powierzchnia	
	ha	%
Grunty Skarbu Państwa (WRSP, PGL, grunty spółek, inne)	3934	29,5
Grunty komunalne (grunty gminne, powiatowe, wojewódzkie)	286	2,2
Grunty prywatne (osoby fizyczne, osoby prawne, spółdzielnie, kościoły, inne)	9076	68,3
RAZEM	13296	100

Źródło: Główny Urząd Geodezji i Kartografii

Z zestawienia wynika, że na terenie gminy dominują grunty prywatne należące przede wszystkim do osób prywatnych.

Uwagę zwraca fakt, że własność komunalna, nie ma dużego udziału w strukturze własnościowej gminy.

Jednocześnie grunty komunalne są bardzo cennym atutem gminy w prowadzeniu polityki przestrzennej. Umożliwiają pozyskiwanie terenów korzystniej zlokalizowanych do realizacji lokalnych i ponadlokalnych celów publicznych. Przykładem mogą być tereny położone w Jaraczewie w rejonie ul. Golskiej, Topolowej, Kolejowej i Gostyńskiej.

10. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.

Na terenie gminy Jaraczewo jedynymi formami ochrony prawnej (na podstawie Ustawy o ochronie przyrody) są pomniki przyrody. Z 12 form ochrony przyrody – pomników przyrody, 7 znajduje się na terenie parku pałacowego w Górze.

Ponadto na obszarze gminy ochronie na podstawie przepisów szczegółowych podlegają:

- lasy,
- cieki i zbiorniki wodne,

- grunty orne, łąki i pastwiska I, II i III klasy bonitacyjnej,
- złoża surowców mineralnych,
- grupy śródpolnej zieleni wysokiej,
- korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym,
- korytarze ekologiczne o znaczeniu lokalnym,
- parki podworskie,
- gatunki roślin i zwierząt prawnie chronionych.

11. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

Naturalne zagrożenia geologiczne (osuwiska, osiadanie, zapadliska, podtapianie, wstrząsy) wiążą się głównie działalnością górniczą, ale również m. in. z oddziaływaniem klimatu, budową geologiczną, czynnikami antropogenicznymi. Na terenie gminy znajdują następujące zakłady górnicze: Góra (W), Gola, Gola II, Gola III, Gola IV, Gola V, Brzostów, Zalesie, Niedźwiady.

Zgodnie z informacjami, uzyskanymi z Archiwum Geologicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, na terenie gminy Jaraczewo nie występują tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny osuwisk.

Inwentaryzacja terenowa pozwala stwierdzić, że osuwiska mogą pojawić się jedynie na terenach eksploatacji kruszywa naturalnego. Należy jednak uwzględnić fakt, że prowadzenie eksploatacji nakłada obowiązek przyjęcia takiej technologii eksploatacji, która zapewnia ograniczenie ujemnych jej wpływów na środowisko.

12. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych.

12.1. Kopaliny

Gmina Jaraczewo należy do bogatych w złoża surowców pospolitych, występują tu kruszywa naturalne drobne i grube, surowce ilaste ceramiki budowlanej - iłów poznańskich, kreda jeziorna oraz torfy.

Na terenie gminy występują następujące udokumentowane złoża:

- kruszywa naturalnego – „Gola”, „Gola II”, „Gola III”, „Gola IV”, „Łobez”, „Niedźwiady”, „Panienka IV”, „Zalesie”, „Zalesie II”, „Zalesie KR”;

- surowców ilastych ceramiki budowlanej – „Brzostów”, „Góra”;
- kredy – „Panienka”.

Kruszywo naturalne grube, skupiające się głównie w północnej części gminy Jaraczewo, to utwory pochodzenia glacialnego oraz fluwioglacialnego. Są to udokumentowane złoża „Panienka IV” oraz „Zalesie”. W minionych latach eksploatowano tu również złożo „Panienka” i „Panienka III”. Obecnie złoża te są wyeksploatowane i zrehabilitowane – złożo „Panienka III” w kierunku rolnym, złożo „Panienka” w kierunku wodnym (zbiornik wodny wykorzystywany w celach rekreacyjnych). Złożo „Panienka IV” rozpoznane zostało w 1988 r. (Karta rejestracyjna złoża KN dla potrzeb budownictwa). Zasoby złoża wg bilansu zasobów wynoszą 634,8 tys. ton o punkcie piaskowym śr. 82,4% i zawartości pyłów min. - 4,7%. Złożo zalega na powierzchni 39 200 m² warstwą o miąższości 8,0 – 11,8 m pod nakładem 0,2 – 3,5 m, śr. 1,8 m.

Drugim występującym na terenie gminy złożem kruszywa naturalnego grubego jest złożo „Zalesie”. Jego zasoby wynoszą 645,7 tys. ton pospółki o punkcie piaskowym 69,9% oraz 702,2 tys. ton piasku o punkcie piaskowym 94,3%. Złożo charakteryzuje się dość znaczną zawartością pyłów min. 3,2 – 4,3 %. Miąższość wynosi 5,5 – 10,7 m, nakład natomiast 0,2 - 3,0 m.

Natomiast wielkość zasobów możliwych do wydobywania złoża „Zalesie KR” określono na 522,8 tys. ton. przy minimalnym stopniu wykorzystania zasobów przemysłowych złoża 0,92.

Kruszywo naturalne drobne udokumentowane zostało w miejscowości „Brzostów” w obrębie utworów fluwioglacialnych. Udokumentowane tu pole „Brzostów II” zostało rozpoznane w 1967 r. Przydatność piasków tu występujących określona została jako surowca schudzającego w cegielni Brzostów na terenie gminy Jarocin. Zasoby piasków wg bilansu na dzień 1.07.1967 r wynosiły 87 tys. m³. Złożo obecnie jest niezagospodarowane.

Na terenie gminy Jaraczewo zarejestrowano nielegalną eksploatację piasku w miejscowości Gola I oraz Panienka. Obecnie prowadzona jest nierytmiczna eksploatacja w wyr. nr 1 przez prywatnego użytkownika dla własnych potrzeb. Wydobywany piasek różnoziarnisty przewarstwiony pospółką, czasami z domieszką pyłów przydatny jest dla budownictwa i budowy dróg.

Na omawianym obszarze prowadzono szereg prac poszukiwawczych za kruszywem naturalnym w rejonie Brzostowa, Panienki, Jaraczewa oraz Goli. Z ww. rejonów tylko w okolicach Panienki dość intensywnie eksploatowane było przez „Kruszgeo” Poznań udokumentowane złożo piasków ze żwirem. Obecnie złożo jest wyeksploatowane.

Surowce ilaste ceramiki budowlanej eksploatowane są na terenie gminy Jaraczewo w miejscowości Góra. Złoże „Góra” udokumentowane zostało w 1955 r. Zasoby bilansowe określone wówczas wyniosły 293,2 tys. m³ ilów i mułków plioceńskich. Obecnie złoże jest wyeksploatowane. W przygotowaniu znajduje się dodatek do dokumentacji w kat B + C1 w sąsiedztwie starego złoża. Seria ilasta występująca w złożu „Góra” charakteryzuje się skurczliwością wysychania 9,8 - 11,1%, wodą zasobową 24,1 - 29,3%, wytrzymałością na ściskanie 104 - 186 kg / cm², nasiąkliwością 10,9 - 11, 9%. Użytkownikiem złoża „Góra” jest Krotoszyńskie Przedsiębiorstwo Ceramiki Budowlanej posiadające koncesję, produkujące z surowca ilastego cegłę pełną i kratówkę.

Złoże kredy jeziornej „Panienka” (obszar nr II a) udokumentowane zostało w 1989 r.

Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Torfbud” wykazało obecność surowca na polu A. Udokumentowano wówczas 349,1 tys. m³ kredy jeziornej i gytii wapiennej o średniej zasadowości ogólnej w przeliczeniu na CaO - 40,84% i śr. wilgotności naturalnej 67,6%. Kopalnią towarzyszącą jest torf w ilości 100 tys. m³. Złoże „Panienka” zalega na powierzchni 102 570 m² warstwą o miąższości śr. 3,0 m pod nadkładem śr. 1,5 m. Złoże jest obecnie niezagospodarowane. Surowiec nadaje się do wykorzystania w rolnictwie.

Na terenie gminy udokumentowano również złoże torfu. W 1958 r. „Geotorf” w Warszawie opracował „Dokumentację geologiczną złoża torfu „Panienka - Niedźwiady”. Rozpoznano wówczas surowiec zalegający na 6 polach w ilości 2463 tys. m³ - zasoby pozabilansowe oraz 254 tys. m³ - zasoby bilansowe. Występujący tu torf to torf typu niskiego, turzycowy i trzcinowo - turzycowy. Średni stopień rozkładu wynosi 33 - 39%, śr. popielność 16,9 - 31,8%. Miąższość złoża waha się od 0,66 do 0,97 m. Lokalizacja złoża na mapie utrudniona jest ze względu na brak mapy lokalizacyjnej w dokumentacji. Ww. złoże jest nieeksploatowane a jego przydatność opałowa jest znikoma. Właściwe jego zagospodarowanie to łąkarstwo.

Wszystkie wyżej wymienione złoża znajdują się poza obszarem gleb chronionych oraz ekosystemów leśnych, przez co eksploatacja mają charakter bezkolizyjny.

12.2. Wody podziemne

Obszar gminy Jaraczewo położony jest poza terenami Głównych Zbiorników Wód Podziemnych oraz poza obszarami zasobowymi i obszarami zasilania wyznaczonymi dla ujęć wód podziemnych.

Użytkowym poziomem wodonośnym występującym na terenie gminy jest poziom czwartorzędowy, natomiast lokalnie występuje poziom trzeciorzędowy.

Poziom czwartorzędowy ma charakter dwudzielny. Obecność pierwszego, płytszego poziomu wodnego - uwarunkowana jest budową geologiczną oraz morfologią terenu. Wody gruntowe związane z osadami piaszczystymi w obrębie wysoczyzny generalnie zalegają głębiej niż 1,5 m p.p.t. W obrębie gruntów spoistych – glin, woda nie tworzy jednolitego poziomu lecz pojawia się w postaci sączeń na zmiennej głębokości 1,0 – 3,0 m p.p.t. W obrębie dolin rzecznych wody pierwszego poziomu wód czwartorzędowych kształtują się, w zalegających od powierzchni madach piaszczysto-gliniastych, podścielonych piaskami, na poziomie 0,8 – 2,0 m p.p.t.

Zasilanie płytkiego poziomu wód czwartorzędowych następuje w głównej mierze poprzez infiltrację opadów, lokalnie drenaż wód powierzchniowych.

Głębszy poziom czwartorzędowy związany jest z serią piaszczysto-żwirową pochodzenia fluwioglacjalnego bądź też interglacjalnego. Zalega on na zmiennej głębokości 16,0 – 73,0 m. Woda tego poziomu znajduje się pod napięciem hydrostatycznym nadległych warstw trudno przepuszczalnych. Zwierciadło dynamiczne zalega na zmiennej głębokości zależnej od głębokości warstwy wodonośnej i waha się w granicach 4 – 69 m p.p.t. Zwierciadło ustabilizowane kształtuje się na poziomie 0,9 – 10,2 m p.p.t. Wydajność tego poziomu jest stosunkowo wysoka i wynosi 40 – 100 m³/h, przy depresji 0,2 – 13 m. Pobór ich dokonuje się w 4 ujęciach wodnych w Górze, Bielejewie oraz we wsi Rusko.

Poziom wód trzeciorzędowych związany jest z przewarstwieniami piaszczystymi w miąższej serii iłów płoceńskich bądź mioceńskich. Wody te występują na głębokości 140 – 160 m p.p.t. Zwierciadło wody ma charakter subartezyjski. Zwierciadło statyczne zaznacza się na głębokości średnio 2 – 10 m p.p.t. Wydajności wynoszą w tym przypadku ca 40 – 100 m³/h, przy depresji 15 – 30 m. Na terenie gminy 3 otwory ujmują wody poziomu trzeciorzędowego: Jaraczewo (dwa ujęcia) i Nosków.

Poziom jurajski zaznacza się na całym obszarze gminy. Związany jest on z piaskowcami i piaskami jury dolnej i środkowej. Miąższość warstwy wodonośnej wynosi kilkadziesiąt metrów. Na terenie gminy brak ujęć wód jurajskich.

Zabezpieczenie ujęć wodnych przed niekorzystnym wpływem otoczenia następuje poprzez wyznaczanie stref ochrony sanitarnej bezpośredniej. Wszystkie eksploatowane ujęcia wodne posiadają tę strefę w granicach 8 – 10 metrów.

Strefa ochrony sanitarnej pośredniej nie została określona w przypadku ujęcia w Noskowie, gdzie występowanie w nadkładzie wodonośnym znacznej miąższości iłów nieprzepuszczalnych oraz słaboprzepuszczalnych glin (141,9 m) stanowi dostateczne zabezpieczenie. Podobnie ujęcia w Jaraczewie, gdzie głębokość posadowienia filtra oraz

przykrycie warstwami nieprzepuszczalnymi przeciwdziałają ewentualnym zanieczyszczeniom wód.

Ujęcia w Rusku i Górze (projektowana strefa szer. 30 m) nie posiadają strefy ochrony pośredniej (brak opracowania hydrogeologicznego). Odnosnie ustalenia strefy ochrony pośredniej ujęć wodnych zlokalizowanych na terenie Zakładu Rolniczego Rusko w Bielejewie brak danych.

Położenie gminy Jaraczewo na terenie „Płyty Krotoszyńskiej” – wykazującej zakłócenia gospodarki wodnej nie posiada radykalnego odzwierciedlenia w niedoborze wody gminy poza okresami suszy. Ujęcia wodne w pełni zaspokajają lokalne zapotrzebowania oraz umożliwiają prowadzenie procesu wodociągowania wsi.

12.3. Tereny wymagające rekultywacji

Na obszarze gminy występują poeksploatacyjne tereny złoża kruszywa naturalnego oraz złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej. Jednocześnie są to tereny na których prowadzona jest rekultywacja lub tereny na których rekultywację już zakończono.

I tak dla terenu obejmującego złożę kruszywa naturalnego „Gola” określono wodny kierunek rekultywacji dla głównej części obszaru górniczego na powierzchni 1 ha, zaś dla pozostałej części obszaru górniczego obejmującej 0,3 ha kierunek rolny. Ponadto dla terenu znajdującego się poza obszarem górniczym, który naruszonym został przez działalność na złożu „Gola”, prowadzony jest rolny kierunek rekultywacji.

Natomiast tereny występowania części złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Góra” objęto następującymi kierunkami rekultywacji:

- wodny kierunek rekultywacji na powierzchni ok. 4 ha,
- rolny kierunek rekultywacji na powierzchni ok. 1 ha,
- kierunek o charakterze zadrzewieniowym na powierzchni ok. 6 ha.

Pozostałe tereny na których prowadzona jest obecnie eksploatacja kopalin będą również poddane rekultywacji. Taki obowiązek ciąży na użytkowniku tych złóż. Po zakończeniu eksploatacji tereny wyrobisk będą zrehabilitowane zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r., o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Z uwagi na istniejące uwarunkowania środowiskowe przyjęto, że najważniejszym kierunkiem rekultywacji przekształconych terenów będzie w zależności od wymogów kierunek rolny, zadrzewiony oraz wodny.

13. Występowanie terenów górniczych na podstawie przepisów odrębnych.

Na terenie gminy prowadzona jest eksploatacja 8 złóż kruszywa naturalnego, są to złoża: „Gola”, „Gola II”, „Gola III”, „Gola IV”, „Gola V”, „Brzostów”, „Zalesie”, „Niedźwiady”. Ponadto eksploatowane jest także złożo surowców ilastych ceramiki budowlanej „Góra (W)”.

Eksploatacja wszystkich złóż prowadzona jest w oparciu o ważne koncesje. Koncesja, zgodnie z art.22 i 25 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity Dz.U. Nr 228, poz.1947 z 2005 r.), określa rodzaj i sposób prowadzenia działalności objętej koncesją, przestrzeń, w granicach której ma być prowadzona działalność, okres ważności koncesji ze wskazaniem terminu rozpoczęcia działalności. Wyznacza również granice obszaru i terenu górniczego oraz określa zasoby złoża kopaliny możliwe do wydobycia, a także inne wymagania w zakresie bezpieczeństwa powszechnego i ochrony środowiska.

Na obszarach występowania złóż nie występują obiekty wymagające zabezpieczenia, takie jak: linie energetyczne, wodociągowe, zabytki architektury, budowle inżynierskie, w związku z powyższym nie ma potrzeby wyznaczania filarów ochronnych.

Ponadto terenie gminy w jej północno-wschodniej części występuje projektowany obszar i teren górniczy „Roszków”.

14. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami.

14.1. Sieć drogowa

Układ komunikacyjny na terenie gminy Jaraczewo tworzy sieć drogowa, w skład której wchodzi drogi publiczne: krajowe, powiatowe i gminne. Drogi niezaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych stanowią drogi wewnętrzne.

Sieć drogową na terenie gminy Jaraczewo tworzą:

- droga krajowa nr 12, pod zarządem Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Poznaniu,
- drogi powiatowe, administrowane przez Zarząd Dróg Powiatowych w Jarocinie,

- drogi gminne, pod zarządem administracji gminy Jaraczewo.

Droga krajowa

Droga krajowa nr 12 Głogów – Leszno – Gostyń – Jarocin – Pleszew (od drogi S11) – Kalisz – Sieradz – Lublin – Chełm posiada klasę techniczną GP – główna ruchu przyspieszonego. Droga ta prowadzi ruch drogowy od przejścia granicznego na zachodniej granicy kraju do granicy wschodniej. Przebieg drogi przez centrum Jaraczewa ulicami Gostyńską, Kolejową, Jarocińską i przez wieś Łobez stanowi uciążliwość dla mieszkańców wynikającą z prowadzenia ruchu tranzytowego ulicami po których odbywa się ruch lokalny. Droga ta przebiega również przez obszar wsi Brzostów gdzie występują dwa nie normatywne odwrotne łuki.

Dla zapewnienia większego bezpieczeństwa drogowego i zmniejszenia uciążliwości związanej z ruchem pojazdów ciężarowych w obszarze Jaraczewa i wsi Łobez, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Poznaniu planuje obwodnicę drogową. W obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo zapisane zostały obwodnice miejscowości: Jaraczewo, Łobez i Brzostów. Obwodnica drogowa Jaraczewa została zapisana w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego z 2010 roku.

Drogi wojewódzkie

Przez teren gminy nie przebiegają drogi wojewódzkie.

Drogi powiatowe

Przez teren gminy przebiega 14 dróg powiatowych.

Szczegółowy wykaz dróg powiatowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Gmina Jaraczewo - wykaz dróg powiatowych

L.p.	Numer drogi	Przebieg
1.	4087P	(Mchy) - gr. powiatu jarocińskiego – Niedźwiady – gr. powiatu gostyńskiego – Borek Wlkp.
2.	3744P	(Kruczyn) - gr. powiatu jarocińskiego – Panienka – Zalesie – Brzostów
3.	3679P	(Boguszyn) - gr. powiatu jarocińskiego – Panienka

4.	4927P	(Bruczków) - gr. powiatu jarocińskiego - Rusko
5.	4169P	Rusko – gr. powiatu krotoszyńskiego – (Borzęciczki)
6.	4182P	Niedźwiady – Gola – Jaraczewo
7.	4183P	Zalesie – Góra – Nosków
8.	4184P	Mieszków – Zalesie
9.	4205P	Jarocin – Roszków – Nosków – Rusko
10.	4206P	Rusko – Potarzyca – Golina
11.	4207P	Jaraczewo – Cerekwica – Rusko
12.	4208P	Góra – Przemysławki
13.	4209P	Nosków – Cerekwica
14.	4210P	Cerekwica - Strzyżewko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Gminy Jaraczewo.

Drogi gminne

Przez teren gminy przebiega 47 dróg gminnych. Szczegółowy wykaz dróg przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Gmina Jaraczewo - wykaz dróg gminnych

L.p.	Numer drogi	Przebieg
1.	611021P	Gola (ul. Okrężna)
2.	611022P	Gola (ul. Huby)
3.	611023P	Jaraczewo
4.	611024P	Gola (ul. Leśna)
5.	611025P	Jaraczewo - Wojciechowo
6.	611026P	Łobez - Panienka
7.	611027P	Łobez - Góra
8.	611028P	Łobez - Łobzowiec
9.	611029P	Góra (ul. Spółdzielcza)

10.	611030P	Poręba
11.	611031P	Poręba
12.	611032P	Cerekwica Nowa - Rusko (ul Kasztanowa)
13.	611033P	Rusko (ul. Jabłoniowa) - Cerekwica Stara
14.	611034P	Rusko (ul. Folwarcza)
15.	611035P	Suchorzewko
16.	611036P	Cerekwica Stara
17.	611037P	Cerekwica Stara - Łobzowiec
18.	611038P	Nosków (ul. Łąkowa)
19.	611039P	Nosków (ul. Potarzycka) - Potarzyca
20.	611040P	Nosków (ul. Szkolna) - Parzęczew
21.	611041P	Góra (ul. Polna)
22.	611042P	Brzostów - Zalesie
23.	611043P	Brzostów - Roszków
24.	611044P	Panienka - Bielejewo - Zalesie
25.	611045P	Nosków (ul. Polna)
26.	611046P	Panienka
27.	611047P	Panienka
28.	611048P	Wojciechowo - Łowęcice
29.	611049P	Wojciechowo
30.	611050P	Poręba - Łowęcice
31.	611051P	Parzęczew - Góra
32.	611052P	Cerekwica Nowa - Cerekwica Stara
33.	611053P	Góra - Panienka
34.	611054P	Niedźwiady - Jawory
35.	611055P	Strzyżewko - Bolesławów
36.	611056P	Suchorzewko - Wyrębin
37.	611057P	Suchorzewko - Szymanów

38.	611058P	Łobez - Wojciechowo
39.	611059P	Gola (ul. Łukaszewska) - Łukaszewo - Wojciechowo
40.	611060P	Wojciechowo - Skoków
41.	611061P	Łowęcice - Poręba - Bruczków
42.	611062P	Cerekwica Stara - Łowęcice
43.	611063P	Rusko (ul. Strzyżewska) - Strzyżewko
44.	611064P	Parzęczew - Brzostów
45.	611065P	Nosków (ul. Okrężna)
46.	603004P	Niedźwiady - Ługi
47.	603022P	Jaraczewo - Chwałkowo Kościelne

Drogi w terenach zabudowanych mają przekrój uliczny, w pasie drogowym znajdują się jedno - lub obustronne chodniki oraz pasy zieleni.

Na terenie gminy nawierzchnię bitumiczną posiadają droga krajowa i drogi powiatowe, a także część dróg gminnych.

Drogi rowerowe

Obsługa wewnętrzna gminy komunikacją rowerową realizowana jest głównie poprzez sieć dróg gminnych i powiatowych oraz dróg wyższego rzędu. Na terenie gminy brak jest ścieżek rowerowych w ciągach głównych dróg, co nie sprzyja zapewnieniu bezpieczeństwa uczestnikom ruchu.

Na terenie gminy funkcjonuje szlak rowerowy dookoła Jaraczewa. Rowerowy pierścień Jaraczewa posiada cztery połączenia z innymi szlakami. Na północy łączy się ze szlakami Książa Wlkp., a za ich pośrednictwem z wojewódzkim "Szlakiem nadwarciańskim" biegnącym z Poznania przez Koło, Konin do Jeziorska. Na zachodzie dobiega do tras rowerowych Dolska a za ich pośrednictwem do wojewódzkich "Ziemiańskiego szlaku rowerowego". Na południowym zachodzie łączy się z "Pierwszą Powiatową Trasą Rowerową" Gostynia. Natomiast na wschodzie łączy się z Jarocinem przez który przebiega szlak wojewódzki "Transwielkopolska trasa rowerowa" i z dworcem kolejowym co integruje szlaki z komunikacją publiczną.

Miejsca postojowe

Na terenie Jaraczewa znajdują się wydzielone miejsca postojowe, które zostały zlokalizowane w centrum miejscowości w okolicach Rynku.

Dodatkowe miejsca postojowe w mieście oraz na terenie gminy zlokalizowane są w pobliżu: budynków użyteczności publicznej, zakładów produkcyjnych, gospodarczych i usługowych.

W związku z systematycznym wzrostem ruchu samochodowego proponuje się zapewnienie kolejnych miejsc postojowych.

14.2. Sieć kolejowa

Przez teren gminy przebiegają dwie linie kolejowe:

- nr 369 Śrem – Mieszków (linia nieczynna),
- nr 360 Jarocin – Gostyń – Kąkolewo (Leszno) – linia lokalna drugorzędna ze stacjami Wojciechowo, Łobzowiec, Góra.

Ruch pociągów na linii nr 360 został wstrzymany 11 grudnia 2011 roku. Zgodnie z decyzją Urzędu Marszałkowskiego na odcinku Leszno – Gostyń, szynobusy zostały zastąpione komunikacją autobusową, a pomiędzy Gostyniem i Jarocinem ruch nie będzie prowadzony.

14.3. Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Poziom wodonośny na terenie gminy występuje w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych. Sposób zaopatrzenia w wodę poszczególnych miejscowości przedstawia się następująco:

- wodociąg grupowy Nosków – Dąbrowa (wieś położona jest na terenie gminy Jarocin) zasilany jest z 2 studni głębinowych. Ujęcie wodne posiada wyznaczoną strefę ochrony sanitarnej bezpośredniej szerokości 10 metrów Gmina posiada pozwolenie wodno-prawne na pobór wód podziemnych dla potrzeb wodociągu wiejskiego do roku 2016,
- wodociąg grupowy Jaraczewo, zaopatruje w wodę wsie Jaraczewo, Gola I, Wojciechowo, Łowęcice a docelowo Gola II, Łukaszewo, Niedźwiady i Łobez. Wodociąg zasilany jest z 2 studni głębinowych. Ujęcie wodne posiada wyznaczoną strefę ochrony sanitarnej bezpośredniej szerokości 8 metrów. Gmina

posiada pozwolenie wodno-prawne na pobór wód podziemnych dla potrzeb wodociągu wiejskiego do roku 2015,

- wodociąg grupowy Bielejewo, zaopatruje w wodę wsie Bielejewo i Panienka zrealizowany na początku lat dziewięćdziesiątych. Wodociąg zasilany jest ze studni głębinowej w Bielejewie. Gmina posiada pozwolenie wodno-prawne na pobór wód podziemnych dla potrzeb wodociągu wiejskiego do roku 2014. Ujęcie wodne posiada wyznaczoną strefę ochrony sanitarnej bezpośredniej szerokości 8 metrów,
- wodociąg grupowy Góra, zaopatruje w wodę wsie Góra, Parzęczew, Zalesie, Brzostów, Łobzowiec, Wojciechowo, Poręba Łowęcice zasilany jest z 2 studni głębinowych. Ujęcie wodne posiada wyznaczoną strefę ochrony sanitarnej bezpośredniej szerokości 8 metrów sanitarnej bezpośredniej szerokości 10 metrów oraz strefę ochrony pośredniej szerokości 30 metrów. Gmina posiada pozwolenie wodno-prawne na pobór wód podziemnych dla potrzeb wodociągu wiejskiego do roku 2017,
- wodociąg grupowy Rusko, zaopatruje w wodę wsie Rusko, Strzyżewko, Cerekwica Nowa i Stara. Jest to wodociąg zrealizowany w ostatnich latach, który zasilany jest z 2 studni głębinowych. Gmina posiada pozwolenie wodno-prawne na pobór wód podziemnych dla potrzeb wodociągu wiejskiego do roku 2018.

Docelowo planowane jest połączenie wszystkich wodociągów w obieg pierścieniowy tak, aby można było wyrównać okresowe niedobory wody.

Odprowadzanie ścieków

Z terenu gminy ścieki odprowadzone są do oczyszczalni w Cielczy w gminie Jarocin. Systemem kanalizacji sanitarnej objęte są wsie: Jaraczewo, Wojciechowo, Łowęcice, Łobez, Góra, Brzostów.

Ponadto w gminie Jaraczewo funkcjonują lokalne oczyszczalnie ścieków, zlokalizowane przy niektórych obiektach przemysłowych i użyteczności publicznej:

- oczyszczalnia „BIOBLOK” o wydajności 50 m³/dobę przy Zakładzie Przetwórstwa Mięsnego „Biegun” w Jaraczewie,
- oczyszczalnia kontenerowa przy blokach Spółdzielni Mieszkaniowej o wydajności 50 m³/dobę w Jaraczewie,
- oczyszczalnia kontenerowa przy Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w

Cerekwicy Nowej o wydajności 10 m³/dobę,

- oczyszczalnia kontenerowa typu „Nebraska” przy szkole w Rusku i planowana przy szkole w Jaraczewie.

Brak systemowej gospodarki ściekowej przy prawie całkowitym zwodociągowaniu powoduje zanieczyszczenie gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Gmina posiada „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Jaraczewo” opracowane w 2009 roku.

Systemem elektroenergetycznym na terenie gminy zarządza ENERGA - Operator S.A. Teren gminy pokrywa sieć linii elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia zapewniając dostęp do energii elektrycznej wszystkim mieszkańcom gminy.

Na terenie gminy brak jest stacji transformatorowej 110/15kV. Linie średniego napięcia 15kV które zapewniają zaopatrzenie dla gminy w energię elektryczną zasilane są z GPZ Jarocin Płd. Na terenie gminy znajdują się stacje transformatorowe 15/0,4kV w liczbie 97. Obecny system elektroenergetyczny zaspakaja potrzeby energetyczne gminy.

Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 400kV relacji Ostrów Wlkp. – Kromolice – Plewiska.

Zaopatrzenie w energię cieplną

W gminie Jaraczewo nie istnieje system ciepłowniczy. Domy jednorodzinne i mieszkania w budownictwie wielorodzinnym ogrzewane są indywidualnymi systemami grzewczymi. Dominują systemy centralnego ogrzewania (ogrzewanie z kotłowni w budynkach wielorodzinnych i jednorodzinnych) oraz ogrzewanie indywidualnymi piecami.

Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia z kopalni w Mieszkowie (gmina Jarocin):

- DN 500 Krobia – Piaski – Żerków,
- DN 200 Drzonek – Klęka – Jarocin,
- DN 80 (do Borku) w zachodniej części gminy,
- DN 200 Ośrodek Grupowy Roszków – m. Góra.

W obszarze gminy znajdują się zlikwidowane odwierty, Jaraczewo 1 i 2 oraz Klęka 14

od których należy zachować strefy ochronne 5 – 10 metrów. W strefie tej oraz na zlikwidowanych odwiertach zabrania się wznoszenia jakichkolwiek obiektów.

We wschodniej części gminy leży część złoża gazu ziemnego Roszków. Teren gminy objęty jest koncesjami na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego:

- Koncesja Śrem – Jarocin nr 29/2001/p z dnia 28.09.2001 ważna do dnia 28.09.2012 r.,
- Koncesja Jaraczewo – Pogorzela nr 28/2001/p z dnia 28.09.2001 ważna do dnia 28.09.2012 r.

Odbiorcy w gminie są zasilani gazem ziemnym Gz-35. Sieć gazowa dystrybucyjna jest doprowadzona do 10 miejscowości: Jaraczewo, Gola, Góra, Cerekwica, Nosków Łobez, Rusko, Suchorzewko, Wojciechowo, Zalesie.

Około 12% mieszkań jest przyłączonych do sieci gazowej. Brak chęci przyłączenia wynika z konieczności poniesienia dodatkowych kosztów przyłączenia oraz przeróbki systemu ogrzewania. O doprowadzeniu sieci gazowej do odbiorców decyduje rachunek ekonomiczny. Dystrybutor nie doprowadza sieci gazowej do zabudowy rozproszonej i małym zużyciu gazu.

Gospodarka odpadami

Gospodarkę odpadami komunalnymi organizuje i nadzoruje Urząd Gminy. Funkcjonuje tu zorganizowany system zbiórki odpadów komunalnych obejmujący ponad 61% mieszkańców obsługiwany przez firmy posiadające zezwolenia. Na terenie gminy prowadzona jest również selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych.

15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, w tym stopnia uporządkowania gospodarki ściekowej, energetycznej i gospodarki odpadami.

W studium uwzględniono zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego uchwalonego przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XLVI/690/10 z dnia 26 kwietnia 2010 roku:

- drogę krajową nr 12 Głogów – Leszno – Gostyń – Jarocin – Pleszew (od drogi S11) – Kalisz – Sieradz – Lublin – Chełm wraz z postulowaną klasą techniczną GP na odcinku Głogów – Leszno – Gostyń – Jarocin,
- planowaną obwodnicę miejscowości Jaraczewo w ciągu drogi krajowej nr 12,
- linię kolejową drugorzędną nr 360 Jarocin – Gostyń – Kąkolewo (Leszno),
- linię elektroenergetyczną 400 kV relacji Ostrów – Kromolice - **Plewiska**
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500 Krobia – Piaski – Żerków,
- zbiorniki retencyjne „Góra”, „Jaraczewo”,
- obszary zagrożone występowaniem powodzi.

KIERUNKI

1. Cele polityki przestrzennej gminy

Podstawowe cele polityki przestrzennej zawartej w Studium są rozwinięciem MISJI, przyjętej w „Strategii rozwoju Gminy Jaraczewo na lata 2002-2012”, opracowanej przez Urząd Gminy Jaraczewo w roku 2002 roku. Misja określa, jaki powinien być wizerunek gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Mimo upływu okresu obowiązywania Strategii, biorąc jednak pod uwagę wszystkie zdefiniowane uwarunkowania rozwoju gminy przyjęto, że nadal obowiązuje następująca deklaracja:

„JARACZEWO JEST GMINĄ NOWOCZEŚNIE ZARZĄDZANĄ,
ZACHOWUJĄCĄ TRADYJCJE DOBREGO GOSPODAROWANIA
JEJ MISJĄ JEST ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM WYSOKIEGO POZIOMU
ŻYCIA, DOSTĘPU DO EDUKACJI I KULTURY, W WARUNKACH ROZWIJAJĄCEJ
SIĘ GOSPODARKI, CZYSTEGO ŚRODOWISKA ORAZ ŁADU
I ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO”.

Opierając się na uwarunkowaniach rozwojowych gminy przyjęte cele polityki przestrzennej wytyczają główne kierunki rozwojowe. Ich realizacja ma pomóc w dążeniu do osiągnięcia zakładanych w misji celów.

Cele polityki przestrzennej Gminy zawarte w Studium w sposób bezpośredni nawiązują do celów zapisanych w Strategii.

- I. rozwój infrastruktury technicznej poprzez:
 - wprowadzenie nowoczesnych i ekologicznych rozwiązań w tej dziedzinie;
 - zapewnienie odpowiedniego standardu wyposażenia w infrastrukturę techniczną na terenie całej gminy;
- II. wspieranie lokalnej gospodarki poprzez:
 - zwiększenie dywersyfikacji lokalnej gospodarki, a co za tym idzie zwiększenie zatrudnienia w przemyśle i usługach;
 - zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców;
 - tworzenie kompletnej oferty terenów inwestycyjnych;

- rozwój funkcji turystycznych;

III. rozwój szkolnictwa i usług dla mieszkańców poprzez:

- zapewnienie jak najlepszego poziomu edukacji podstawowej;
- dostęp do wysokiej jakości usług, jak najbliższej miejsca zamieszkania.

Rozwój Gminy Jaraczewo powinien wynikać również z naturalnych trendów rozwojowych i uwzględniać predyspozycje środowiska przyrodniczego.

Ustalenia dotyczące polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy muszą odpowiadać uwarunkowaniom zewnętrznym i wewnętrznym omówionym w części Uwarunkowania.

Pierwsza część elaboratu studium - Uwarunkowania, zawiera informację stanowiącą podstawę do przyjęcia Kierunków, czyli polityki gminy, nastawionej na dalszy rozwój. Główne uwarunkowania Gminy Jaraczewo:

- wynikają z dotychczasowego zainwestowania,
- wynikają z dotychczasowego przeznaczenia terenu,
- wynikają z potencjału środowiska przyrodniczego,
- wynikają z potencjału społecznego, gospodarczego i technicznego gminy.

2. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Uwzględniając uwarunkowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, uwarunkowania społeczno-gospodarcze, a także pełnione przez gminę funkcję, proponowane zmiany koncentrują się w następujących kierunkach:

- dalszy rozwój przestrzenny i funkcjonalny miejscowości Jaraczewo, jako głównego ośrodka skupiającego tereny osiedleńcze wielofunkcyjne, gdzie dominuje zabudowa mieszkaniowa i usługowa, a także miejscowości położonych w sąsiedztwie Jaraczewa: Gola, Góra;
- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem zmian jakościowych i możliwości rozwijania funkcji pozarolniczych;
- jak najlepsze wykorzystanie użytków rolnych (na których prowadzona jest działalność rolnicza) z możliwością ograniczenia rozwoju przestrzennego, zainwestowania i przekształceń w zabudowie mieszkaniowej;
- zalesienie gruntów o najniższej wartości dla produkcji rolniczej, a także

rozbudowa systemu zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przywodnych i przydrożnych w celu jego optymalizacji przestrzennej.

Dla określenia kierunków rozwoju przestrzennego gminy i zasad rozwoju oraz przyjmując jako kryterium przeważające funkcje, a także użytkowanie terenu wyodrębniono trzy strefy polityki przestrzennej:

- strefa zurbanizowana,
- strefa rolna,
- strefa przyrodnicza.

Strefa zurbanizowana obejmuje tereny osiedleńcze. Przewidziany jest tutaj rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, zabudowy usługowej oraz zabudowy techniczno-produkcyjnej.

Zabudowa wielorodzinna powinna rozwijać się wyłącznie w Jaraczewie. Skala oraz wielkość tej zabudowy powinna być dopasowana do zabudowy istniejącej.

Nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede wszystkim w zasięgu terenów, na których już istnieje infrastruktura techniczna lub nie będzie problemów z jej rozbudową.

Uzupełnienie podstawowego przeznaczenia na terenach zurbanizowanych wsi stanowią obszary preferowane pod inwestycje związane z komunikacją i infrastrukturą techniczną, a także służące kreowaniu wspólnych przestrzeni (placyki, skwery, itp.).

Strefa rolna obejmuje użytki rolne, w tym grunty orne klas I – III oraz grunty orne klas IV – VI użytkowane (wykorzystywane). Z uwagi na ochronę gruntów rolnych wysokich klasach bonitacyjnych przed zmianą ich użytkowania, a także konieczność wyposażenia zabudowy w infrastrukturę techniczną, w tym kanalizację sanitarną, w strefie tej należy dążyć do ograniczania dalszego, niekontrolowanego rozprzestrzeniania się zabudowy zagrodowej. W tej strefie występować mogą również tereny związane z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, itp., a także tereny komunikacji i infrastruktury technicznej.

Strefa przyrodnicza stanowiąca obszar o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Obejmuje tereny otwarte lasów, łąk, pastwisk, a także wody oraz obszary wskazane do zalesień. Strefę tą należy wzbogacić zielenią (zadrzewienia, zalesienia) gwarantującą stabilne i trwałe funkcjonowanie środowiska przyrodniczego gminy w powiązaniu z ponadlokalnym systemem przyrodniczym.

Zakłada się, że strefa przyrodnicza powinna być terenem z ograniczeniem zabudowy, za wyjątkiem indywidualnej zabudowy letniskowej. Dopuszcza się również inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

W strefie tej występować mogą również tereny turystyki i rekreacji.

3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy

Dla gminy Jaraczewo ustala się kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów. Przedstawiono je w zestawieniu poniżej. Wskaźniki należy uwzględniać na etapie opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy.

Tereny osiedleńcze – symbol na rysunku studium – MU

Główne kierunki zagospodarowania:

- tereny zabudowy centrum Jaraczewa,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami,
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami,
- tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnictwach.

Tereny zabudowy centrum Jaraczewa:

- zabudowa mieszkaniowa, mieszkaniowo-usługowa, usługowa,
- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 70%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 10%,
- wysokość nowej zabudowy – do 16 m,
- liczba kondygnacji nadziemnych – do 4 kondygnacji, w tym poddasze użytkowe,
- stosowanie dachów stromych, dwu lub wielospadowych, krytych dachówką materiałem imitującym dachówkę lub innym tradycyjnie stosowanym materiałem pokryciowym lub dachów płaskich, o ile wynika to z kontekstu urbanistycznego,
- projektowana zabudowa winna nawiązywać do tradycyjnych wzorców architektonicznych stosowanych na terenie miejscowości Jaraczewo. Należy stosować lokalne detale i charakterystyczne rozwiązania materiałowe. Elementy małej architektury i nawierzchnie utwardzone należy realizować w nawiązaniu

do lokalnych wzorców i przy zastosowaniu tradycyjnych materiałów, w sposób spójny z architekturą obiektów podstawowych,

- dla zabudowy centrum Jaraczewa, zaleca się lokalizowanie wyłącznie usług nieuciążliwych w parterach budynków,
- zaleca się wyznaczanie, co najmniej 1 miejsca postojowego dla 1 lokalu mieszkaniowego dla każdej działki przeznaczonej pod zabudowę w centrum Jaraczewa. W przypadku lokalizowania usług na tych terenach, dopuszcza się wyznaczanie miejsc postojowych w pasach drogowych, za zgodą zarządcy drogi.
- zaleca się wprowadzenie zakazu wykonywania ogrodzeń pełnych i z elementów prefabrykowanych betonowych.

Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:

- zabudowa jednorodzinna wolnostojąca, bliźniacza, szeregową, atrialną,
- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 60%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- wysokość nowej zabudowy – do 12 m,
- ilość kondygnacji nadziemnych – do 3, w tym poddasze użytkowe,
- projektowanie nowej zabudowy powinno tworzyć wnętrza urbanistyczne w postaci placów lub poszerzonych odcinków ulic,
- powierzchnie działek wyznaczonych pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej i bliźniaczej nie powinny być mniejsze niż 600 m². Dla zabudowy mieszkaniowej szeregowej i atrialnej zaleca się wydzielenie działek o powierzchni minimum 300 m². Wyznaczenie działek o powierzchni mniejszej niż 600 m² musi być uzasadnione istniejącą strukturą własnościową oraz innymi uwarunkowaniami urbanistycznymi,
- na działkach, na których istniejący wskaźnik powierzchni zabudowanej jest równy lub większy od maksymalnego wskaźnika ustalonego dla danego terenu, dopuszcza się, niezależnie od ustalonego wskaźnika, zwiększenie powierzchni zabudowy o nie więcej niż 10% powierzchni działki,
- zaleca się stosowanie dachów stromych, dwu lub wielospadowych, krytych dachówką, materiałem imitującym dachówkę lub innym tradycyjnie stosowanym materiałem pokryciowym lub dachów płaskich, o ile wynika to z kontekstu urbanistycznego,
- projektowana zabudowa winna nawiązywać do tradycyjnych wzorców

architektonicznych. Należy stosować lokalne detale i charakterystyczne rozwiązania materiałowe oraz jasne kolory tynków. Elementy małej architektury i nawierzchnie utwardzone należy realizować w nawiązaniu do lokalnych wzorców i przy zastosowaniu tradycyjnych materiałów, w sposób spójny z architekturą obiektów podstawowych,

- zaleca się wprowadzenie zakazu wykonywania ogrodzeń pełnych z prefabrykatów betonowych od strony dróg publicznych,
- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, jako uzupełnienie i wzbogacenie wyposażenia dopuszcza się lokalizowanie usług podstawowych takich jak: handel detaliczny, gastronomia, galerie, biblioteki, szkoły, pracownie artystyczne, gabinety lekarskie, gabinety odnowy biologicznej, biura, usługi związane z wykonywaniem wolnego zawodu, placówki bankowe, pomieszczenia zakwaterowania turystycznego, drobne nieuciążliwe rzemiosło, itp., których uciążliwość nie może ograniczać jakości i sposobu życia mieszkańców,
- należy dążyć do wzbogacania terenów zabudowy mieszkaniowej o przestrzeń publiczną o charakterze rekreacyjnym: zieleńce, place zabaw, parki itp.,
- zaleca się wyznaczanie co najmniej 2 miejsc postojowych dla 1 budynku mieszkaniowego dla każdej działki przeznaczonej pod zabudowę mieszkaniową. W przypadku lokalizowania usług na terenach MN, liczba miejsc postojowych na działce musi zapewnić całkowitą obsługę parkingową prowadzonej działalności.

Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami:

- zabudowa jednorodzinna wolnostojąca, bliźniacza, szeregowa, atrialna z możliwością realizacji zabudowy usługowej,
- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 60%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 40%,
- wysokość maksymalna nowej zabudowy mieszkaniowej z usługami – 12,0 m,
- maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych – 3, w tym poddasze użytkowe,
- projektowanie nowej zabudowy powinno tworzyć wnętrza urbanistyczne w postaci placów lub poszerzonych odcinków ulic,
- powierzchnie działek wyznaczanych pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami nie powinny być mniejsze niż 800 m². Wyznaczanie działek o powierzchni mniejszej niż 800 m² musi być uzasadnione istniejącą strukturą własnościową oraz innymi uwarunkowaniami urbanistycznymi,

- na działkach, na których istniejący wskaźnik powierzchni zabudowanej jest równy lub większy od maksymalnego wskaźnika ustalonego dla danego terenu, dopuszcza się, niezależnie od ustalonego wskaźnika, zwiększenie powierzchni zabudowy o nie więcej niż 10% powierzchni działki,
- zaleca się stosowanie dachów stromych, dwu lub wielospadowych, krytych dachówką, materiałem imitującym dachówkę lub innym tradycyjnie stosowanym materiałem pokryciowym lub dachów płaskich, o ile wynika to z kontekstu urbanistycznego,
- projektowana zabudowa winna nawiązywać do tradycyjnych wzorców architektonicznych. Należy stosować lokalne detale i charakterystyczne rozwiązania materiałowe. Elementy małej architektury i nawierzchnie utwardzone należy realizować w nawiązaniu do lokalnych wzorców i przy zastosowaniu tradycyjnych materiałów, w sposób spójny z architekturą obiektów podstawowych,
- projektowane pomieszczenia przeznaczane na usługi należy lokalizować głównie w parterach budynków od strony ulic i dróg publicznych,
- zaleca się wyznaczanie, co najmniej 5 miejsc postojowych na każde 10 miejsc w obiektach świadczących usługi oraz co najmniej 1 miejsca na 1 dom w zabudowie mieszkaniowej,
- zabudowa usługowa nie może być dominującą funkcją w budynku. Nie należy dopuszczać przeznaczania całych budynków na usługi.

Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej:

- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 50%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- wysokość maksymalna nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – do 17,0m
- maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych – 4, w tym poddasze użytkowe,
- projektowanie nowej zabudowy powinno tworzyć wnętrza urbanistyczne w postaci placów lub poszerzonych odcinków ulic,
- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej zaleca się wydzielanie działek o powierzchni minimum 2000 m²,
- stosowanie dachów stromych, dwu lub wielospadowych, krytych dachówką, materiałem imitującym dachówkę lub innym tradycyjnie stosowanym materiałem

- pokryciowym lub dachów płaskich, o ile wynika to z kontekstu urbanistycznego,
- projektowana zabudowa winna nawiązywać do tradycyjnych wzorców architektonicznych stosowanych na terenie gminy. Należy stosować lokalne detale i charakterystyczne rozwiązania materiałowe, ceramiczne pokrycia dachów w gamie kolorów od brązowego poprzez ceglasty do czerwonego, znaczący udział drewna i kamienia naturalnego w płaszczyznach elewacji i ogrodzeń. Elementy małej architektury i nawierzchnie utwardzone należy realizować w nawiązaniu do lokalnych wzorców i przy zastosowaniu tradycyjnych materiałów, w sposób spójny z architekturą obiektów podstawowych,
 - zaleca się wprowadzenie zakazu wykonywania ogrodzeń pełnych z prefabrykatów betonowych,
 - dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, jako uzupełnienie i wzbogacenie wyposażenia dopuszcza się lokalizowanie usług podstawowych takich jak: handel detaliczny, gastronomia, kawiarenka internetowa, galerie, biblioteki, szkoły, pracownie artystyczne, gabinety lekarskie, gabinety odnowy biologicznej, biura, usługi związane z wykonywaniem wolnego zawodu, placówki bankowe, pomieszczenia zakwaterowania turystycznego, drobne nieuciążliwe rzemiosło, itp., których uciążliwość nie może ograniczać jakości i sposobu życia mieszkańców,
 - zaleca się wzbogacanie terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej o przestrzeń publiczną o charakterze rekreacyjnym: zieleńce, place zabaw, parki itp.,
 - zaleca się wyznaczenie minimum jednego miejsca postojowego na 1 lokal mieszkalny. W przypadku lokalizowania usług, liczba miejsc postojowych na działce musi zapewnić całkowitą obsługę parkingową prowadzonej działalności.

Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami:

- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 70%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 20%,
- wysokość maksymalna nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – do 17,0m
- maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych – 4, w tym poddasze użytkowe,
- projektowanie nowej zabudowy powinno tworzyć wnętrza urbanistyczne w

postaci placów lub poszerzonych odcinków ulic,

- dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami zaleca się wydzielanie działek o powierzchni minimum 2000 m²,
- stosowanie dachów stromych, dwu lub wielospadowych, krytych dachówką, materiałem imitującym dachówkę lub innym tradycyjnie stosowanym materiałem pokryciowym lub dachów płaskich, o ile wynika to z kontekstu urbanistycznego,
- projektowana zabudowa winna nawiązywać do tradycyjnych wzorców architektonicznych stosowanych na terenie gminy. Należy stosować lokalne detale i charakterystyczne rozwiązania materiałowe, ceramiczne pokrycia dachów w gamie kolorów od brązowego poprzez ceglany do czerwonego, znaczący udział drewna i kamienia naturalnego w płaszczyznach elewacji i ogrodzeń. Elementy małej architektury i nawierzchnie utwardzone należy realizować w nawiązaniu do lokalnych wzorców i przy zastosowaniu tradycyjnych materiałów, w sposób spójny z architekturą obiektów podstawowych,
- zaleca się wprowadzenie zakazu wykonywania ogrodzeń pełnych z prefabrykatów betonowych,
- zaleca się wzbogacanie terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami o przestrzeń publiczną o charakterze rekreacyjnym: zieleńce, place zabaw, parki itp.,
- zaleca się wyznaczenie, co najmniej 3 miejsc postojowych na każde 100 m² powierzchni użytkowej związanej z działalnością usługową oraz co najmniej 1 miejsca na 1 lokal mieszkalny.

Tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych:

- zabudowa zagrodowa z obiektami i urządzeniami służącymi dla produkcji rolnej:
- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 60%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- wysokość maksymalna nowej zabudowy – 12,0 m,
- maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych – 3, w tym poddasze użytkowe,
- zaleca się wprowadzenie zakazu wykonywania ogrodzeń pełnych z prefabrykatów betonowych od strony frontowej działek,
- powierzchnie działek wyznaczanych pod tereny zabudowy zagrodowej nie

- powinny być mniejsze niż 3000 m²,
- na działkach, na których istniejący wskaźnik powierzchni zabudowanej jest równy lub większy od maksymalnego wskaźnika ustalonego dla danego terenu, dopuszcza się, niezależnie od ustalonego wskaźnika, zwiększenie powierzchni zabudowy o nie więcej niż 10% powierzchni działki,
 - zaleca się stosowanie dachów stromych, dwu lub wielospadowych, krytych dachówką, materiałem imitującym dachówkę lub innym tradycyjnie stosowanym materiałem pokryciowym lub dachów płaskich, o ile wynika to z kontekstu urbanistycznego,
 - projektowana zabudowa winna nawiązywać do tradycyjnych wzorców architektonicznych. Należy stosować lokalne detale i charakterystyczne rozwiązania materiałowe. Elementy małej architektury i nawierzchnie utwardzone należy realizować w nawiązaniu do lokalnych wzorców i przy zastosowaniu tradycyjnych materiałów, w sposób spójny z architekturą obiektów podstawowych,
 - dopuszcza się zwiększenie maksymalnej wysokości, dla urządzeń produkcji rolnej o ile wynika to ze sposobu prowadzenia produkcji (np. silosy zbożowe),
 - dla zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych jako uzupełnienie i wzbogacenie wyposażenia dopuszcza się lokalizowanie usług związanych z prowadzeniem działalności agroturystycznych oraz usług podstawowych.

Tereny usługowe – symbol na rysunku studium - U

- zabudowa usługowa wolnostojąca,
- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 70%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- wysokość nowej zabudowy – do 12,0 m,
- liczba kondygnacji nadziemnych – do 3,0 m, w tym poddasze użytkowe,
- powierzchnie działek wyznaczanych pod tereny zabudowy usługowej wolnostojącej nie powinny być mniejsze niż 1500 m²,
- na działkach, na których istniejący wskaźnik powierzchni zurbanizowanej jest równy lub większy od maksymalnego wskaźnika ustalonego dla danego terenu, dopuszcza się, niezależnie od ustalonego wskaźnika, zwiększenie powierzchni zabudowy o nie więcej niż 10% powierzchni działki,

- stosowanie dachów stromych, dwu lub wielospadowych, krytych dachówką, materiałem imitującym dachówkę lub innym tradycyjnie stosowanym materiałem pokryciowym lub dachów płaskich, o ile wynika to z kontekstu urbanistycznego,
- zaleca się wprowadzanie zieleni urządzonej i towarzyszącej zabudowie,
- zaleca się wyznaczanie co najmniej 3 miejsc postojowych na każde 100m² powierzchni użytkowej dla każdej działki przeznaczonej pod zabudowę usługową.

Tereny sportu i rekreacji – symbol na rysunku studium - US

- zabudowa związana bezpośrednio z usługami sportu i rekreacji,
- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 20%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 70,
- wysokość nowej zabudowy – do 12,0 m,
- liczba kondygnacji nadziemnych – do 2,0 m,
- tereny sportu i rekreacji zaleca się otaczać pasami zieleni izolacyjnej,
- projektowane obiekty winny uwzględniać ochronę środowiska kulturowego poprzez kształtowanie zabudowy w nawiązaniu do otaczającego krajobrazu,
- zaleca się przystosowanie terenu do organizowania okazjonalnych imprez na wolnym powietrzu,
- dla terenów usług sportu i rekreacji, jako uzupełnienie i wzbogacenie wyposażenia dopuszcza się lokalizowanie usług gastronomicznych,
- zaleca się wyznaczanie, co najmniej 4 miejsc postojowych na każde 10 miejsc w obiektach sportu i rekreacji.

Tereny zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów – symbol na rysunku studium – P

- obiekty przemysłowe, hale produkcyjne i magazynowe, budynki i budowle technologiczne,
- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 70%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 10%,
- wysokość nowej zabudowy – do 15,0 m,
- liczba kondygnacji nadziemnych – do 3,0 m,
- powierzchnie działek wyznaczanych pod tereny zabudowy usługowej wolnostojącej nie powinny być mniejsze niż 2000 m²,

- projektowane zakłady produkcyjne, bazy i składy zaleca się otaczać pasami zieleni izolacyjnej,
- na działkach, na których istniejący wskaźnik powierzchni zurbanizowanej jest równy lub większy od maksymalnego wskaźnika ustalonego dla danego terenu, dopuszcza się, niezależnie od ustalonego wskaźnika, zwiększenie powierzchni zabudowy o nie więcej niż 10% powierzchni działki,
- lokalizacja nowych obiektów powinna być poprzedzona analizą procesu technologicznego (rodzaj urządzeń grzewczych, pobór wody, odprowadzenie ścieków i wód opadowych, utylizacja odpadów, minimalizacja hałasu, itp.),
- dopuszcza się zwiększenie maksymalnej wysokości obiektów przemysłowych, o ile wynika to ze stosowanych technologii (np. emitory dymu, dźwigi, suwnice itp.),
- zaleca się wyznaczanie co najmniej 3 miejsc postojowych przypadających na 100m² powierzchni użytkowej. Liczba miejsc postojowych na działce musi zapewnić całkowitą obsługę parkingową prowadzonej działalności,
- ustala się obowiązek stosowania środków technicznych, technologicznych lub organizacyjnych zmniejszających poziom hałasy, co najmniej do poziomów dopuszczalnych w przypadku możliwości wystąpienia przekroczenia akustycznych standardów jakości środowiska na terenach wymagających ochrony akustycznej, które sąsiadują z terenami przemysłu.

Tereny i obszary górnicze – symbol na rysunku studium – PG

- wyłącznie zabudowa związana z funkcjonowaniem zakładu górniczego,
- wysokość nowej zabudowy – do 6,0 m,
- liczba kondygnacji nadziemnych – 1,
- projektowana zabudowa winna mieć charakter tymczasowy, funkcjonujący tylko do czasu zakończenia eksploatacji i rekultywowania terenu złoża,
- wokół obszaru górniczego winny być wyznaczone pasy ochronne zapewniające ochronę interesów osób trzecich oraz obiektów podlegających ochronie (np. granice działek sąsiednich, drogi, liniowa infrastruktura techniczna itp.),
- wskazane jest aby zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych przewidywało kierunek rekultywacji nawiązujący do terenów sąsiednich,
- udzielenie koncesji w zakresie poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania kopalin podstawowych wymaga uzgodnienia z właściwym wójtem, burmistrzem

- albo prezydentem miasta. Uzgodnienie następuje na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku na podstawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- dla terenu górniczego wyznaczonego po uzyskaniu koncesji sporządza się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w trybie określonym odrębnymi przepisami, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej,
 - jeżeli przewidywana szkodliwość wpływu na środowisko jest niewielka, Rada Gminy może odstąpić od obowiązku sporządzenia planu miejscowego.

Tereny zieleni urządzonej – symbol na rysunku studium – ZP

- zakaz wszelkiej zabudowy,
- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – nie dotyczy,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 80%,
- wysokość nowej zabudowy – nie dotyczy,
- liczba kondygnacji nadziemnych – nie dotyczy,
- należy dopuścić prowadzenie ciągów pieszo-rowerowych oraz budowę ścieżek rowerowych,
- należy dopuścić sytuowanie obiektów małej architektury oraz reklam,
- elementy małej architektury i nawierzchnie utwardzone należy realizować w nawiązaniu do lokalnych wzorców i przy zastosowaniu tradycyjnych materiałów,
- na granicy terenów parkowych, od strony otaczających przestrzeni publicznych, należy wprowadzić pierzeję zieleni wysokiej w postaci zwartych masywów drzew i krzewów lub żywopłotów.

Tereny cmentarzy – symbol na rysunku studium – ZC

- zabudowa związana z funkcjonowaniem cmentarza,
- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 10%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 80%,
- wysokość nowej zabudowy – do 5,0 m,
- liczba kondygnacji nadziemnych – 1,
- należy dążyć do zachowania istniejącego drzewostanu cmentarzy z możliwością jego uzupełniania,
- na obszarze kwater grzebalnych winno zakazać się realizacji obiektów

- kubaturowych z wyłączeniem obiektów małej architektury,
- dla terenów cmentarzy należy wskazać strefę ograniczonego zainwestowania, w której – zgodnie z przepisami prawa, niemożliwa będzie realizacja zabudowy z pomieszczeniami przeznaczonymi na stały pobyt ludzi.

Tereny ogrodów działkowych – symbol na rysunku studium - ZD

- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 10%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 80%,
- wysokość nowej zabudowy – do 5,0 m,
- liczba kondygnacji nadziemnych – 1,
- powierzchnie działek wyznaczanych pod tereny ogródków działkowych nie powinny być większe niż 500 m²,
- projektowana zabudowa nie powinna mieć charakteru zabudowy całorocznej,
- dla terenów ogródków działkowych, jako uzupełnienie i wzbogacenie wyposażenia dopuszcza się lokalizowanie pojedynczych usług podstawowych, których uciążliwość nie może ograniczać jakości i sposobu korzystania z ogródków działkowych.

Tereny oczyszczalni ścieków – symbol na rysunku studium - K

- zabudowa związana z kanalizacją i oczyszczaniem ścieków,
- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 70%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
- wysokość nowej zabudowy – do 24,0 m,
- obiekty należy otaczać pasami zieleni izolacyjnej,
- wprowadzanie zamkniętego obiegu wody w przypadku zakładów wykorzystujących wodochłonne technologie,
- lokalizacja nowych obiektów powinna być poprzedzona analizą procesu technologicznego (rodzaj urządzeń grzewczych, pobór wody, odprowadzenie ścieków i wód opadowych, utylizacja odpadów, minimalizacja hałasu, itp.).

Tereny unieszkodliwiania i odzysku odpadów – symbol na rysunku studium - O

- zabudowa związana z gospodarowaniem odpadami,
- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 70%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,

- wysokość nowej zabudowy – do 24,0 m,
- obiekty należy otaczać pasami zieleni izolacyjnej,
- wprowadzanie zamkniętego obiegu wody w przypadku zakładów wykorzystujących wodochłonne technologie,
- lokalizacja nowych obiektów powinna być poprzedzona analizą procesu technologicznego (rodzaj urządzeń grzewczych, pobór wody, odprowadzenie ścieków i wód opadowych, utylizacja odpadów, minimalizacja hałasu, itp.).

Tereny rolnicze – symbol na rysunku studium – R, kolor żółty o różnym natężeniu

- zakaz wszelkiej zabudowy poza rozbudową i uzupełnieniem istniejącej zabudowy zagrodowej o budynki gospodarcze i inwentarskie, na zasadach określonych w przepisach szczególnych, przy czym:
 - o maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 50%,
 - o minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 40%,
 - o wysokość nowej zabudowy – do 12,0 m,
 - o liczba kondygnacji nadziemnych – do 2, w tym poddasze użytkowe,
- zaleca się stosowanie dachów stromych, dwu lub wielospadowych, krytych dachówką, materiałem imitującym dachówkę lub innym tradycyjnie stosowanym materiałem pokryciowym lub dachów płaskich, o ile wynika to z kontekstu urbanistycznego,
- projektowana zabudowa winna nawiązywać do tradycyjnych wzorców architektonicznych. Należy stosować lokalne detale i charakterystyczne rozwiązania materiałowe. Elementy małej architektury i nawierzchnie utwardzone należy realizować w nawiązaniu do lokalnych wzorców i przy zastosowaniu tradycyjnych materiałów, w sposób spójny z architekturą obiektów podstawowych,
- dopuszcza się realizację dróg dojazdowych.

Tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich – symbol na rysunku studium – RU

- zabudowa związana z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich, budynków gospodarczych, (budynki inwentarskie, magazyny, garaże, wiaty na

- sprzęt rolniczy, parki maszynowe, itp.),
- maksymalny udział powierzchni zabudowanej – 60%,
 - minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – 30%,
 - wysokość maksymalna nowej zabudowy – 12,0 m,
 - maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych – do 2, w tym poddasze użytkowe,
 - zaleca się wprowadzenie zakazu wykonywania ogrodzeń pełnych z prefabrykatów betonowych od strony frontowej działek,
 - należy zapewnić lokalizację obiektów technologicznych i miejsc do parkowania pojazdów niezbędnych dla funkcjonowania terenów obsługi produkcji rolnej,
 - powierzchnie działek wyznaczanych pod tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich nie powinny być mniejsze niż 3000 m²,
 - na działkach, na których istniejący wskaźnik powierzchni zabudowanej jest równy lub większy od maksymalnego wskaźnika ustalonego dla danego terenu, dopuszcza się, niezależnie od ustalonego wskaźnika, zwiększenie powierzchni zabudowy o nie więcej niż 20% powierzchni działki,
 - dopuszcza się zwiększenie maksymalnej wysokości, dla urządzeń i maszyn wykorzystywanych na terenach obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich o ile wynika to ze sposobu prowadzenia produkcji (np. silosy zbożowe, suszarnie do zboża, itp.).

Obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych – oznaczone na rysunku studium ukośnym szrafem koloru szarego

- lokalizację urządzeń wytwarzających energię ze słońca, geotermii oraz biomasy, biogazu i biopaliw, a także ich stref ochronnych dopuszcza się na: terenach osiedleńczych MU, terenach usługowych U, terenach produkcyjnych, składów i magazynów P, terenach i obszarach górniczych PG, terenach rolniczych R oraz terenach obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych RU,
- lokalizację urządzeń wytwarzających energię z wiatru – elektrowni wiatrowych, a także ich stref ochronnych dopuszcza się na terenach rolniczych R,
- lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW dopuszcza się w odległości zapewniającej

zachowanie akustycznych standardów jakości środowiska od terenów podlegających ochronie akustycznej. Odległość ta dla elektrowni wiatrowych nie może być mniejsza niż 500 m od najbliższej zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi,

- rozwiązania dotyczące rozmieszczenia poszczególnych elektrowni wiatrowych, infrastruktury energetycznej wraz z układem komunikacyjnym powinny zostać określone na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- dla zachowania bezpieczeństwa komunikacji lotniczej należy wprowadzić obowiązek oznakowania przeszkodowego dziennego i nocnego,
- każdorazowa lokalizacja obiektów i urządzeń służących pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych musi być poprzedzona analizą oddziaływania na ludzi oraz środowisko przyrodnicze, a także warunków technicznych i ekonomicznych.

3.1. Kierunki i zasady rozwoju gminy w sferze społecznej i gospodarczej

3.1.1. Demografia

Rozwój demograficzny uwzględniając występujące w ostatnim okresie trendy i procesy, a także prognozy demograficzne przewiduje nieznaczny wzrost liczby ludności. Nie są to jednak znaczące liczby. Według różnych prognoz w miejscowości Jaraczewo w 2030 roku będzie mieszkało pomiędzy 1494, a 1510 mieszkańców. Obecnie Jaraczewo zamieszkuje 1429 osób, a więc można stwierdzić, że liczba ludności pozostanie na zbliżonym poziomie.

Podobnie sytuacja ma się na pozostałych obszarach gminy, gdzie obecnie mieszka 6965 osób, a przewiduje się w 2030 roku, że liczba mieszkańców będzie oscylowała w granicach 7022 – 7040 osób.

Wraz z postępującymi procesami demograficznymi, następować będą zmiany w strukturze wieku ludności. Polegać one będą przede wszystkim na wzroście udziału ludności w wieku produkcyjnym.

Tereny rozwojowe gminy

Dla przewidywanego rozwoju jednostek osadniczych, wyznaczono na planszy kierunków nowe tereny przeznaczone do zainwestowania, pozwalające jednocześnie na rozwój tych jednostek.

Tereny te określono wg wiodących funkcji a więc mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej. We wszystkich jednostkach osadniczych gminy Jaraczewo należy dążyć do uzupełnienia istniejącej zabudowy o charakterze mieszkaniowym, usługowym oraz związanym z działalnością gospodarczą.

3.1.2. Zabezpieczenie miejsc pracy

Zgodnie z szacunkami wykonanymi w oparciu o prognozę demograficzną, w gminie przewiduje się utrzymanie wysokiego udziału liczby ludności w wieku produkcyjnym.

W kontekście przemian zachodzących w obrębie sfery rolniczej, oznacza to konieczność rozwoju funkcji pozarolniczych.

Proponuje się, aby nastąpiło zwiększenie liczby miejsc pracy w usługach rynkowych, w przemyśle i budownictwie. Jednocześnie zakłada się, że usługi nierynkowe, które skupiają sektor publiczny nadal zachowają pozycję stabilnego miejsca pracy.

Ponadto wskazanie w studium terenów turystyki i rekreacji stwarza również możliwości realizacji nowych miejsc pracy.

Mimo przewidywanego spadku zatrudnienia w rolnictwie, branża ta nadal będzie skupiać bardzo dużą liczbę pracujących.

Jednocześnie kontynuowane będą wyjazdy do pracy poza obszar gminy, najczęściej w dotychczasowych kierunkach, czyli do Jarocina, Gostynia, Borku Wlkp. i Śremu oraz poza granice Polski.

3.1.3. Mieszkalnictwo, usługi i przemysł

W Studium nowe tereny mieszkaniowe zostały wyznaczone w następujących miejscowościach: Jaraczewo, Góra, Nosków. Natomiast we wszystkich miejscowościach przewiduje się uzupełnienie istniejącej zabudowy.

Wskazane w Studium tereny mieszkaniowe pozwolą zaspokoić potrzeby ludności gminy oraz stanowić będą zabezpieczenie dla dalszego rozwoju.

Studium umożliwia również zaspokojenie potrzeb usługowych ludności, w tym szkolnictwa, usług ochrony zdrowia, kultury, administracji i sportu, poprzez możliwość zlokalizowania zabudowy usługowej.

Przy lokalizowaniu usług, w ramach opracowań planistycznych, powinny zostać uwzględnione parametry funkcjonalne i urbanistyczne wymagania związane z zachowaniem ich ewentualnych uciążliwości.

Największy rozwój funkcji usługowych przewiduje się w miejscowości Jaraczewo.

Przyjęte w Studium rozwiązania przestrzenne przewidują także rezerwy terenowe dla rozwoju funkcji produkcyjnych, składów i magazynów. Najwięcej nowych terenów wskazano w miejscowościach: Jaraczewo, Góra oraz Brzostów. Natomiast mniejsze enklawy tego typu terenów projektuje się we wsiach: Gola, Niedźwiady i Łobez.

Ważną częścią pozarolniczej działalności gospodarczej w gminie Jaraczewo jest eksploatacja surowców naturalnych. Aktualnie odbywa się ona w części północnej gminy Jaraczewo w rejonie miejscowości Niedźwiady i Gola. Wielkość złóż pozwala na dalsze ich wydobywanie, a ich liczne występowanie na terenie gminy stwarza możliwości dla powstawania nowych terenów i obszarów górniczych.

3.2. Kierunki rozwoju turystyki i rekreacji

Rozpoznanie środowiska przyrodniczego gminy pozwoliło wyznaczyć obszar o wysokich walorach przyrodniczych preferowany do pełnienia funkcji turystyczno – rekreacyjnej. Obszar ten koncentruje się przy terenach leśnych oraz przy zbiornikach wodnych istniejących i projektowanych.

Atrakcyjność terenu dla potrzeb turystyki i rekreacji określono na podstawie stref kontaktu szczególnie kontrastowych krajobrazów, np. las – woda, woda - łąka (Sołowiej, 1992) oraz analizy trzech podstawowych czynników: ukształtowania powierzchni ziemi, występowania wód powierzchniowej i lesistości.

Atrakcyjny dla turysty krajobraz i mikroklimat tworzy dolina Obry, która przebiega przez środkową część gminy. Jest ostoją wielu ciekawych przedstawicieli świata roślin, zwierząt, w tym szczególnie awifauny. Atrakcyjność krajobrazową doliny podnosi towarzysząca Obrze roślinność (ekosystemy łąk i pastwisk).

Warunki topograficzne gminy umożliwiają przeprowadzenie tras turystycznych (pieszych, rowerowych, czy konnych) dla rekreantów w różnym wieku i o zróżnicowanej kondycji fizycznej.

Drugi czynnik wpływający na atrakcyjność terenu to występowanie wód powierzchniowych. Rekreacyjne wykorzystanie wód powierzchniowych związane jest przede wszystkim ze istniejącymi i projektowanymi zbiornikami wodnymi.

Projektowane zbiorniki wodne ze względu na dużą powierzchnię stwarzają dogodne warunki do rozwoju żeglarstwa, windsurfingu, wioślarstwa, kajakarstwa i innych sportów wodnych. Może być również wykorzystywany przez użytkowników rowerów wodnych czy wędkarzy.

Lesistość to kolejny z czynników atrakcyjności terenu. Lasy zajmują około 17%

powierzchni gminy (poniżej średniej dla kraju i województwa).

Zwarte kompleksy leśne występują w środkowej oraz we wschodniej części gminy. Lasy dostarczają wrażeń estetycznych, oraz zapewniają atrakcyjny dla potencjalnego turysty bioklimat. Stwarzają dogodne warunki do aktywności ruchowej (pieszej i rowerowej).

W celu zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych na wyznaczonych terenach powinno zachować się niską intensywność zabudowy. Ponadto wszystkie obszary zabudowy rekreacji indywidualnej należy objąć zbiorczym systemem wodociągowo-kanalizacyjnym, w szczególności te położone w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących i projektowanych zbiorników wodnych.

3.3. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

Studium uwzględnia cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, uchwalonego przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XLVI/690/10 z dnia 26 kwietnia 2010 roku. Cele takie określa art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. z 1997 r. Nr 115, poz. 741 z późn. zm.).

Plan Województwa dla Gminy zakłada realizację obejścia drogowego dla miejscowości Jaraczewo, Łobez, Brzostów w ciągu drogi krajowej nr 12.

Natomiast w zakresie realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, Studium zakłada, że inwestycje tego typu lokalizuje się na terenach zurbanizowanych poszczególnych wsi. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się również lokalizację na innych terenach, ale pod warunkiem podjęcia działań minimalizujących ewentualne kolizje z podstawowymi funkcjami tych terenów.

4. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

Przyjęte w Studium cele rozwoju przestrzennego gminy ściśle wiążą się z potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu. Z tego względu w niniejszym dokumencie przyjęto następujące ogólne zasady gospodarowania:

- nie dopuszczanie do lokalizacji i prowadzenia działalności gospodarczej, które w istotny sposób mogłyby wpłynąć na degradację środowiska przyrodniczego,

- prowadzenie działalności produkcyjnej przyjaznej środowisku, opartej o nowoczesne technologie proekologiczne oraz produkcji rolnej z zachowaniem zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej,
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem, m.in. przez wyeliminowanie wypłukiwania do wód powierzchniowych nawozów i środków ochrony roślin poprzez wprowadzanie barier bio-geochemicznych i uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie całej gminy,
- zapobieganie wprowadzaniu niekorzystnych dla środowiska zmian stosunków wodnych poprzez prowadzenie prac melioracyjnych nie powodujących szkód w istniejących ekosystemach szczególnie dolin rzecznych, zapobiegających obniżaniu poziomu wód gruntowych, zachowujących w stanie równowagi biologicznej zbiorowisk roślinności torfowiskowej i wodnej,
- rekultywacja i zagospodarowanie gruntów zdegradowanych, szczególnie wyrobiska po eksploatacji surowców mineralnych,
- ochrona gleb wysokich klas bonitacyjnych przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze, zwłaszcza gleb chronionych za wyjątkiem urządzeń infrastruktury technicznej i urządzeń wytwarzających energię odnawialną,
- ochrona różnorodności biologicznej flory i fauny (powierzchni biologiczno czynnej): lasów, wysp leśnych, zadrzewień, łąk, rzek, oczek wodnych, obszarów zabagnionych i zatorfionych,
- zapewnienie ładu przestrzennego poprzez dostosowanie zabudowy do wymogów krajobrazu.

Jednym z istotnych celów polityki zagospodarowania przestrzennego gminy jest zachowanie podstawowych zasobów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie przestrzenią dostosowana do potencjału przyrodniczego poprzez:

- ochronę i zachowanie obszarów przyrodniczo najcenniejszych o decydującym znaczeniu dla utrzymania równowagi ekologicznej z uwzględnieniem ich różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie degradacji wód powierzchniowych,
- ochronę wód podziemnych przed nadmierną eksploatacją i skażeniem,
- powiększanie zasobów leśnych i zalesienie gruntów nie użytkowanych rolniczo,
- nienaruszenie zwartych obszarów gruntów ornych o wysokiej wartości dla

produkcji rolnej przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnych skutków oddziaływania rolnictwa na środowisko,

- ochronę powietrza, ochronę przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym,
- zabezpieczenie obszarów dla wypoczynku i rekreacji,
- przeciwdziałanie zmianom cech konfiguracji terenu i prowadzenie rekultywacji terenów zdegradowanych,
- ochronę przed powodzią.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu realizowane winny być zgodne z celami i zadaniami ekologicznymi określonymi w innych dokumentach, takich jak „Polityka Ekologicznej Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016”, „Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2008-2011. Z Perspektywą na lata 2012-2019”, „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Jarocińskiego” oraz „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jaraczewo”.

Istotną rolę powinna odegrać edukacja ekologiczna mieszkańców gminy. Powinna ona obejmować wszystkie grupy społeczne i wiekowe.

W celu zabezpieczenia równowagi ekologicznej na obszarze gminy Jaraczewo proponuje się zasady ochrony środowiska przyrodniczego i kierunki kształtowania krajobrazu, które zapisano w kolejnych podpunktach.

4.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

Na terenie gminy nie występują obszary objęte ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych. Ponadto w gminie Jaraczewo nie przewiduje się powołania nowych obszarów objętych ochroną prawną.

Ważnym elementem cennym przyrodniczo są istniejące zadrzewienia przydrożne, przywodne i śródpolne, które należy prawidłowo pielęgnować. Odnosi się to w szczególności do zarośli śródpolnych i zadrzewień przywodnych w dolinie Obry.

Zadrzewienia powinny być chronione i wprowadzane, jako element przeciwdziałający wielostronnej degradacji krajobrazu (ochrona zasobów wodnych, łagodzenie niekorzystnych wpływów klimatycznych, ochrona lokalnej różnorodności biologicznej) oraz wspomagający rolę lasów i zalesień. System zadrzewień podnosi również wartości estetyczne wiejskiego krajobrazu gminy.

Zasady gospodarki zadrzewieniowej, uwzględniające planowanie, projektowanie, wprowadzanie, utrzymanie i użytkowanie zadrzewień na gruntach nadleśnictwa określa „Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Piaski” oraz „Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Jarocin”.

Na gruntach innych własności pozostają we własnej inwencji gminy i właścicieli.

4.2. Ochrona lasów i terenów zielonych

Przewiduje się ochronę istniejących lasów, szczególnie wysp leśnych i leśnych pasów śródpolnych pełniących funkcje regulatora stosunków wodnych (duża zdolność alimentacyjna) i klimatycznych.

Proponuje się także kompleksowe zalesienie. Zalesiane mogą być przede wszystkim słabe grunty klas V, VI i VIz oraz nieużytki przyległe do lasów państwowych i prywatnych. Zalesienia powinny zapewniać zmniejszenie rozdrobnienia i rozproszenia kompleksów leśnych. Należy dążyć do tego, aby docelowa powierzchnia kompleksu leśnego nie była mniejsza niż 5ha. Na terenie gminy dopuszcza się wtórną sukcesję poza obszarami zaliczonymi do siedlisk priorytetowych gruntów w programie rolno-środowiskowym.

Zapewnienie stanu równowagi ekologicznej odbywać się powinno przez zachowanie i ochronę istniejących oraz tworzenie nowych korytarzy ekologicznych (strefy wododziałowe, doliny rzeczne), jako elementy lokalnego systemu powiązań przyrodniczych zapewniającego równowagę w środowisku. Również zachowanie otwartej doliny rzecznej (doliny Obry) jest ważne dla systemu, jako naturalna droga przewietrzania gminy.

Chronić należy istniejącą zieleń czynnych cmentarzy (wskazane jest dodatkowo wzbogacać cmentarze zielenią wysoką).

4.3. Rolnictwo i ochrona gleb

Należy chronić gleby, zwłaszcza te o najwyższych walorach dla rolnictwa występujących w większych kompleksach w rejonie miejscowości: Rusko, Suchorzewko, Strzyżewko.

Należy podjąć działania w celu przeciwdziałania umniejszaniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Ochrona jakości przestrzeni rolniczej winna odbywać się poprzez prowadzenie gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zawartymi w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej zawierającym zbiór praktyk rolniczych przyjaznych środowisku, które dotyczą praktycznych rad główni związanych z nawożeniem, ochroną wód, gleb i powietrza oraz urządzaniem

i utrzymaniem gospodarstwa rolnego. Wprowadzenie KDPR pozwala na zachowanie zasad zrównoważonego rozwoju w zakresie rozwoju obszarów wiejskich.

Ochrona półnaturalnych siedlisk łąk i pastwisk zagrożonych degradacją odbywa się poprzez wdrażanie przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi programów rolnośrodowiskowych w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich w latach 2007 – 2013. Programy rolnośrodowiskowe są jednym z instrumentów finansowania ochrony przyrody na terenach rolnych, a działania prowadzone w ramach programu mają zapewnić rozwój gospodarki rolnej zintegrowany z ochroną środowiska przyrodniczego.

4.4. Ochrona zasobów kopalin

W zakresie ochrony zasobów kopalin na terenie gminy należy:

- nie podejmować eksploatacji złóż torfu z uwagi na możliwość naruszenia stosunków wodnych, a co za tym idzie utratę walorów przyrodniczych,
- racjonalnie wykorzystywać występujące udokumentowane złoża kruszywa naturalnego oraz przeprowadzać rekultywację poeksploatacyjną odkrywek zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz kierunkiem rekultywacji określonym w koncesji.

4.5. Ochrona wód

W zakresie ochrony wód należy dążyć do skanalizowania całej gminy. Obecnie nie wszystkie miejscowości gminy są objęte systemem kanalizacji.

Ważną sprawą do rozwiązania jest uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej, zwłaszcza na terenach przylegających do istniejących i projektowanych zbiorników wodnych. Projektowane zbiorniki wodne są szczególnie istotne dla gospodarki wodnej Wielkopolski, gdyż pokrywają niedobór wód regionu w zakresie potrzeb rolnictwa, gospodarki komunalnej, przemysłu i energetyki. Zwiększają przepływy niżówkowe, redukują wiosenną i letnią falę powodziową. Ograniczają one zagrożenie powodziowe głównie w rejonach Obry.

4.6. Ochrona powietrza

Ochrona powietrza atmosferycznego odbywać się powinna przez zmniejszenie zanieczyszczeń pochodzących z rozproszonych źródeł punktowych, takich jak np.: paleniska domowe, lokalne kotłownie komunalne, ale również poprzez eliminację węgla, jako paliwa na rzecz paliw ekologicznych-niskoemisyjnych.

Zastosowanie odnawialnych źródeł energii również wpływa na jakość powietrza.

Ważne jest utrzymywanie poziomu substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów oraz prowadzenie stałego monitoringu jakości powietrza w porozumieniu z Inspektoratami Ochrony Środowiska.

Należy dążyć do przeciwdziałania hałasowi występującemu głównie wzdłuż najważniejszej trasy komunikacyjnej w gminie (droga krajowa nr 12).

5. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Do najważniejszych zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej zaliczyć należy:

- ochronę gruntów najwyższej klasy bonitacyjnej (I, II, III i IV) oraz większych kompleksów gruntów kl. IV przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze, za wyjątkiem urządzeń infrastruktury technicznej i urządzeń wytwarzających energię odnawialną,
- właściwe wykorzystanie zasobów glebowych,
- zwiększenie liczby zadrzewień śródpolnych, w celu zapewnienia ochrony gruntów rolnych przed erozją,
- ochronę trwałych użytków zielonych i zwiększanie ich powierzchni, zwiększanie powierzchni zadrzewień przywodnych oraz ochrona przed wzmożonym zainwestowaniem,
- ochrona półnaturalnych siedlisk łąk i pastwisk zagrożonych degradacją w wyniku zaniechania użytkowania bądź jego intensyfikacji poprzez wprowadzanie programów rolno środowiskowych,
- respektowanie praktycznych porad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej zapewniającej ochronę jakości obszarów rolniczych,
- kompleksowe zalesianie słabych użytków rolnych i gruntów zagrożonych erozją w celu uzyskania ciągłości przestrzennej obszarów leśnych i tworzeniu zwartych kompleksów o racjonalnej granicy rolno-leśnej. Docelowa powierzchnia kompleksu leśnego nie powinna być mniejsza niż 5 ha,
- wprowadzanie zalesień na gruntach sąsiadujących z kompleksami leśnymi

i o niskiej bonitacji.

6. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych.

Na terenie gminy Jaraczewo występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi według wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP), która została przygotowana przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Obejmują one tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie rzek Obry, Czarnego Rowu Ia, Kościańskiego Kanału Obry w rejonie miejscowości: Niedźwiady, Gola, Jaraczewo.

Na tych terenach zabrania się wykonywania robót oraz czynności, które mogą utrudnić ochronę przed powodzią, zgodnie z przepisami prawa.

Celem wstępnej oceny ryzyka powodziowego nie jest wyznaczenie precyzyjnego zasięgu obszarów zagrożonych powodzią, lecz wstępne ich zidentyfikowanie w celu wskazania odcinków rzek, które stwarzają zagrożenie powodziowe.

Dla rzek wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego zostaną opracowane mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego w skali 1:10000, na których zostaną wskazane obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Dopiero te obszary będą podstawą do prowadzenia polityki przestrzennej oraz uwzględnienia ich w planach miejscowych, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy.

Ponadto na terenie gminy Jaraczewo nie ma zarejestrowanych terenów potencjalnie zagrożonych występowaniem ruchów masowych.

7. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

Obszarem wymagającym działań rehabilitacyjnych jest centrum Jaraczewa. Rewitalizacja zabudowy zlokalizowanej w centrum Jaraczewa podniesie jakość i poziom życia mieszkańców. Działania rehabilitacyjne i rewitalizacyjne, związane nie tylko z samą substancją mieszkaniową, ale też z wyposażeniem funkcjonalnym, dostępnością do infrastruktury i wszystkich mediów wpłyną pozytywnie na wartość społeczną i architektoniczną miejscowości.

Na terenie gminy nie występują, z wyłączeniem miejsc eksploatacji kruszywa, grunty

określane, jako zdegradowane lub zdewastowane.

Gmina Jaraczewo posiada Program Ochrony Środowiska na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 opracowany w roku 2009. Program ten prezentuje problematykę ochrony środowiska w gminie: ochronę powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, powierzchni ziemi, środowiska akustycznego oraz zasobów przyrodniczych. W Programie tym zawarta jest polityka ekologiczna do 2016 roku oraz propozycje działań zmierzających do stopniowej likwidacji zagrożeń dla środowiska, co jest przedmiotem aktualnej realizacji. W Programie wskazano także narzędzia i instrumenty realizacji.

8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Ochrona zabytków w Polsce regulowana jest ustawą z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami). Ustawa normuje szereg zagadnień związanych m.in. z ochroną i opieką nad zabytkami, nadzorem konserwatorskim, finansowaniem opieki nad zabytkami oraz zadaniami dotyczącymi ochrony zabytków, jakie spoczywają na samorządach lokalnych. Do obowiązków samorządu należy sporządzanie gminnego programu opieki nad zabytkami oraz prowadzenie gminnej ewidencji zabytków w postaci zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków.

8.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków

Dziedzictwo kulturowe jest ważną częścią przestrzeni gminy Jaraczewo. Dlatego tak ważna jest aktywna ochrona obiektów i obszarów zabytkowych, wpływająca na wizerunek gminy. Ochrona dziedzictwa kulturowego dotyczy także krajobrazu kulturowego.

Jaraczewo jest gminą, na terenie której 52 obszary i obiekty architektoniczne zostały wpisane do rejestru zabytków. Niestety na tej liście nadal nie ma układu urbanistycznego miejscowości Jaraczewo. Układ przestrzenny Jaraczewa jest charakterystyczny dla małych miasteczek wielkopolskich – zwykły układ zabudowy z prostokątnym rynkiem, w pobliżu którego usytuowany jest zabytkowy kościół oraz dwór i park. Wpis tego układu do rejestru zabytków oraz objęcie ochroną konserwatorską jest koniecznością, by chronić jego wartość historyczną i dążyć do tego, by nowa zabudowa była realizowana zgodnie z tradycyjnymi wzorami, by zachować wartości, związane z rozwojem i kształtowaniem się wsi, oraz w celu

ochrony przed rozpraszaniem zabudowy.

Ochroną konserwatorską należy również objąć zachowane układy ruralistyczne wsi Góra, Nosków, Panienka i Rusko. Przedmiotem ochrony w tych miejscowościach będą:

- układ dróg wraz z ich granicami i liniami zabudowy,
- zabudowa wsi i obiekty infrastruktury technicznej, mieszkalna i gospodarcza w odniesieniu do: historycznie ukształtowanych parametrów, a w szczególności gabarytów, ukształtowania brył, konstrukcyjnych i stylistycznych podziałów elewacji oraz wysokości kondygnacji; kondycji technicznej; substancji zabytkowej, a w szczególności stylistyki bryły, wystroju elewacji, w tym kolorystyki i faktury, pokryć dachów i stolarki z okuciami,
- mała architektura tj. zabytkowe pomniki, krzyże i kapliczki, zabytkowe ogrodzenia murowane i żelazna z bramami,
- nawarstwienia kulturowe i zewidencjonowane stanowiska archeologiczne.

Ochrona układów przestrzennych to nie tylko dbałość o wewnętrzny historyczny układ, lecz także ochrona krajobrazu otaczającego. Historycznie kompozycja miasta czy wsi widziana z zewnątrz była przemyślana, dominanty wysokościowe, jako swoiste drogowskazy, sytuowano często na osi dróg wjazdowych do miejscowości. Ważna jest ochrona obszarów ekspozycji panoramy wsi i osi widokowych, przed niekontrolowaną i chaotyczną zabudową lub taką, której wysokość byłaby konkurencyjna dla zabytkowych obiektów i zakłócałaby rysunek panoram.

Obejmuje się ochroną konserwatorską także stanowiska archeologiczne. Z wszystkich wskazanych na terenie gminy stanowisk archeologicznych, 3 zostały wpisane do rejestru zabytków i ustala się dla nich strefę ścisłej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

Na terenie stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków zakazuje się prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych, a prace porządkowe prowadzone w ich obrębie wymagają uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Dla ochrony archeologicznej dziedzictwa kulturowego, w granicach stref ochrony stanowisk archeologicznych ustala się obowiązek prowadzenia badań archeologicznych podczas realizacji inwestycji związanych z zbudowaniem i zagospodarowaniem terenu, w obrębie wykopów budowlanych. Na prowadzenie badań archeologicznych konieczne jest uzyskanie pozwolenia WWKZ.

W planach gminy należy także chronić przestrzenie otwarte, która są elementem

krajobrazu wiejskiego ukształtowanego historycznie i nadal kształtowanego przez mieszkańców tego rejonu.

8.2. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyki

Turystyka kulturowa traktowana, jako jedna z gałęzi gospodarki, jest potencjałem służącym wzrostowi konkurencyjności dla turystyki, inwestorów i samych mieszkańców. Dlatego warto tworzyć produkty turystyczne oparte o szeroki wachlarz atrakcji m.in.: przyrodniczy, kulturowy, rekreacyjny czy zdrowotny.

Obiekty kulturowe warto, poprzez aktywną ochronę, wykorzystać dla podniesienia atrakcyjności szlaków turystycznych, czy miejsc pobytowych. Na terenie gminy istnieje lokalny system szlaków rowerowych, które przebiegają przez tereny atrakcyjne przyrodniczo lub kulturowo. Ofertę można wzbogacić o tematyczne szlaki turystyczno-kulturowe:

- rowerowy szlak Pamięci Narodowej, łączący zabytkowe cmentarze gminy, miejsca upamiętniające wydarzenia związane z historią Polski i gminy:
 - pomnik upamiętniający pilotów amerykańskich
 - obelisk w hołdzie poległym i pomordowanym w I i II wojnie światowej,
 - pomnik upamiętniający poległych bohaterów w pierwszych walkach za ojczyznę 1918/20 r. (w tym dwóch Powstańców Wielkopolskich),
 - obelisk upamiętniający poległych dnia 31.01.1945 r. przy utrwalaniu Władzy Ludowej w walce z okupantem,
 - tablica pamiątkowa ku czci Bohaterów Armii Poznań,
 - tablica pamiątkowa ku czci Ewarysta Estkowskiego;
- rowerowy szlak jaraczewskich kościołów, może prowadzić polnymi drogami oraz traktami z zadrzewieniami przydrożnymi krzyży i kapliczek przydrożnych:
 - kościół p.w. Św. Marii Magdaleny Nad Obrą w Jaraczewie,
 - kościół p.w. Świętej Trójcy w Noskowie,
 - kościół p. w. Świętego Jakuba Apostoła w Cerekwicy,
 - kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Górze,
 - kościół p.w. Imienia Jezus w Panience,
 - kościół p.w. Św. Wojciecha;
- konny szlak jaraczewskich parków dworskich i pałacowych, biegnący polnymi drogami, traktami z zadrzewieniami przydrożnymi łączący miejscowości w których znajdują się najciekawsze zabytki we wsiach: Rusko, Góra,

Jaraczewo, Cerekwica, Bielejewo, Gola, Łowęcice.

9. Kierunki rozwoju systemów komunikacji

9.1. Rozwój sieci drogowej

Sieć drogowa o dobrych parametrach zapewnia dotarcie do każdej miejscowości w gminie i ma pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy gminy.

Droga krajowa nr 12 łączy nie tylko miejscowości położone na jej przebiegu, lecz poprzez połączenie z drogą ekspresową S11 w Jarocinie zapewnia dojazd do autostrady A2 i stolicy województwa.

Dla zapewnienia większego bezpieczeństwa drogowego i zmniejszenia uciążliwości związanej z ruchem pojazdów ciężarowych w obszarze Jaraczewa i wsi Łobez oraz Brzostów, planuje się obwodnicę tych miejscowości na parametrach klasy technicznej GP (główna ruchu przyspieszonego).

Przebieg obwodnicy Jaraczewa i wsi Łobez określono na podstawie Koncepcji Programowej opracowanej przez Biuro Projektowe TEBODIN SAP – PROJEKT z Poznania, a obwodnicę wsi Brzostów zgodnie z dotychczasowym studium. W 2011 roku dla przedmiotowej inwestycji została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach. Dla drogi krajowej nr 12 należy zabezpieczyć rezerwę terenu pod poszerzenie jezdni do 7,0 m oraz rozbudowę ważnych skrzyżowań, które zapewnią dostępność do drogi krajowej nr 12.

Obsługa komunikacyjna terenów położonych przy drodze krajowej nr 12 będzie możliwa poprzez 8 skrzyżowań zlokalizowanych na przecięciu z drogami:

- a) z drogą gminną nr 611059P Gola (ul. Łukaszewska) – Łukaszewo – Wojciechowo,
- b) z drogą powiatową nr 4207P Jaraczewo – Cerekwica – Rusko,
- c) na przecięciu istniejącej drogi krajowej z planowaną obwodnicą Jaraczewa i wsi Łobez,
- d) na przecięciu istniejącej drogi krajowej z planowaną obwodnicą wsi Łobez,
- e) z drogą powiatową nr 4183P Zalesie – Góra – Nosków,
- f) z drogą gminną nr 611064P Parzęczew – Brzostów,
- g) na przecięciu istniejącej drogi krajowej z planowaną obwodnicą wsi Brzostów (po stronie zachodniej wsi),

- h) na przecięciu istniejącej drogi krajowej z planowaną obwodnicą wsi Brzostów (po stronie wschodniej wsi).

Dojazd do drogi krajowej nr 12 oraz projektowanych obwodnic m. Jaraczewa, Łobez i Brzostów możliwy jest wyłącznie poprzez skrzyżowania wyznaczone na rysunku zmiany studium. Należy dążyć do zmniejszenia ilości zjazdów na drogę krajową nr 12. Zachodzi konieczność wyznaczenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego układu dróg serwisowych – gminnych służących obsłudze komunikacyjnej przedmiotowych terenów i doprowadzających ruch do wskazanych skrzyżowań. Wyklucza się możliwość tworzenia nowych bezpośrednich włączeń do drogi krajowej 12.

W okresie 15 – 20 lat nie planuje się budowy obwodnicy wsi Brzostów, wskreślony przebieg obwodnicy może docelowo ominąć istniejącą zabudowę na początku trasy.

Po realizacji obwodnicy istniejący odcinek drogi krajowej nr 12 wymagać będzie przeklasyfikowania zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Przy lokalizowaniu obiektów budowlanych na terenach sąsiadujących z drogą krajową nr 12 uwzględnić należy strefę uciążliwości drogi dla stałych użytkowników sąsiadujących terenów, zagrożenie dla upraw, budowli oraz narażenie na degradację stałych komponentów środowiska przyrodniczego.

Przepisy z Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2009 r. Nr 56, poz. 461 z późn. zm.) dopuszczają wznoszenie budynków w zasięgu uciążliwości drogi określonych w Ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz.U.94.49.196 z późn. zm.) pod warunkiem zastosowania przez inwestorów środków technicznych zmniejszających uciążliwości do poziomu określonego w ww. przepisach oraz w Ustawie z dnia 23 stycznia 2008 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232).

Odległości negatywnego oddziaływania związanego z ruchem drogowym dla drogi krajowej nr 12 wynoszą:

- minimum 60 metrów dla obiektów budowlanych z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi,
- minimum 25 metrów dla obiektów budowlanych nie przeznaczonych na pobyt ludzi.

Odległości te mogą ulec zmianie na podstawie opracowywanych Raportów o oddziaływaniu na środowisko dla odcinków o porównywalnym natężeniu ruchu oraz zgodnie z Ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2013r.

poz. 260 z późn. zm.).

Infrastrukturę techniczną niezwiązaną z funkcjonowaniem drogi należy prowadzić poza liniami rozgraniczającymi pas drogowy drogi krajowej.

Drogi powiatowe

Obiekty budowlane należy lokalizować w odległości co najmniej 8 metrów od zewnętrznej krawędzi jezdni na terenach zabudowy miast i wsi, a 20 metrów poza terenami zabudowy.

Infrastrukturę techniczną niezwiązaną z funkcjonowaniem drogi należy prowadzić poza liniami rozgraniczającymi pasy drogowe dróg powiatowych.

Drogi gminne

Drogi gminne i drogi wewnętrzne zapewniają obsługę komunikacyjną terenów przyległych do dróg powiatowych. Na rysunku Studium przedstawiono najważniejsze drogi spełniające funkcję dróg gminnych.

Przebudowa istniejących dróg oraz ewentualna budowa nowych odcinków na terenie zabudowanym Jaraczewa i pozostałych wsi powinna nawiązywać do przekroju ulicznego pasa drogowego wyposażonego w chodniki oraz pasy zieleni.

Drogi rowerowe

System dróg rowerowych na terenie gminy powinien obejmować ścieżki rowerowe w ciągach dróg, a także drogi wewnętrzne służące wewnętrznej komunikacji w gminie.

Miejsca postojowe

W związku z systematycznym wzrostem ruchu samochodowego należy przewidzieć realizację kolejnych miejsc postojowych w miejscowości Jaraczewo.

Wyznaczenie miejsc postojowych związanych z obiektami usługowymi i obiektami użytku publicznego nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub w trybie decyzji o warunkach zabudowy.

9.2. Komunikacja zbiorowa

Podstawową organizację funkcjonowania komunikacji zbiorowej opierać należy na przewozach autobusowych realizowanych przez koncesjonowane przedsiębiorstwo komunikacji zbiorowej. Obecnie gminę obsługuje przewoźnik PKS Kalisz.

10. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

10.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie gminy w wodę odbywać się będzie z istniejącego gminnego systemu wodociągowego oraz istniejących ujęć i Stacji Uzdatniania Wody.

Docelowe inwestycje wodociągowe na terenie gminy powinny zmierzać do połączenia istniejących systemów wodociągowych w jeden duży wodociąg systemowy.

Wykonanie ww. inwestycji wodociągowych oraz bieżące remonty sieci i stacji wodociągowych zapewnią dostawę wody dla wszystkich mieszkańców gminy zamieszkających w zwartych wsiach i osiedlach. Dla oddalonych osad przewiduje się zaopatrzenie w wodę na dotychczasowych warunkach, tj. z lokalnych lub indywidualnych ujęć wód.

10.2. Odprowadzanie ścieków

Kanalizacja sanitarna

Docelowo systemem kanalizacji należy objąć wszystkie wsie systemem kanalizacji sanitarnej. Ponadto, w celu sprawnego uruchamiania nowych terenów mieszkaniowych, przemysłowych i usługowych na terenie gminy, należy przewidzieć, budowę sieci kanalizacji sanitarnej.

Wsie posiadające ekstensywną zabudowę i małą liczbę mieszkańców winny ścieki bytowe zagospodarować w sposób indywidualny poprzez gromadzenie ich w szczelnych zbiornikach bezodpływowych lub poprzez zastosowanie w gospodarstwach domowych i innych znaczących obiektach, przydomowych oczyszczalni ścieków działających w oparciu o procesy beztlenowej fermentacji, zachodzące w szczelnym zbiorniku gnilnym, skąd mogą być rozprowadzone systemem drenarskim po terenie działki zgodnie z przepisami odrębnymi. Ścieki gromadzone w szczelnych zbiornikach bezodpływowych winny być wywożone do punktu zlewczego ścieków.

Kanalizacja deszczowa

Celem poprawy stanu czystości wód powierzchniowych należy przewidzieć oczyszczanie wód opadowych i roztopowych. Szczególnie dotyczy to Jaraczewa i pozostałych jednostek osadniczych o zwartej zabudowie, gdzie koncentracja wód opadowych lub roztopowych jest największa z uwagi na umocnione nawierzchnie dróg,

placów, powierzchni dachowych.

Z tego względu, należy na nieskanalizowanych obszarach zaprojektować dodatkowe kanały, zwłaszcza na obszarach o zwartej zabudowie. W przypadku terenów, które zostaną objęte rozbudową sieci kanalizacyjnych, należy przewidzieć budowę sieci rozdzielczej, ze wskazanym podczyszczaniem wód opadowych lub roztopowych przed ich zrzutem do odbiornika. Wody opadowe i roztopowe z terenów zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej należy zagospodarować w obszarze poszczególnych działek.

10.3. Elektroenergetyka

W ramach rozwoju sieci przesyłowej przewiduje się w kolejnych latach w kraju budowę nowych obiektów energetycznych wysokich (WN) i najwyższych napięć (NN). W obowiązującym aktualnie planie działań w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym PSE Operator S.A., zrealizowano linii przesyłową o napięciu 400kV relacji Ostrów Wlkp. – Kromolice.

Wzdłuż tej linii wyznaczony jest pas technologiczny o szerokości 56 metrów (po 28 metrów od osi linii w obu kierunkach), dla którego obowiązują ograniczenia użytkowania terenu. Dla przedmiotowej linii elektroenergetycznej należy zapewnić także dostępność celem wykonywania prac związanych z bieżącym utrzymaniem i eksploatacją.

Dla terenów znajdujących się w pasie technologicznym obowiązują następujące ustalenia:

- nie należy lokalizować budynków mieszkalnych i innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi; w indywidualnych przypadkach, odstępstwa od tej zasady może udzielić właściciel linii, na warunkach przez siebie określonych- jeżeli nie spowoduje to przekroczenia standardów jakości środowiska określonych w przepisach odrębnych,
- należy uzgadniać warunki lokalizacji wszelkich obiektów z właścicielem linii,
- nie wolno tworzyć hałd i nasypów w pasie technologicznym linii oraz nie należy sadzić roślinności wysokiej pod linią i w odległości 16,5 metra od osi linii w obu kierunkach,
- teren w pasie technologicznym linii nie może być kwalifikowany jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową lub zagrodową, ani jako teren związany z działalnością gospodarczą (przesyłową) właściciela linii,
- wszelkie zmiany w kwalifikacji terenu w obrębie pasa technologicznego mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii,

- zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym mogą być przeprowadzane w uzgodnieniu z właścicielem linii,
- lokalizacja budowli zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem oraz konstrukcji wysokich w bezpośrednim sąsiedztwie pasów technologicznych wymaga ustalenia z właścicielem linii,
- w ramach rozwoju Krajowej Sieci Przesyłowej na istniejących konstrukcjach zostanie podwieszony drugi tor na napięciu 400kV, wobec czego w przyszłości linia ta będzie dwutorową linią o napięciu 2 x 400kV.

Także wzdłuż linii elektroenergetycznych SN 15kV należy uwzględnić pasy technologiczne, zgodnie z obowiązującymi przepisami, dla których obowiązują ograniczenia użytkowania terenu. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy przewidywać dostępność do linii elektroenergetycznych celem wykonywania prac związanych z jej utrzymaniem, eksploatacją i przebudową.

Zgodnie z deklaracją ENERGA S.A. przeprowadzone zostaną inwestycje poprawiające warunki zasilania istniejących odbiorców oraz zostanie zagwarantowana dostawa energii elektrycznej dla nowych odbiorców. W przypadku znacznego wzrostu zapotrzebowania

na energię elektryczną można rozbudować i zmodernizować sieć średniego napięcia, co zapewni pokrycie mocy dla rozbudowy usługowej, przemysłowej i mieszkaniowej.

W ramach dalszych działań na sieciach średniego i niskiego napięcia przewiduje się działania polegające na:

- modernizacji i wymianie stacji transformatorowych SN/nn,
- wymianie linii niskiego napięcia napowietrznych na kablowe szczególnie w obszarach zabudowy,
- wymianie odcinków linii elektroenergetycznych SN 15kV na przewody izolowane – odcinki przebiegające przez tereny zalesione,
- zamianie linii napowietrznych na kablowe – ze względu na poprawę niezawodności funkcjonowania sieci i urządzeń energetycznych, a także względów estetycznych, zwłaszcza w obszarach zurbanizowanych.

Realizacja i finansowanie inwestycji elektroenergetycznych oraz usuwanie kolizji projektowanych obiektów z istniejącymi sieciami energetycznymi będącymi własnością operatora systemu dystrybucyjnego na przedmiotowym terenie odbywać się będzie zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zaopatrzenie nowych terenów inwestycyjnych, wyznaczonych na rysunku studium w energię elektryczną postuluje się zapewnić z istniejącej na terenie gminy sieci elektroenergetycznej poprzez jej rozbudowę na warunkach określonych przez właściciela sieci.

10.4. Gaz

Na terenie gminy istnieje możliwość rozbudowy sieci gazowniczej w rejonach rozwijającego się budownictwa w pobliżu istniejących sieci gazowych. Wskaźnik kalkulacji ekonomicznej pozwala na przyjęcie założenia, że rozbudowa sieci gazowniczej jest możliwa w przypadku pozyskania minimum 50 indywidualnych odbiorców grzewczych na 1 km nowej sieci.

Dla gazociągów wybudowanych przed wejściem w życie przepisów Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 97, poz. 1055) zachowuje się odległości ustalone na podstawie ówczynie obowiązujących przepisów.

Dla gazociągów wybudowanych po wejściu w życie przepisów ww. Rozporządzenia obowiązuje strefa kontrolowana zgodnie z cytowanym rozporządzeniem oraz odległość podstawowa (strefa ochronna), którą wyznacza się w zależności od rodzajów obiektów terenowych, średnicy gazociągu i ciśnienia w nim panującego, na podstawie przepisów Zrządzenia nr 25/2004 Prezesa Zarządu Spółki PGNiG S.A. z dnia 23. 08.2004 r. w sprawie określenia stref kontrolowanych i odległości gazociągów oddziałów górnictwa nafty i gazu od obiektów terenowych.

10.5. Energetyka ciepła

Ze względu na wysokie koszty budowy systemów ciepłowniczych oraz dominujące budownictwo niskie, nie przewiduje się powstania systemu ciepłowniczego na terenie gminy. Nie można jednak wykluczyć powstawania nowych lokalnych kotłowni olejowych, węglowych, czy też na biomasę lub biogaz obsługujących pojedyncze zespoły budynków. Będą to jednak systemy zbiorowego centralnego ogrzewania, a nie sieć ciepłownicza.

Do celów grzewczych dla indywidualnego ogrzewania budynków należy korzystać z nośników energii, które nie powodują przekroczenia dopuszczalnych norm emisji do środowiska, zgodnie z przepisami odrębnymi.

10.6. Energia odnawialna

Obszar gminy Jaraczewo jest terenem, na którym możliwy jest rozwój energetyki odnawialnej.

W Studium wyznaczono obszary na których możliwe jest rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, wraz ze strefami ochronnymi.

Na obszarze gminy występują korzystne warunki dla rozwoju energetyki odnawialnej z biomasy stałej, biogazu i biopaliw. Korzystną sytuację potwierdza rolniczy charakter gminy. Bogata rolnicza przestrzeń produkcyjna sprzyja rozwojowi energetyki tego typu. Największy potencjał energetyczny tkwi w biomasie rolniczej, która jest łatwo dostępnym surowcem i najbardziej perspektywicznym źródłem energii odnawialnej. Uzupełnieniem bazy surowcowej mogą być uprawy celowe roślin energetycznych, dla których do wykorzystania pozostają grunty orne niższych klas bonitacyjnych.

Istniejące fermy chowu trzody chlewnej, bydła i drobiu oraz liczne gospodarstwa rolne o dużej skali produkcyjnej są znaczącymi zasobami biogazu, predysponowanymi do wykorzystania zwłaszcza na terenach intensywnego rolnictwa. W oparciu o rozwiniętą produkcję roślinną i zwierzęcą gmina posiada potencjał do rozwoju biogazowni rolniczych. W odniesieniu do energetyki odnawialnej uzyskiwanej z biomasy stałej, biogazu i biopaliw uznać należy, że na terenie gminy Jaraczewo nie występują istotne ograniczenia przestrzenne. Poza terenami lasów, zbiorników wodnych, dolin rzecznych, korytarzy ekologicznych oraz historycznych układów przestrzennych proponowanych do objęcia ochroną konserwatorską: Jaraczewo, Góra, Nosków, Panienka, Rusko pozostały obszar gminy jest predysponowany do rozwoju energetyki z biomasy stałej, biogazu i biopaliw.

Gminia Jaraczewo jest także obszarem występowania wód geotermalnych (zbiornik dolnej jury i dolnej kredy). Ponieważ jedynymi formami ochrony przyrody są pomniki przyrody, z punktu widzenia prawnego, w gminie nie występują ograniczenia dla lokalizacji inwestycji działających na bazie tej kopaliny. W związku z tym eksploatacja i wykorzystanie wód geotermalnych jest możliwe na terenie całej gminy. Jednymi obszarami na których powinny być wykluczone tego typu inwestycje są obszary leśne i doliny rzeczne, które pełnią ważną rolę środowiskotwórczą.

Gmina Jaraczewo posiada również możliwości rozwoju energetyki wodnej. Nie jest to jednak na tyle znaczący potencjał, by mógł w sposób istotny wpływać na bilans energetyczny gminy. Znajdujące się na terenie Jaraczewa wody powierzchniowe, w szczególności, Kanał Obry, Obra, Czarny Rów stwarzają możliwości realizacji na nich

niewielkich obiektów dla pojedynczych odbiorców.

Lokalizacja małych elektrowni wodnych możliwa jest także na istniejących zbiornikach wodnych i planowanych do realizacji obiektach małej retencji wodnej (projektowane urządzenia hydrotechniczne piętrzące wodę), które stwarzają potencjalne możliwości wykorzystania ich dodatkowo na cele energetyczne.

Energia słoneczna jest specyficzną formą energii odnawialnej. Jest wszędzie łatwo dostępna, ale wartość energetyczna (strumień energii) jaką z sobą niesie jest bardzo zróżnicowana. Na terenie gminy mieści się ona w przedziale do 1150 kWh/m²/rok do 1185 kWh/m²/rok. W związku z tym na terenie gminy mogą funkcjonować następujące sposoby bezpośredniego wykorzystania i przetwarzania energii promieniowania słonecznego:

- konwersja fototermiczna – bezpośrednia zamiana energii promieniowania słonecznego na energię cieplną,
- konwersja fotowoltaiczna, polegająca na bezpośredniej przemianie promieniowania słonecznego w energię elektryczną, która zachodzi w ogniwach fotowoltaicznych.

Obiekty związane z wykorzystaniem energii słonecznej mogą być lokalizowane w krajobrazach wiejskich i przyrodniczych. Pewnym ograniczeniem dla lokalizacji kolektorów słonecznych jest miejsce usytuowania ich na obiekcie. Przy montażu na obiektach zabytkowych należy zadbać, by kolektory słoneczne komponowały się z kształtem dachów nie naruszając ich historycznej formy oraz by nie były nadmiernie eksponowane.

10.7. Telekomunikacja

W zakresie sieci i urządzeń telekomunikacyjnych i teleinformatycznych zakłada się zachowanie istniejących sieci i urządzeń z możliwością ich przebudowy i rozbudowy oraz dalszy rozwój sieci telekomunikacyjnych i teleinformatycznych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na powyższe usługi.

Dopuszcza się lokalizację urządzeń z zakresu łączności publicznej, w tym w szczególności stacje bazowe telefonii komórkowej.

10.8. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami w gminie wynika z nadrzędnych założeń i ustaleń zawartych w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami oraz Planie Gospodarki Odpadami w Województwie Wielkopolskim.

Główny kierunek rozwoju systemu gospodarki odpadami na terenie gminy to dążenie do realizacji założeń opracowanego przez Związek dla swoich członków Wspólnego Planu Gospodarki Odpadami. Przewiduje się w nim minimalizację odpadów komunalnych oraz pozostałych, a także wdrażanie nowoczesnych systemów ich odzysku i unieszkodliwiania.

Działania dotyczące problematyki gospodarki odpadami winny skupić się dodatkowo na dalszej poprawie standardu świadczonych usług, m.in. poprzez zwiększenie częstotliwości odbioru odpadów.

Gmina Jaraczewo jest członkiem zawartego Porozumienia Międzygminnego dla którego została opracowana Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2019 oraz wspólny Plan Gospodarki Odpadami dla 17 gmin.

Główne założenia Planu Gospodarki Odpadami to:

- zwiększenie udziału odzysku z odpadów komunalnych,
- zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych,
- zmniejszenie ilości odpadów unieszkodliwianych przez składowanie,
- rozbudowa infrastruktury technicznej selektywnego zbierania, przetwarzania oraz odzysku, w tym recyklingu odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej w celu zwiększenia poziomu odzysku tej grupy odpadów,
- realizacja programu edukacji ekologicznej społeczeństwa.

10.9. Urządzenia hydrotechniczne

W gminie Jaraczewo planuje się budowę urządzeń małej retencji na podstawie opracowanego w roku 2005 przez Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu *Programu budowy urządzeń małej retencji wód powierzchniowych do 2015 r. z uwzględnieniem potrzeb obszarowych małej retencji, warunków efektywności ekonomicznej* (tom 4 opracowania „Mała retencja wodna na terenie województwa wielkopolskiego. Aktualizacja”). Program ten uzyskał w roku 2005 pozytywną opinię Zarządu Województwa i Sejmiku Województwa Wielkopolskiego. Został również pozytywnie zaopiniowany przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu oraz Wydział Środowiska i Rolnictwa Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.

W gminie Jaraczewo planowane są dwa zbiorniki dolinowe, znajdujące się na terenie

zlewni rzeki Warty:

Tabela. Gmina Jaraczewo - zestawienie planowanych zbiorników wodnych

Nazwa zbiornika	Nazwa ciek	Powierzchnia (w ha)	Pojemność użytkowa (tys. m ³)
Góra	Czarny Rów II	45	1800
Jaraczewo	Obra	50	430

Ponadto w gminie planowana jest realizacja takich urządzeń jak: jazy, zastawki, przepusty z piętrzeniem, których zestawienie przedstawiono w tabeli.

Tabela. Gmina Jaraczewo - zestawienie planowanych budowli piętrzących na ciekach

Nazwa rzeki	Nazwa obiektu - miejscowość	km Km biegu rzeki	Rodzaj budowli	Wysokość piętrzenia
Kanał Obry	Niedźwiady	59 + 610	jaz	1,39
Kanał Obry	Gola	60 + 970	jaz	1,40
Obra	Jaraczewo	0 + 290	pp	1,00
Obra	Jaraczewo	0 + 600	zastawka	1,25
Obra	Jaraczewo	2 + 300	zastawka	1,00
Czarny Rów	Niedźwiady	0 + 650	jaz	1,40
Czarny Rów	Gola	1 + 970	jaz	1,26

Celowe piętrzenie wody w rowach i ciekach pozwala na zgromadzenie znacznych rezerw wody, które w naturalny sposób wpływają na podniesienie zwierciadła wód gruntowych. Tworzone są w ten sposób określone zasoby dyspozycyjne, możliwe do wykorzystania dla nawodnień głównie użytków zielonych.

Przegrodzenie rzeki wiąże się jednak z ingerencją w naturalny ekosystem wodny, skala takich przedsięwzięć nie ogranicza się tylko do samych koryt cieków, ale dotyczy również obszarów leżących w ich zlewniach, proces ten powoduje zakłócenie swobodnego przepływu ryb. Budowa i odbudowa większości urządzeń piętrzących związana jest z wykonaniem przy nich przepławek dla ryb. Wykonanie urządzeń piętrzących realizowane jest od ujścia w górę rzeki, w celu sukcesywnego udrożnienia rzeki dla migracji ryb,

zwłaszcza dwuśrodowiskowych.

W gminie Jaraczewo przewiduje się także realizację małych zbiorników wodnych – stawów wiejskich.

Tabela. Gmina Jaraczewo - zestawienie planowanych małych zbiorników wodnych

Rodzaj zbiornika	Nazwa rzeki	Powierzchnia (w ha)	Pojemność użytkowa (tys. m ³)
Staw rybny	Obra	1,88	56,40
Staw rybny	Czarny Rów II	0,46	6,9
Staw rybny	Obra	0,77	10,78
Staw rybny	Czarny Rów II	0,23	3,45

11. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

W gminie nie przewiduje się obszarów, dla których w najbliższej przyszłości gmina zamierza sporządzić miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jednakże ze względu na konieczność zabezpieczenia istotnych interesów gminy wskazane jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na:

- tereny rozwoju rekreacji w rejonie zbiorników wodnych,
- obszary rozwojowe pod działalność inwestycyjną: mieszkaniową, usługową i gospodarczą,
- tereny zainwestowane, odznaczające się szczególnymi walorami zabudowy, takie jak rejon m. Jaraczewo – w celu zapewnienia możliwości kontynuacji zabudowy harmonizującej z krajobrazem,
- obszary na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, wraz ze strefami ochronnymi.

12. Synteza ustaleń studium – uzasadnienie przyjętych rozwiązań

12.1. Synteza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego

Główne uwarunkowania Gminy Jaraczewo wynikają z:

- dotychczasowego zainwestowania,
- dotychczasowego przeznaczenia terenu,
- potencjału środowiska przyrodniczego,
- potencjału społecznego, gospodarczego i technicznego gminy.

Uwarunkowania stanowiące podstawę rozwoju gminy to:

- potencjał społeczny, gospodarczy i techniczny gminy,
- duże walory i zasoby środowiska przyrodniczego,
- przebieg drogi krajowej nr 12.

Do najważniejszych uwarunkowań ograniczających rozwój gminy należą:

- brak silnych stymulatorów rozwoju,
- znaczna odległość od dużych ośrodków miejskich (Poznań, Wrocław).

12.2. Synteza kierunków zagospodarowania przestrzennego

12.2.1. Główne cele polityki przestrzennej

Podstawowe cele polityki przestrzennej zawartej w Studium są rozwinięciem strategii rozwoju Gminy Jaraczewo. Określono w niej priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Biorąc pod uwagę wszystkie zdefiniowane uwarunkowania rozwoju gminy, sformułowano następującą deklarację:

„JARACZEWO JEST GMINĄ NOWOCZEŚNIE ZARZĄDZANĄ,
ZACHOWUJĄCĄ TRADYCJE DOBREGO GOSPODAROWANIA
JEJ MISJĄ JEST ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM WYSOKIEGO POZIOMU
ŻYCIA, DOSTĘPU DO EDUKACJI I KULTURY, W WARUNKACH ROZWIJAJĄCEJ
SIĘ GOSPODARKI, CZYSTEGO ŚRODOWISKA ORAZ ŁADU
I ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO”.

Opierając się na uwarunkowaniach rozwojowych gminy przyjęte cele polityki przestrzennej wytyczają główne kierunki rozwojowe. Ich realizacja ma pomóc w dążeniu do osiągnięcia zakładanych w misji celów.

Wyznaczono następujące cele polityki przestrzennej Gminy:

- I. rozwój infrastruktury technicznej poprzez:
 - wprowadzenie nowoczesnych i ekologicznych rozwiązań w tej dziedzinie;
 - zapewnienie odpowiedniego standardu wyposażenia w infrastrukturę techniczną na terenie całej gminy;
- II. wspieranie lokalnej gospodarki poprzez:
 - zwiększenie dywersyfikacji lokalnej gospodarki, a co za tym idzie zwiększenie zatrudnienia w przemyśle i usługach;
 - zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców;
 - tworzenie kompletnej oferty terenów inwestycyjnych;
 - rozwój funkcji turystycznych;
- III. rozwój szkolnictwa i usług dla mieszkańców poprzez:
 - zapewnienie jak najlepszego poziomu edukacji podstawowej;
 - dostęp do wysokiej jakości usług, jak najbliżej miejsca zamieszkania.

12.2.2. Zakres kierunków rozwoju przestrzennego gminy

Dla realizacji przyjętych szczegółowych celów polityki przestrzennej, w Studium określono:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy;
- kierunki zmian w przeznaczeniu terenów;
- kierunki rozwoju budownictwa mieszkaniowego, infrastruktury społecznej oraz aktywności gospodarczej, w tym kierunki i wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów;
- kierunki rozwoju komunikacji oraz infrastruktury technicznej, w tym rozwoju odnawialnych źródeł energii;
- kierunki działań związane z ochroną środowiska przyrodniczego;
- kierunki działań związane z ochroną dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- kierunki rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz gospodarki leśnej;
- tereny wskazane do sporządzenia planów zagospodarowania przestrzennego;

- zadania służące realizacji ponadlokalnych i lokalnych celów publicznych;
- obszary wymagające przekształceń, rewaloryzacji, rehabilitacji lub rekultywacji.

12.2.3. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej

Uwzględniając uwarunkowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, uwarunkowania społeczno-gospodarcze, a także pełnione przez gminę funkcje, proponowane zmiany koncentrują się w następujących kierunkach:

- dalszy rozwój przestrzenny i funkcjonalny miejscowości Jaraczewo, jako podstawowego ośrodka mieszkaniowego i usługowego w gminie;
- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem zmian jakościowych i możliwości rozwijania funkcji związanych z turystyką i rekreacją;
- jak najlepsze wykorzystanie użytków rolnych (na których prowadzona jest gospodarka rolna) z możliwością ograniczenia rozwoju przestrzennego zainwestowania i przekształceń w zabudowie mieszkaniowej;
- zalesienie terenów o najsłabszych gruntach, a także rozbudowa systemu zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przywodnych i przydrożnych w celu jego optymalizacji przestrzennej.

12.2.4. Obszary wskazane do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Na obszarze gminy nie wyznacza się terenów, dla których w najbliższej przyszłości przewiduje się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jednakże ze względu na konieczność zabezpieczenia istotnych interesów gminy wskazane jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na:

- tereny rozwoju rekreacji w rejonie zbiorników wodnych,
- obszary rozwojowe pod działalność inwestycyjną: mieszkaniową, usługową i gospodarczą,
- tereny zainwestowane, odznaczające się szczególnymi walorami zabudowy, takie jak rejon m. Jaraczewo – w celu zapewnienia możliwości kontynuacji zabudowy harmonizującej z krajobrazem,
- obszary na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, wraz ze strefami ochronnymi.

12.2.5. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

Studium uwzględnia cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego.

Natomiast w zakresie realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, Studium zakłada, że inwestycje tego typu lokalizuje się w strefach zurbanizowanych poszczególnych wsi. W szczególnych przypadkach dopuszcza się również lokalizację w innych strefach, ale pod warunkiem podjęcia działań minimalizujących ewentualne kolizje z podstawowymi funkcjami tych stref.

12.3. Uzasadnienie

Przyjęte w studium kierunki określają politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, uwzględniając ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz ustalenia strategii rozwoju gminy Jaraczewo.

Wykonując zadania własne w zakresie zagospodarowania przestrzennego, gmina powinna stosować zasadę zrównoważonego rozwoju w koegzystencji ze środowiskiem przyrodniczym i dążyć do optymalnego wykorzystania jego walorów w celu poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

Perspektywą na dalszy rozwój zarówno gminy Jaraczewo jest dalszy rozwój społeczno-gospodarczy oraz rozwój turystyki i rekreacji indywidualnej, a także zbiorowej, przede wszystkim związany z wykorzystaniem zbiorników wodnych. Dodatkowo miejscowość Jaraczewo skorzysta poprzez realizację nowej inwestycji – obwodnicy, która poprawi jakość powiązań komunikacyjnych, a co za tym idzie, stworzy szansę na rozwój usług i produkcji. Spowoduje to również odciążenie centrum Jaraczewa z ruchu tranzytowego.

Zaktualizowane studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo, ma na celu przede wszystkim dostosowanie wytyczonych kierunków zagospodarowania przestrzennego do zaktualizowanych potrzeb wraz z określeniem możliwości potencjalnych zmian wykorzystania przestrzeni w zgodzie z przyjętymi celami rozwoju, poprzez wyznaczenie kolejnych potencjalnych terenów rozwojowych.

Zaktualizowano również uwarunkowania i kierunki rozwoju gminy w zakresie środowiska przyrodniczego, kulturowego oraz sieci infrastruktury.

Przyjęte kierunki mają na celu służyć rozwojowi gminy. Powyższe studium pozwoli

stworzyć warunki egzystencji i rozwoju rolnictwa, ale także wyodrębnić ofertę atrakcyjnych terenów pod zespoły zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz inwestycyjnych z jednoczesnym zapewnieniem rozbudowy infrastruktury technicznej. Stworzy szansę dla promowania turystyki i rekreacji, które mogą stać się w przyszłości ważną gałęzią gospodarki gminy.